

Poljanama Tvojim

Kao beskraj si pred mene prosuo zelene livade svoje, o moj Gospodine,
a ja, hrleći, slobodna, poput košute dišem njihove ljepote.
O, s kolikom mi ljubavlju pokazuješ bogatstvo pašnjaka svojih!
I najmanji cvijetak od Tebe, od Tvoje Žive vode živi.
A Ti, ni u klonuću i slabosti njegovoj nikada ne odustaješ.
Pa i kad glavu umornu spusti u dubinama njegova žića
korijenom još teče Živa voda Tvoje ljubavi.
I gle!
Ono iznova cvate u ime ljepote Imena Tvoga.
Kako Ti je nježan i lak korak ovim poljanama, Gospodine!
Nečujan, blag.
Jer, samo Ti znaš kako nježno je cvijeće livada Tvojih.
O, blagoslovljeni mirom Tvoje blizine!
Blagoslovljeni vremenom u Tebi i spoznajom vrijednosti svakoga dana,
novog dana koji se iznova budi za cvijeće Božjih livada.
Svaki dan za ljepotu duše!
Svaki dan za vječnost!
O, moj Gospodine,
Stvoritelju moj!
Kako je lijepo biti cvijetak poljana Tvojih!

Josipa Dević

Katolički list

Zvonik

GOD. XXX. BR. 6-7 (355-356) | lipanj-srpanj (jun-jul) 2024. | cijena 150 din

ISSN 1451-2149

TEMA BROJA: Družba Kćeri
Marije Pomoćnice (FMA)

Uči da te zavole, a ne da te se boje!

Riječi iz naslova riječi su don Bosca upućene svima onima koji žele odgajati. Jeste li se kad našli u ulozi odgojitelja? Djece, mladih, kolega, prijatelja... Vjerujem da ste barem jednom za nekoga pomislili kako je dobar, odnosno loš odgojitelj. Jeste li se zapitali kako naizgled mala stvar, ali velika istina stoji iza svakog čovjeka kojega drugi slijede. Don Bosco je rekao: „Želiš li odgajati moraš voljeti onoga koga učiš”. Ljubav i požrtvornost. Ipak, danas se često pitamo ima li to smisla. Trudimo se, žrtvujemo, dajemo svoje srce i svoje vrijeme, a naposljetku sve se to odjedanput zaboravi. Hoće li nas itko pamtiti za samo pedeset godina? Ili će pak tada sve ovo za što se danas borimo biti nevažno i blijedo?

Trodnevica uoči mlade mise don Ive Šokčića dala je odgovore na mnoga od tih pitanja. Prije 209 godina don Bosco gotovo da je bio proglašen psihički nestabilnom osobom i čudakom koji je sakupljao delinkvente po ulicama. Da je svijet stao u tom trenutku, don Bosco bi vjerojatno bio proglašen luđakom. A što se zapravo dogodilo? Dvjesto godina nakon toga, duh don Bosca i danas živi. Božji plan nije završio njegovom smrću. Radost, autentičnost i svakodnevni susret sa živim Gospodinom mogao se vidjeti u očima naše braće salezijanaca. Tijekom tri dana i sve nas zarazili su svojom otvorenosti i poletnim duhom. I naučili nas veliku mudrost – da unatoč protoku vremena učimo da nas drugi zavole. Jer samo tako preko nas i svi drugi mogu dotaknuti Krista. Samo na taj način, darivajući ljubav drugima, u ovom prolaznom svijetu možemo ostaviti komadić neba koji neće iščeznuti ni poslije ovozemaljskog života.

urednik

Odmor

Dolazi ljeto i, svi ćemo se složiti, vrijeme je za zasluženi odmor nakon radne, školske, akademske, poslovne, pastoralne... godine. Ako sam pošteno, vrijedno i odgovorno obavljao svoje zadatke, sada je definitivno vrijeme za odmor.

Ponajprije, što me je umorilo? U školi i na fakultetu imao sam predavanja, zadaće, kolokvije, ispite koji su zahtijevali određeni trud. Ukoliko sam se ozbiljno tomu posvetio, tijelo i duša sigurno su donekle „potrošeni”. Ako sam na poslu, iz tjedna u tjedan ili iz dana u dan, predano obavljao povjerene mi zadatke, moralo je doći do određenog zasićenja. Ako sam sudjelovao u odgoju skupine djece, svakodnevno višesatno bavljenje njima svakako je ostavilo i predivnih uspomena, ali i traga na mojim leđima ili nogama. Ako sam kao svećenik odgovorno pristupao svojoj službi, onda su mi tjedni župni vjeronauk, česti pohodi bolesnicima, sva vjenčanja i sprovodi te silna župna administracija ukazali na granice mojih ljudskih snaga.

I upravo tu je rješenje i putokaz do odmora. Naime, nikada se neće dobro odmoriti onaj tko misli da će se uistinu odmoriti samo ljenčarenjem na plaži, ispijanjem napitaka na nekom predivnom mjestu ili kupanjem u moru ili toplicama. Odmor je nešto drugo. Odmor je daljnji rad na sebi, samo na drugi način i na drugom području. Odmara se čovjek koji nešto novo doživi, pročita novu knjigu, upozna nove ljude ili nauči neku novu vještinu.

Ako sam imao poteškoća u školskom ili studentskom životu, možda su ljetni mjeseci prilika za produbljivanje barem jedne teme koja mi je slabije išla tijekom godine. To ne znači da ne smijem na neko vrijeme ostaviti knjige, ali ne bi se smjelo dogoditi niti da ih potpuno odbacim do rujna ili listopada.

Ako sam na poslu imao teške dane, fizički odmor mi je svakako potreban, ali važnije je duh i psihi osloboditi razmišljanja o problemima na poslu. Svakako nije mudro od početka odmora razmišljati što će me sve dočekati kada se vratim.

Kolege su takvi kakvi jesu, mogu samo od Boga primiti snagu da bih uspio promijeniti svoj odnos prema njima. U povjerenju župu najesen ću se vratiti s novim poletom samo ako sam na odmoru svoju snagu i okrjepu tražio u Bogu, u tišini i smirenosti.

Dođite k meni svi umorni i ja ću vas odmoriti. Jaram je moj sladak i breme je moje lako. Tim riječima Isus me u evanđeljima poziva da svoj odmor provedem s Njime. Možda mi ove godine – ili nikada – neće biti moguće negdje otići na mjesec dana u tišinu,

Pronađi vremena za molitvu, barem pet ili petnaest minuta, sjedi u miru i zahvaljij Bogu za sve što jesi i što imaš. Tada ti povratak u školske ili fakultetske klupe, na radno mjesto ili u svakodnevnicu neće biti težak, nego blagoslovljen i oplemenjujući.

Gospodin ti dao mir

ali vjerujem da svakoga dana na odmoru mogu naći pola sata za kratku šetnju, sam ili s voljenom osobom, za tihi razgovor s Bogom, zahvalu i predanje. Tada će se otvoriti i prilike za čitanje novih knjiga, upoznavanje novih ljudi, učenje novih vještina i povratak na posao neće mi biti isti – zato što neću biti isti.

Ako ima roditelja brojne male djece koji misle da je ovo znanstvena fantastika, priznajem da im neće biti lako – ali nije ni nemoguće. A korist od navedenoga svima može biti silno velika. Najvažnije je posvetiti se ljudima oko sebe, jer ljubav je ono što se umnaža dijeljenjem, i svako dobro koje učinim drugome neće ostati bez ploda.

Odmor je potreban i tijelu i duši, i duhu čovjekovom. Ali najvažniji je duh, jer on oživljava i tijelo i dušu. Zato pronadji vremena za molitvu, barem pet ili petnaest minuta, sjedi u miru i zahvaljij Bogu za sve što jesi i što imaš. Tada ti povratak u školske ili fakultetske klupe, na radno mjesto ili u svakodnevnicu neće biti težak, nego blagoslovljen i oplemenjujući.

Neka dobri Bog udijeli odmor tvome tijelu i tvome duhu. Gospodin ti dao mir!

Družba Kćeri Marije Pomoćnice (FMA)

Redovnička obitelj rođena iz srca svetoga Ivana Bosca i iz kreativne vjernosti svete Marije Dominike Mazzarello – Kćeri Marije Pomoćnice – posvećene Bogu da služe Isusu Kristu u zajednici, svoj život posvećuju ljudskom, kršćanskom i salezijanskom odgoju mladih, osobito djevojaka. Don Bosco je za njih odabrao Mariju, Pomoćnicu kršćana, kao primjer kako utjeloviti i živjeti pedagogiju brižnosti koja konkretizira njihovu odgojnu gorljivost prema mladima i čini ih ženama koje „rađaju život” u suvremenom svijetu, u kojemu su poznate i kao salezijanke ili/i don Boscove salezijanke.

POBRINI SE ZA NJIH, TO SU MOJE KĆERI!

Sveti Ivan Bosco, utemeljitelj Družbe svetoga Franje Saleškoga, salezijanaca, odlučio je osnovati i jednu žensku redovničku kongregaciju za odgoj ženske mladeži, uviđajući zahtjeve svoga konteksta, sve veće siromaštvo u kojem su se našle mnoge djevojke. U njegovom razlučivanju pomaže mu susret s različitim ženskim institutima, poticaj pape Pija IX. koji ga ohrabruje u toj nakani, vizije („snovi”) koje su se ponavljale, izvanredne činjenice o kojima je sam pričao, kao i njegova duboka marijanska pobožnost. U jednoj od svojih vizija, zabilježenoj i u *Kronistoriji* Družbe Kćeri Marije Pomoćnice, don Bosco vidi djevojčice koje trče, igraju se, dolaze mu ususret i čuje ženski (Marijin) glas: „Pobrine se za njih; to su moje kćeri!”

SUSRET DVAJU SVETACA I KARIZMATSKA VIZIJA

Istodobno, dok je u don Boscu sazrijevalo nadahnuće o osnivanju ženske redovničke kongregacije, na sjeveru Italije u mjestu Mornese, Duh Sveti oblikuje plodno tlo srca djevojke Marije Dominike Mazzarello, da primi i prihvati njegovo nadahnuće. Marija Mazzarello u svojoj obitelji prima ljudsku i kršćansku formaciju koja se temelji na dubokom smislu za Božje stvarnosti. Neumorna u kućanskim poslovima i na polju s ocem, razvija praktični smisao služenja i pronalazjenja Gospodina u svakodnevicu. Već ju tada vodi dar mudrosti i sposobnost razlučivanja, po čemu će kasnije biti poznata i u Družbi. Njeguje duboku apostolsku duhovnost. Kao članica Udruženja Kćeri Bezgrješne brine se za odgoj djevojčica iz mjesta. U svoj projekt odgoja djevojčica uključuje i prijateljicu Petronillu s

kojom, nakon preboljenog tifusa, uči krojački zanat kako bi djevojčice naučile šivati, ali prije svega kako upoznati i ljubiti Boga. Otvara krojačku radionicu, oratorij i kasnije kuću za napuštene djevojčice. U jednoj svojoj viziji vidi veliku kuću s mnogo djevojčica koje trče u dvorištu i čuje glas: „Tebi ih povjeravam!”. Godine 1864. don Bosco posjećuje don Pestarina, župnika u Morneseu, koji je također postao salezijanac, te susreće i članice Udruženja Bezgrješne. Marija Mazzarello nakon toga susreta povjerit će svojoj prijateljici: „Don Bosco je svet i ja to osjećam!” Tako su se spojila dva sna u jedan te isti ideal: utemeljiti redovničku družbu i za djevojke, analognu onoj kojoj su pripadali salezijanci: novu odgojnu karizmu u Crkvi.

KĆERI MARIJE POMOĆNICE – ŽIVI „SPOMENIK” ZAHVALNOSTI MARIJI POMOĆNICI

Don Bosco za temelj družbe odabire baš tu skupinu djevojaka iz Mornesea. I dok gradi baziliku Marije Pomoćnice u Torinu od cigli i kamenja, na drugom kraju podiže „živi spomenik zahvalnosti” Mariji Pomoćnici, utemeljujući Družbu Kćeri Marije Pomoćnice, sestre od kojih traži da budu njegov „hvala” produžen u vremenu, za sve što je Marija učinila.

Dana 5. kolovoza 1872., 11 djevojaka polaže svoje prve redovničke zavjete u novoosnovanoj družbi, među kojima i Marija Mazzarello koja u kreativnoj vjernosti živi projekt utemeljitelja, postavlja temelje „duha Mornesea” koji i danas obilježava lice svake FMA zajednice. Zato ju Crkva priznaje Majkom i suutemeljiteljicom.

Marija Mazzarello se od samih početaka ne osjeća biti poglavaricom Družbe pa ju don Bosco imenuje zamjenicom vrhovne poglavarice koja je sama Marija Pomoćnica. Majka Mazzarello, kao njezina zamjenica, svaku večer ključ kuće u Morneseu stavlja ispred Marijinog kipa, gesta povjerenja i vjere u Marijino vodstvo družbe. Na taj način svaku sestru povjerava Mariji.

Kao Majka i suutemeljiteljica, Marija Mazzarello se pokazuje kao sposobna odgojiteljica sestara i djevojčica, mudra učiteljica duhovnoga života. Između nje i don Bosca postoji duboki sklad na karizmatškoj razini.

Marija pokazuje izrazitu odgojnu sposobnost, dar vedre radosti, a posjeduje odgojnu umjetnost uključivanja djevojaka u promociju žene kako bi u svojim obiteljima, u Crkvi i u društvu bile dobre kršćanke i poštene građanke.

ŠIRENJE DRUŽBE I DANAŠNJE PRISUTNOSTI FMA U SVIJETU

Kćeri Marije Pomoćnice (FMA) u Morneseu žive i djeluju od 1872. do 1879. godine. Ondje se oblikuje identitet Družbe i duhovnost nazvana „morneškim duhom”. Majka Mazzarello, zajedno s don Boscom čini da se Družba razvija i raste izvan Mornesea, sve do dalekih misijskih zemalja.

Dana 23. siječnja 1876., FMA vođene vjerom i misijskom gorljivošću odlaze iz Mornesea i osnivaju nove zajednice u Italiji i u Francuskoj. Godine 1879., kućamatica iz Mornesea seli u Nizzu Monferrato (Asti) gdje sestre otvaraju prvu školu za formaciju učiteljica, gdje se živi snažni misijski san, te se svjedoči velikom broju djevojaka koje ostvaruju Božji poziv u ovoj Družbi. Godine 2023. u Europi je 4.055 sestara u 347 zajednica prisutnih u 23 države, raspoređene u 19 provincija i dvije vizitatorije. Iz luke u Đenovi, zajedno s braćom salezijancima, 14. studenoga 1877. odlazi prvih šest

Kćeri Marije Pomoćnice u Montevideo – Urugvaj. Dana 1. siječnja 1879. godine polazi druga misijska skupina u Buenos Aires – Argentinu, te 3. veljače 1881. treća skupina s ciljem da otvore nove prisutnosti u Argentini i Urugvaju. Svjesne da se više nikada neće vratiti, sestre nose sa sobom bogatstvo morneškoga duha. U Americi je 2023. godine 3.067 sestara u 409 zajednica prisutnih u 23 države, 24 provincije.

Godine 1891. FMA dolaze na Bliski Istok, u Betlehem, a 1922. u Indiju. Otvaraju prvu kuću u Tanjoreu sa sirotištem, radionicom, oratorijem, zatim školu, posjećuju

FMA kreativno spajaju don Boscov preventivni sustav sa ženskim resursima i potrebama ženskog obrazovanja i odgoja djece, uz aktivnu prisutnost na području školstva i kateheze. Vode razne socijalne djelatnosti, katehetske centre i centre za: opismenjavanje, društvenu promociju i promociju žena; posebno u misijskim krajevima brinu se za djecu domorodačkih naroda; posjećuju sela, otvaraju škole za formaciju katehista/katehistica, večernje škole za odrasle i škole različitih profila, posjećuju obitelji; otvaraju sirotišta, internate, oratorije

udaljena mjesta potrebna njihove asistencije. U ožujku 1923. godine FMA dolaze u Kinu, a 1929. u Japan. U Aziji je 2023. godine 2.939 sestara u 378 zajednica, u 22 države, 19 provincija i jednoj vizitatoriji.

Na svetkovinu Bezgrešne, 8. prosinca 1893., prve FMA dolaze u Alžir u Mers-el-Kebir. Ondje osnivaju prvi oratorij, promoviraju šivanje i krojenje, te se posvećuju katehezi i župnim aktivnostima. Godine 2020. u Africi je prisutno 628 sestara u 106 zajednica, u 26 država. Imaju sedam provincija i dvije vizitatorije. FMA 1954. godine otvaraju prvu kuću u Australiji. Godine 2023. ondje je 49 sestara u deset zajednica prisutnih u četiri države i jednoj provinciji.

Majka Mazzarello je 14. svibnja 1881. preminula u Nizzi Monferrato, u dobi od samo 44 godine, ostavivši za sobom 166 sestara i 28 zajednica. Do danas je pronađeno njezinih 68 pisama koja su vidljivo svjedočanstvo njezine profinjene nutrine, a ponajviše dubokog odnosa s Bogom. Papa Pio XI. proglasio ju je blaženom 20. studenoga 1938., dok ju je Pio XII. svečano kanonizirao 24. lipnja 1951. godine. Njezin spomendan slavi se 13. svibnja.

Svojim kćerima ostavlja odgojnu ostavštinu ispunjenu evanđeoskim vrednotama: traženje Boga preko katehetskog navještaja, živu ljubav prema euharistijskom Isusu i kćerinsko povjerenje u Mariju Pomoćnicu, odgovornost u poslu, iskrenost, poniznost, radost, umjerenost života i potpuno sebedarje u traženju istinskoga dobra djevojaka, osobito onih najpotrebnijih i siromašnih, bilo u domovini bilo u ostalim krajevima svijeta.

FMA kreativno spajaju don Boscov preventivni sustav sa ženskim resursima i potrebama ženskog obrazovanja i odgoja djece, uz aktivnu prisutnost na području školstva i kateheze. Vode razne socijalne djelatnosti, katehetske centre i centre za: opismenjavanje, društvenu promociju i promociju žena; posebno u misijskim krajevima brinu se za djecu domorodačkih naroda; posjećuju sela, otvaraju škole za formaciju katehista/katehistica, večernje škole za odrasle i škole različitih profila, posjećuju obitelji; otvaraju sirotišta, internate, oratorije.

POSLANE ZA DJEVOJKE U DUHU „DA MIHI ANIMAS”

Kao salezijanska apostolska zajednica, svjedočenjem, naviještanjem Riječi i slavljenjem spasenja, sestre kao salezijanske odgojiteljice sudjeluju u Kristovoj proročkoj, svećeničkoj i kraljevskoj službi, što podrazumijeva dar „osobite ljubavi” prema djevojkama i zahtijeva od sestara da u Marijinoj školi budu za djevojke znak i posredovanje ljubavi Krista Dobroga pastira, pomoću kršćanskog projekta cjelovitog odgoja u stilu preventivnog sustava. Poslanje družbe, koje kao srce svojeg evangelizacijskog djelovanja ima navještaj Krista, ostvaruje se u raznim oblicima pastoralnog služenja, osobito u katehezi koja pogoduje sazrijevanju vjere i njezinom povezivanju s kulturom i životom. Poslanje se provodi u različitim odgojnim okruženjima otvorenim za multikulturalnost i međureligioznost, s posebnom pozornošću na djevojčice, djevojke i žene.

KARIZMATSKO POSLANJE

Družba, sa svojim sjedištem u Rimu, rasprostranjena je danas na pet kontinenata u 97 država. Broji 11.000 sestara. Organizirana je u 69 provincija, pet vizitatorija, devet međuprovincijalnih konferencija, 1.281 zajednicu. Vrhovna majka Družbe je s. Chiara Cazzuola koja zajedno s Vrhovnim vijećem animira i vodi Družbu. Vrhovno vijeće čini osam sestara koje vrše službu: zamjenice, tajnice, sestre odgovorne za: formaciju, pastoral mladih, Salezijansku obitelj, misije, komunikaciju, ekonomiju, te sedam tzv. sestara poho-

Molitva sv. Mariji Dominiki Mazzarello

O sveta Marijo Dominiko Mazzarello,
ti, koja si još od djetinjstva ljubila Isusa
i željela da ga i drugi ljube,
pomozi mi da ga upoznam preko Njegove riječi
i da ga ljubim živeći u Njegovoj milosti.
Ti, kojoj je Marija Pomoćnica uvijek bila majka
i voditeljica,
daj da i ja živim s njom kao sigurnom
pomoćnicom
na putu prema Isusu. Amen

diteljica kojima su povjereni određeni dijelovi svijeta koje posjećuju tijekom svojega mandata.

Misijska dimenzija bitna je sastavnica identiteta Družbe sestara Kćeri Marije Pomoćnice i izražena je, u suvremenosti, u izboru tzv. edukomunikacije za življenje Preventivnog sustava, u svjetlu kršćanske antropološke vizije, kao Božji poziv i vjernost salezijanskoj karizmi u duhu „Daj mi duše drugo uzmi i Tebi ih povjeravam” (usp. CG XXIII, br. 66, 4).

Potaknute salezijanskom karizmom sa specifičnim karakteristikama „morneškoga duha”, FMA imaju za cilj svoga djelovanja cjeloviti rast osoba, praćenje mladih na njihovom putu sazrijevanja životnog projekta, formaciju za vjeru i odgoj za aktivno građanstvo, velikodušnost i solidarnost, u duhu don Boscova preventivnog sustava.

Odgoj djevojaka je prioritetni izbor FMA koji se provodi u raznim zemljama na raznolike načine: kroz kulturološku formaciju i evangelizaciju, uključivanje u svijet rada, promicanje ženskih kooperacija u misijama, rad s djevojkama koje su žrtve prostitucije, trgovine ljudima, usmjeravajući ih da se zauzmu za vlastito dostojanstvo i za razvoj kulture koja se nadahnjuje na kršćanskom humanizmu.

Među djelatnostima koje provode FMA u svijetu su: Oratorij – omladinski centri, škole i centri za stručno usavršavanje, visokoškolske ustanove, djelatnosti za djecu/adolescente, mlade u teškim situacijama, centri duhovnosti, centri za promicanje žene, Međunarodna

volonterska udruga „Žena, obrazovanje, razvoj” (VIDES), Ured za ljudska prava (IIMA – Švicarska).

Ove djelatnosti animiraju odgojne FMA zajednice potaknute gorljivošću *da mihi animas cetera tolle* sa ženskom osjetljivošću, nadahnute karizmom družbe, otvorene za suradnju s obiteljima, institucijama, laicima i laikinjama koji dijele isto poslanje. U skladu sa srcima mladih, oni slušaju kako bi razabrali „druga mjesta” gdje mogu živjeti evanđeosku logiku dara i

Pomoćnice. Od 1960. sestre su i u Lovranu 1960., u kući za odgoj postulantica, a 1961. je otvoren novicijat. Sestre su okupljale djecu i mlade te su u Lovranu imale mali oratorij. Kasnije je kuća u Lovranu bila namijenjena formaciji kandidatica. Sestre su u Lovranu ostale do 1974. kada sele u Zagreb.

Na poziv riječkog nadbiskupa sestre dolaze u Čabar u župnu kuću 2001. godine. Preuzimaju katehizaciju, ustrajno okupljaju djecu i mlade na razne aktivnosti,

Kćeri Marije Pomoćnice – posvećene Bogu da služe Isusu Kristu u zajednici, svoj život posvećuju ljudskom, kršćanskom i salezijanskom odgoju mladih, osobito djevojaka. Don Bosco je za njih odabrao Mariju, Pomoćnicu kršćana, kao primjer kako utjeloviti i živjeti pedagogiju brige koja konkretizira njihovu odgojnu gorljivost prema mladima i čini ih ženama koje „rađaju život” u suvremenom svijetu, u kojemu su poznate i kao salezijanke ili/i don Boscove salezijanke

bratstva; dopuštaju da ih propituju sve ljudske periferije, s posebnom pozornošću na situaciju mladih ljudi i djevojaka; od ljudske mobilnosti, od brige za zajednički dom, od digitalnih okruženja, od potrage za pravednim i sigurnim mirom.

VIŠE OD 80 GODINA PRISUTNOSTI FMA U HRVATSKOJ

Marija Pomoćnica već u prvoj polovici 20. stoljeća pripremala je svojim kćerima put u Hrvatsku. Činila je to preko braće salezijanaca koji su u Hrvatsku došli već 1913. godine. Godine 1940. Kćeri Marije Pomoćnice dolaze u Split. Na njihovu prisutnost ondje, ali i u drugim mjestima u koja će doći, utjecala je politička situacija u tadašnjoj državi. Sestre većinom vode kućanstvo braći salezijancima, u pojedinim prisutnostima su orguljašice, rade s djecom. Nakon Splita put ih vodi u Rijeku, Sela kod Siska, Knežiju u Zagrebu, Rovinj, Poreč. U Rijeci 1958. godine su kupile svoju prvu kuću za odgoj zvanja, dom za djevojke koje su osjetile Božji poziv. Među njima su djevojke iz Slovenije, a 16. svibnja 1959. godine dolaze i prve Hrvatice: s. Marija Crnković i s. Adela Balder iz Sirača. Dana 24. siječnja 1963. uslijedilo je prvo polaganje redovničkih zavjeta. Jedna od njih, s. Marica Jelić, 1985. odlazi u misije na Madagaskar. U Rijeci su 1974. dvije zajednice sestara Kćeri Marije

uz vjeronauk i druge aktivnosti u spomenutim župama sestre u Čabru primaju skupine djece i mladih na duhovne obnove i aktivni odmor. Devedesetih godina 20. st. sestre su u svojoj kući u Rijeci vodile dječji vrtić, posvećuje se vjeronaučnoj pouci u školi i u župi, te radu u oratoriju.

Sestre su 1987. kupile kuću na Jarunu, u blizini župne crkve Duha Svetoga u Otavičkoj ulici. Ovdje su otvorile dom za djevojke 1998., najprije za srednjoškolke, a kasnije i studentice. Danas u Hrvatskoj postoje dvije zajednice FMA, u Rijeci i u Zagrebu. Pripadaju slovensko-hrvatskoj provinciji „Marija Pomoćnica”. U obje zajednice sestre imaju cjelovito praćenje djevojaka kroz pastoralno djelovanje u oba doma za studentice, aktivne su u vođenju dječjih zborova, imaju liturgijsku animaciju, sudjeluju u projektu „Mladi za mlade” pri Uredu za mlade HBK, vode župnu katehezu za prvopričesnike, formaciju novih članova za salezijance suradnike u Rijeci. Specifičnost su im „Marijanske skupine za djevojčice”, kao posebna ponuda za cjelovitu formaciju djevojčica od šest godina nadalje. Jedna sestra vrši službu pedagoginje u SKG u Rijeci. U zajednici u Zagrebu odnedavno je formirana zajednica za formaciju djevojaka u razlučivanju poziva, pa s time u svezi sestre provode i projekt pastorala zvanja „Paaa”. Trenutačno se iz Hrvatske u formaciji nalaze četiri djevojke u postulatu u Torinu, četiri djevojke u kandidaturi u Zagrebu, te nekoliko djevojaka u procesu razlučivanja i provjere poziva.

Zavjetni dan u Sonti 2024.

Blagdan Srca Isusova, zavjetni dan, sončanski vjernici su proslavili 7. lipnja svetom misom u vrtu zavjetne kapele posvećene ovom patronu. Svetu liturgiju je predslavio župnik subotičke Župe Uskrsnuća Isusova vlč. Vinko Cvijin, u suslavlju s domaćim župnikom Josipom Kujundžićem, te uz prisustvo velikog broja vjernika.

Kapelica je izgrađena 1842. godine voljom i sredstvima vjernika katolika iz Sonte. Sonta je zavjetovana Srcu Isusovom prije svega od nevremena, te kolere i kuge koje su u to vrijeme već harale ovim prostorima. Obnavljana je 1964., 2005. i 2024. godine. Zanimljivo je da se sončanske vjernice na ovaj dan oblače u pokornička ruha (sada tamne boje), onako kako su

se oblačile davno, da izraze pokornost Srcu Isusovu. Na ovaj dan se također drži veliki post. /R. Silađev/

Svetkovina Tijela i Krvi Kristove u subotičkoj katedrali

Dvojezično euharistijsko slavlje na svetkovinu Presvetog Tijela i Krvi Kristove, 30. svibnja u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske predvodio je biskup Subotičke biskupije Franjo Fazekas u zajedništvu sa svećenicima subotičkih i okolnih župa.

Tijelovo ili u narodu još poznato kao Br(a)šančevo je svetkovina koja spaja temelje vjere koju vjernici sudjelovanjem u procesiji javno svjedoče.

Kako je biskup Fazekas rekao u homiliji, „nedvojbeno je euharistija najvažniji čin i središnji događaj svih onih koji vjeruju u Isusa Krista. Stoga su euharistija i Crkva duboko povezane jer, kada se slavi euharistija, ondje je Crkva Kristova. Od Božje riječi tražimo danas na svetkovinu Tijela i Krvi Kristove da nam protumači to veliko otajstvo. U mislima se vraćamo na Posljednju večeru o kojoj nam govori evanđelje. Tu nam Gospodin govori o kruhu koji postaje Njegovo Tijelo”, rekao je biskup Fazekas i podsjetio na riječi sv. Pavla. Biskup je nadalje pitao kakav je odnos između Crkve i euharistije koju slavimo, te odgovorio riječima sv. Augustina. Nadalje je naglasio kako se na oltaru slavi i naše otajstvo. „U času pričesti ‘amen’ je naš dar izrečen Isusu, ali i Crkvi i braći. Mi vjerujemo da je Krist prisutan na oltaru, naša glava, a i Crkva kao Njegovo tijelo na otajstven način. Stoga se tu ostvaruje najuža povezanost između nas kao udova Kristova tijela i samoga Krista. Istina, postoji i ogromna razlika, a Isus daruje nešto jedinstvo – Njegovo tijelo i spasenje. Njegova je krv savez i čisti savjest

od mrtvih djela. A što mi imamo dati? Ono što imamo i što jesmo: Svoje sposobnosti, svoje vrijeme, svoje srce i svoju ljubav”, naglasio je biskup.

Tijekom euharistijskog slavlja misna čitanja i molitve vjernika čitali su mladi u nošnji, a slavlje je pjevanjem uzveličao Katedralni zbor „Albe Vidaković”.

Za razliku od prijašnjih godina, ove godine se u slavlje uključio lijepi broj djece – prvopričesnika iz subotičkih župa, koji su u procesiji oko crkve pred presvetim oltarskim sakramentom prosipali laticice ruža. U procesiju su se uključili i mladi u nošnji, kao i veliki broj vjernika koji su na ovaj način posvjedočili svoju vjeru. Kako nalaže već dugogodišnja tradicija, na Brašančevo je običaj i da katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić** predstavi ovogodišnje predvoditelje žetvenih svečanosti – bandaša i bandašicu Dužijance 2024. Za ovogodišnjeg bandaša i bandašicu izabrani su **Sladjan Bošnjak** i **Lucija Ivanković Radaković**. /catholic-su.rs/

Antunovo proslavljeno u Sonti

Spomendan omiljenog svetca, sv. Antuna, proslavljen je svetom misom 13. lipnja u Sonti. Na svetoj misi okupio se veliki broj vjernika koji mu se često utječu i ufaju u njegovu dobrotu. Misno slavlje predslavio je mjesni župnik Josip Kujundžić.

Vjernici već po tradiciji nose u naručju „Antunov cvit”, bijeli ljiljan. Ove godine bijeli krin je u obiteljskim vrtovima poranio zbog klimatskih promjena, pa je procvjetao vrlo rano, te ga nije bilo za nositi na blagoslov u crkvu. Zamijenjen je žutim krinovima. U Sonti je običaj da se obvezno nosi na blagoslov, a zatim se po jedan cvijet stavi pred svetu priliku u pročelje „pridnje sobe”. Također, običaj je da se na grobove svojih milih ponese makar jedna latica. /**R. Silađev**/

Tijelovo u Beregu

Na svetkovinu Tijelova (Bršančeva), 30. svibnja obnovljena je tijelovska procesija u Beregu. Zahvaljujući bereškom kapelanu Damjanu Pašiću, te studentu Teološko-katoličkog instituta Subotičke biskupije Miloradu Stojniću, obnovljen je običaj procesije od kapelice do kapelice na ovaj dan.

Prije Drugog svjetskog rata, dok je u Beregu bilo dosta Nijemaca, na Bršančevo su bile dvije mise, a i poslije toga, dok je bilo puno vjernika u selu. Prva misa je bila na njemačkom jeziku i na nju su išli Nijemci, šokačka djeca, stariji i kuharice koje su spremale ručak. Druga misa bila je „šokačka” i na nju su išli i Šokci i Nijemci, jer je nakon mise bila tijelovska procesija od kapelice do kapelice. U to vrijeme bile su četiri kapelice u selu, i kod svake se, kao i u drugim katoličkim mjestima, dolazilo procesijom noseći križ, barjake, svijeće, ministranti su zvonili na svaki četvrti korak, a pod „nebom” svećenik je nosio presveti sakrament. Kod svake kapelice se molilo i čitalo evanđelje. Godine 1947. od tadašnjih vlasti zabranjen je ovaj oblik procesije po selu, pa je procesija išla samo oko crkve, oko koje su umjesto kapelica postavljeni ukrašeni stolovi. Vremenom, kapelice u selu su srušene, iako su se pojedine nalazile u ogradama kućnog dvorišta, gledano s ulice.

Ove godine, nakon više od 60 godina, obnovljena je procesija kroz dio sela, uz sudjelovanje vjernih muževa i

žena. Umjesto pravih kapelica, na četiri mjesta postavljeni su stolovi ukrašeni vezanim stolnjacima i ponjavama na koje se postavlja pokaznica sa sakramentom. Prva kapelica je bila kod osnovne škole, druga kod Vatrogasnog doma, treća kod Aljmaševе, danas Živčevе kuće i četvrta kod kipa sv. Roka. Prije procesije bila je samo jedna misa. Bereg, iako sve manji i manji, još uvijek ima svoje vjerne ljude koji održavaju mnoge običaje, tradiciju i kulturu. /**Marin Katačić**/

Od Karmela do Karmela preko marijanskih svetišta

Iz somborskog je karmelskog samostana 1. svibnja skupina od 37 putnika krenula na hodočašće „Od Karmela do Karmela preko marijanskih svetišta”, koje je osmislio i organizirao o. Stjepan Vidak OCD, prior somborskog samostana. Hodočašće je trajalo pet dana, uz obilazak osam karmelskih i marijanskih svetišta.

U dobrom raspoloženju i na vrijeme krenuli smo put Zagreba u Remete. Putovanje smo započeli marijanskim pjesmama, a kada smo prešli granicu izmolili smo Gospinu krunicu. Dolaskom u remetsko svetište obišli smo taj prostor, a najviše nas je dojmio Gospin vrt. U prošlom zemljotresu crkva i dio samostana pretrpjeli su velika oštećenja. To je sada u velikoj mjeri sanirano. Poslije zemljotresa pokraj crkve postavljen je veliki šator za bogoslužja. Nakon obilaska svetišta slavili su svetu misu.

Nakon ručka nastavili smo put ka otoku Krku. Karmelski samostan se nalazi na samoj obali i predstavlja predivno mjesto za odmor i molitvu, te uživanje u prirodi. Rasporedili smo se po sobama i okrijepili, a zatim okupili u dvorištu i krenuli obalom prema katedrali. Svatko je izmolio na svoje nakane, te smo se vratili u samostan. Ujutro smo imali vetu misu i krenuli put Splita.

Usput smo posjetili prasnvetište Gospe od Otoka u Solinu. U novoj crkvi je bilo klanjanje presvetom, kojem smo se pridružili. U Splitu smo obišli gradnju crkve i samostana za karmelićane. Zatim smo krenuli prema svetištu Gospe Lurdske – Vepric u blizini Makarske, koje je nastalo 1908. godine po uzoru na špilju Gospe Lurdske. Danas je to prelijepo svetište koje ima velik prostor za molitvu na otvorenom, gdje je i oltar Gospe od špilje. Imaju lijepu Crkvu i prostor za noćenje i duhove obnove. Nakon doručka i svete mise nastavili smo ka Međugorju.

Stigavši u Međugorje, nakon odmora krenuli smo na križni put uz brdo Križevac. Lokalno stanovništvo i hodočasnici predvođeni fratrom svaki dan obavljaju pobožnost križnoga puta. Fratar je imao ozvučenje, tako da se dobro čula molitva i naša grupa je lijepo krenula, ali ubrzo su oni su išli dosta brže, što je za nas bio velik napor, tako da su nam postaje služile za predah. Kasnije smo išli na ispovijed i sv. misu u crkvi sv. Jakova. Obavili smo i kupovinu za darove bližnjima za uspomenu iz Međugorja. Idućeg dana, nakon doručka, krenuli smo na Podbrdo, mjesto Gospina ukazanja. Ovo je bila pokora, ali daleko lakša nego na Križevcu. Kada smo se vratili s brda ukazanja, krenuli smo ka samostanu sv. Ilije na Buškom jezeru. U Karmelu sv. Ilije održavaju se duhovne vježbe u cilju duhovne obnove, te kulturni i znanstveni skupovi, a okolo su predivna i prostrana šetališta. Tu smo imali ručak, zatim odmor i obilazak toga prostora. Sutradan smo krenuli za Sarajevo.

U jubilarnoj 2000. godini, osam sestara iz tri hrvatska karmela dolaze u Sarajevo na područje Župe Stup osnovati novi samostan kojega je 23. rujna iste godine utemeljio Vinko kard. Puljić. Kuća porušena u ratu ponovno se diže iz temelja pod okriljem Bezgrešne Kraljice Karmela kojoj je posvećena. U prelijepoj novoizgrađenoj crkvi o. Stjepan služio je svetu misu, sestre karmelićanke su bile u posebnoj prostoriji sa strane, simbolično odvojene ogradom. Nakon ručka razgovarali smo s njima te nakon toga krenuli put Sombora. /**Alojzije Firanj**/

Antunovo u Kucuri

Uprepunoj crkvi Svih svetih u Kucuri, 13. lipnja svečano je proslavljen blagdan svetog Antuna. Od ranih popodnevnih sati pred kipom svetog Antuna bilo je moguće moliti za djecu, mlade i za sve svoje nakane.

Svetac s djetetom Isusom u naručju zaštitnik je djece, siromaha, putnika i mornara. Činio je mnoga čudesa i mnoge bolesne duše vratio ponovo k Bogu,

te se štuje diljem svijeta. Svetcem je proglašen godinu dana nakon smrti.

Svečanu svetu misu predslavio je vlč. **Csaba Szabó Szepesi**, uz župnika **Károlya Szabadyja**, na mađarskom i hrvatskom jeziku. U prigodnoj propovijedi svećenik je naglasak stavio na to da trebamo biti strpljivi u rješavanju svojih potreba i da, gledajući grijeh svoga brata, najprije trebamo krenuti od sebe, preispitati se. Po završetku svete mise svećenici su se, zajedno s časnim sestrama i okupljenim vjernicima, molili pred kipom svetoga Antuna. /**Radmila Miler**/

Naši prvopričesnici

Župe Uznesenja BDM i
Presvetog Srca Isusova, Apatin

Župa sv. Jakova, Plavna

Župa sv. Mihovila arkandela, Odžaci

Župa Uzvišenja Sv. Križa, Sombor

Župa sv. Lovre, Sonta

Župa Svih svetih, Kucura

Župa sv. Petra i Pavla, Monoštor

Blagoslov obnovljenog Vukmanovog križa kod Žednika

Na svetkovinu Duha Svetoga, 19. svibnja, nakon misnoga slavlja u crkvi sv. Marka Evanđelista u Žedniku, blagoslovljen je obnovljeni Vukmanov križ.

Prije 120 godina križ su podigli **Marga Vukmanov** i **Ivan Martinović**, koji su se na područje Žednika doselili s Bikova. Križ je u međuvremenu utjecajem zuba vremena srušen, a praunučad Marginog brata **Tome**, koji su doskora živjeli na salašima u blizini ovog križa, krajem protekle godine su ga obnovili. Zahvaljujući **Marinku**, **Ivanu** i **Željku Vukmanovu** te **Ivanki**, **Grgi** i **Franji Kopunoviću** vraćen je originalni korpus i natpis. Oko križa i dalje su stabla krunice.

Križ je blagoslovio mjesni župnik vlč. **Franjo Ivanković** koji je istaknuo kako je „lijepo čuvati svoje svetinje i ne dozvoliti da propada ono što su nam naši stari ostavili kao živi spomen vjere”.

Vukmanov križ nalazi se u tzv. Brničevom ataru, gdje je i Tunićev križ koji je 2012. obnovila obitelj **Andrije** i **Ivanke Ivanković**. /J. D. B., „Hrvatska riječ”/

Katolički biskupi posjetili Radio-televiziju Vojvodine

Uposjetu Radio-televiziji Vojvodine u Novom Sadu 12. lipnja bili su predstavnici Katoličke Crkve: beogradski nadbiskup i metropolit **Ladislav Német**, subotički biskup **Franjo Fazekas** i zrenjaninski biskup **Mirko Štefković**.

Oni su na sastanku s rukovodstvom ove medijske kuće izrazili zadovoljstvo dosadašnjom suradnjom, istaknuvši

značaj činjenice da javni medijski servis proizvodi program na 16 jezika i time uspijeva doprijeti do svih nacionalnih i vjerskih zajednica koje žive na teritoriju Pokrajine.

„Radio-televizija Vojvodine prisustvuje svim većim događajima u životu Katoličke Crkve. Dana 1. lipnja bilo je uvođenje novog zrenjaninskog biskupa u službu,

a RTV je prenosila taj čin te omogućila *streaming* za okolne države koje su bile zainteresirane za ovaj događaj – Hrvatsku i Mađarsku”, rekao je Német. „Posebno mi je drago da nas je primio generalni ravnatelj **Goran Karadžić** s članovima Upravnog vijeća. Javni servis u Vojvodini je od iznimnog značaja jer znamo da on pokriva cijelu Vojvodinu, i to ne samo na jednom jeziku već na jezicima nacionalnih manjina i grupa. To je značajna služba”, kazao je Német i zahvalio na suradnji. /**Prema: RTV**/

Iz života Crkve u Bačkoj

Krizma u Baču – župe sv. Pavla i Bezgrešnog
začeca BDM Bačka Palanka

Krizma u Župi sv. Jakova, Plavna

Polaganje vijenaca na spomenik biskupu
Ivanu Antunoviću od Danu rođenja biskupa
Ivana Antunovića – prazniku hrvatske zajednice
u Republici Srbiji

Róbert Erhard, 35 godina svećeništva

Krizma u Župi sv. Mihovila u Bregu

Sestra Naše Gospe Dubravka (Ana) Kopilović,
Subotičanka, (prva zdesna), proslavila 50 godina
redovničkih zavjeta

Procesija o Sv. Antunu kod franjevacu u Baču

Relikvije sv. Antuna Padovanskog u Subotici

Relikvije sv. Antuna Padovanskog stigle su 10. lipnja u franjevačku crkvu sv. Mihovila arkandela, te na čašćenje i bogoslužje okupile veliki broj ljudi, štovatelja ovoga svetca.

Na molbu gvardijana fra Ivana Miklenića, relikvijar, a u njemu i relikvije sv. Antuna, stigle su iz Italije u Zagreb, te ih je provincijal Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda fra Milan Krišto donio u Suboticu. Veliki broj vjernika i mladih u bunjevačkoj nošnji dočekao je ispred crkve komadić zemnih ostataka dragoga svetca, te su mu na kraju svete mise poljupcem ili naklonom iskazali čast.

Misno slavlje ovom prigodom predvodio je biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas** u zajedništvu s fra Milanom, fra Ivanom, te svećenicima Subotičke biskupije. Kako je u uvodnim riječima rekao fra Miklenić, sv. Antun je u franjevačkom samostanu rijetko sam. Tu su uvijek vjernici koji dolaze kod njegovog kipa s molbama, molitvama, ali i zahvalama za darovanu milost. „Veliki je ovo dan za Suboticu, za cijelu Bačku, pa i šire. Došao nam je gost, gost kojega poznajemo izdaleka. Svetac cijelog svijeta, sv. Antun Padovanski, kojega molimo i za izgubljene stvari i kada se sami izgubimo i ne znamo kamo bismo, niti što bismo. Svetac je to kojeg molimo kada su tu poteškoće i brige. Šalio sam se sa svećenicima, jer svi imaju u crkvi kip ili sliku sv. Antuna, ali se dobro zna gdje se ide kada

stisne nevolja – ide se kod franjevaca. Upravo to mi je bila motivacija za pokrenuti ovaj postupak”, kaže fra Ivan i dodaje: „Zaista, rijetko kada se može proći hodnikom, a da nema nikoga kod sv. Antuna. Ljudi mole, razmišljaju, čitaju Sveto pismo, neki pale svijeće... Svatko donosi sebe i svoje brige. Neki molbe, a mnogi i zahvale. Stoga smo zamolili braću konventualce, koji čuvaju grob sv. Antuna u Padovi, da nam daruju jedan komadić koji je ostao od svetca. Ponekad Bog piše ravno i po krivim crtama i bez crta. Mislio sam da to neće biti skoro, ali eto Bogu hvala stiglo je u najboljem trenutku, pred sam blagdan sv. Antuna”, rekao je fra Ivan.

U homiliji, provincijal Krišto među ostalim je naglasio starozavjetni pojam „blago siromasima duhom”, gdje se, kako je rekao, misli na ljude koji svoj život polažu, slikovito rečeno, u Božje ruke. Koji vide kako ne mogu sami svoj život osmisliti do kraja bez Boga. Također, on je napomenuo kako je cijelo štovanje sv. Antuna Padovanskog na neki način u ozračju siromaha. Bilo materijalnih jer postoji „kruh sv. Antuna”, zahvaljujući kojem se pomaže onima koji oskudijevaju, ali isto tako sv. Antun okuplja i sve one koji vide da su pred Bogom maleni”.

Relikvijar ostaje trajno u samostanu, a po riječima fra Miklenića iznositi će se za veliku devetnicu – devet utoraka sv. Antuna, za trodnevnicu i sam blagdan. /Ž. V., „Hrvatska riječ”/

35. obljetnica svećeništva Károlya Szabadia proslavljena u Vrbasu

U crkvi Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije u Vrbasu 30. svibnja svečano je proslavljena 35. obljetnica svećeničkog života župnika Károlya Szabadia, koji u ovoj župi služi od 2010. godine.

Vjernici su mu priredili skromne darove i zahvalili sljedećim riječima: „Dragi oče Károlye, zajedno s vama zahvaljujemo danas Bogu za 35 godina vaše svećeničke službe. Gospodin je zaustavio svoj pogled na vama i pozvao vas u svećenički red. Darovao

vam je službu po kojoj ste suobljučeni Isusu Kristu – glavi Crkve, postali navjestitelj Božje riječi, naš učitelj u vjeri i onaj bez koga ne bismo mogli primati svete sakramente. Svi mi vam danas čestitamo i želimo da vas u životu i nadalje prati Isusova riječ ohrabrenja, ljubavi i podrške”.

Oltar je krasilo 35 ruža koje je za ovaj jubilej darovala župnikova majka. Nakon svete mise vjernici su sa župnikom nastavili druženje u župnom dvoru. /Radmila Miler/

Biskup Janjić krstio osmo dijete obitelji Dulić u Đurđinu

Župna zajednica sv. Josipa Radnika u Đurđinu slavila je 2. lipnja krštenje osmog djeteta Paje i Angele Dulić. Tim povodom misu je predslavio umirovljeni kotorski biskup mons. Ilija Janjić, koji je podijelio i sakrament krštenja malom Anti Duliću.

Na misi su koncelebrirali vlč. Dominik Ralbovsky iz Selenče, koji je bio i kum novokršteniku, te mjesni župnik preč. Daniel Katačić.

„Naša radost je velika zbog krštenja osmog djeteta obitelji Dulić. Ponos nam je još veći jer je u posljednje

krštenju nisu bili svi prisutni. Ipak, trude se da se svake nedjelje okupe na zajedničkom ručku. Angela smatra da se žene lakše odlučuju na rađanje više djece kada imaju stabilan brak i podršku muževa. „Stabilnost i sigurnost koju osjećam u braku su pridonijeli da, ne bih rekla da se lako odlučujem, prihvatim svako dijete”, priča Angela.

Kao veliku pomoć za svoj brak obitelj Dulić vidi u hodočašćima. „Prije 11 godina smo prvi put ostavili djecu na nekoliko dana. Naše prvo hodočašće bilo je u Rim. Potom smo putovali u Svetu zemlju, pa u Lurd, pa kod

padre Pia u Italiju. Puno nam pomažu hodočašća, duhovno nas obogaćuju. Zahvaljujući njima imamo priliku biti malo nasamo, to nam očvršćuje brak i daje snagu za sutra”, kaže Angela.

Upravo su se tijekom jednog od hodočašća upoznali i sprijateljili s vlč. Ralbovskim, Antinim kumom. Imati puno djece je blagoslov, smatra Angela. „Svako dijete nosi sve više odricanja, ali s druge strane donosi blagoslov i smisao života. Kao što je jednom Vesna Huska rekla za Zvonik: ‘Tko kaže da je lako, nije lako, ali je jako lijepo.’ Ispunjen si”, navodi Angela i ističe kako ju svako dijete pomladi, i fizički i duhovno. Iako ima 44 godine, kaže da se zahvaljujući djeci različitih dobi osjeća i kao mlada žena jer ima

dvije godine ovo treći biskupski pohod našoj župnoj zajednici istim povodom. Početkom 2022. pokojni biskup mons. Slavko Večerin krstio je sedmo dijete obitelji Zdenka i Jasne Dulić, a koncem iste, ondašnji beogradski nadbiskup mons. Stanislav Hočevar također sedmo dijete obitelji Bojana i Suzane Bako”, rekao je župnik Katačić. Župnik je također roditeljima prenio čestitku mjesnog biskupa mons. Franje Fazekasa.

Kako majka Angela kaže, Ante nije bio planirano dijete, ali su ga prihvatili kao Božju volju. „Kada smo saznali da sam trudna, nismo znali da li da plaćemo ili da se smijemo. Ohrabrila nas je riječ koju smo čuli u crkvi za Veliku Gospu, kako je Marija rekla: ‘Evo službenice Gospodnje’. To nam je bilo dovoljno da prihvatimo i ovaj život koji nam je Gospodin povjerio”, kaže Angela.

Obitelj Dulić ove godine slavi i 25 godina braka. Najstarija kćerka im je Marijana (23), potom su dobili Josipa (21), Ružicu (17), Petra (15), Martina (12), Terezu (9), Nikolu (5) te Antu (6 tjedana). Kažu, zato što su velika obitelj sve se teže svi okupe, tako niti na Antinom

novorođenče, ali i kao već iskusna majka kojoj je najstarije dijete završilo fakultet i živi izvan obiteljske kuće. Angela priznaje kako nikada nije mislila, niti planirala kako će biti majka osmero djece. Kaže, ne zna može li to netko uopće planirati. „Dok smo imali dvoje, osjećala sam da imam vremena za još. Kada nam se rodilo treće, bila sam ispunjena. Četvrto dijete nam je bilo veliko iznenađenje, ali smo naravno prihvatili život. Bila je to i prekretnica. Tada sam shvatila da nema smisla da tražim neki posao s četvero djece i da ću biti kod kuće”, kaže Angela. Ona ističe kako ništa ne bi mogla postići bez velike pomoći djece i muža i da je dobra organizacija ključna. „Sreća pa smo dobro organizirani i svi se pomažemo međusobno. Veliki mi pomažu oko malih, kako u čuvanju, kućanskim poslovima tako i u savjetima, primijete neke stvari koje ja ne primijetim. Vjerujem da će jednoga dana i ovi mali biti od velike koristi starijima kada i oni zasnuju obitelj. Obitelji su kao mozaik: što ima više dijelova, to je ljepši i bolje koriste jedno drugome”, smatra Angela. /J. D. B., „Hrvatska riječ”/

Don Ivo Šokčić SDB proslavio mladu misu u Subotici

Ivo Šokčić, prvi Hrvat salezijanac s ovih prostora, proslavio je svoju mladu misu na Petrovo, 29. lipnja, u župnoj crkvi rodne Župe Uskrsnuća Isusova u Subotici. Od 26. do 28. lipnja u ovoj crkvi održana je trodnevna priprava sa svetom misom, nagovorom i klanjanjem, u organizaciji župe i otaca salezijanaca, koja je okupila vjernike iz cijele Subotice.

Prvi dan trodnevne predvodio je **don Damir Stojić SDB**. Malo je reći da je zapalio srca i duše vjernika svojim

riječima, a govorio je o Gospi, našoj majci Mariji, pomoćnici kršćana koja ga je nadahnula te je, vjerujemo, prenio Isusove poruke svima dotičući srca. Suze su se slijevale po licu mnogih nazočnih vjernika zbog spoznaje veličine Isusove ljubavi.

Drugi dan trodnevne predvodio je **don David Leskovar SDB**. Govorio je o svetom Ivanu Boscu koji je tako oduševio Ivu da je požurio privesti kraju studij matematike i otići u Torino, gdje su ga čekala braća salezijanci i put don Bosca, koji ga je doveo do ovoga što je danas. Don David rekao je da je Ivan Bosco bio svetac 19. stoljeća, mladi svećenik koji je u vrijeme industrijske revolucije okupljao napuštene dječake i učio ih da ljube Isusovu prisutnost u euharistiji, te pojasnio koliko su važni sakramenti. „Ivan Bosco bio je siromašni svećenik i otac tisućama dječaka, majka mu je pomagala u brizi o njima. Po Franji Saleškom svoj red nazvao je salezijanski. Salezijanci su proširili svoje misije po cijelom svijetu u 130 zemalja. Don Bosco dotaknuo je i srca mladića u Subotici: dvojica su ih otputovala ovog tjedna u Torino, a tko zna koliko će ih još biti”, rekao je don David. Don Boscov oratorij živi u našem gradu već više godina, gdje

mladi po uputama salezijanaca rade s djecom i mladima.

Don Ivan Širić SDB trećeg dana trodnevne govorio je o salezijanskoj duhovnosti. Ona znači živjeti sa živim uskrsnim Kristom, svakodnevno se susretati s Gospodinom u euharistiji, često ispovijedati, klanjati i neizostavno moliti kronicu tj. utjecati se Majci Božjoj, pomoćnici kršćana.

Životopis Ive Šokčića

Ivo Šokčić rođen je u Subotici 1991. godine. U rodnom gradu je pohađao Osnovnu školu „Matko Vuković” i Gimnaziju „Svetozar Marković”. Nakon završenog studija matematike na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu, pridružio se salezijanskom redu te, nakon razdoblja novicijata, prve zavjete položio 2016. godine. Formaciju je nastavio u Rimu, studijem filozofije na Salezijanskom papinskom sveučilištu, a nastavio u Torinu gdje je studirao teologiju. U crkvi sv. Mati Slobode u Zagrebu, 27. kolovoza 2022., položio je vječne zavjete poslušnosti, siromaštva i čistoće, života u salezijanskoj zajednici te predanja mladima, osobito najsiromašnijima. Za đakona je zaređen 10. lipnja 2023. u bazilici Marije Pomoćnice u Torinu po rukama **mons. Alessandra Girauda**, pomoćnog torinskog biskupa. /Zv./

Na slavlje mlade mise, 29. lipnja, procesijskim hodom iz župnog dvora prema crkvi krenuli su mladomisnik, domaći župnik **Vinko Cvijin**, umirovljeni župnik ove župe **mons. Bela Stantić** i još tridesetak koncelebranata. Uslijedio je roditeljski blagoslov mladomisnika koji su svom sinu, ispred ulaza u rodnu crkvu, udijelili majka **Marina** i otac **Mirko**. Osim roditelja, sestre **Ivane** i **Marije** s obiteljima, mnogobrojne rodbine, župljana, s don Ivom su došli proslaviti mladu misu i mladi iz Zagreba i njegova braća salezijanci.

Don Mario Bobić SDB se u propovijedi obratio vjernicima i mladomisniku riječima: „Slavljenje mlade mise je uvijek poseban događaj, velika radost, ne samo za mladomisnika i njegovu obitelj, za mjesnu Crkvu već za Cijelu crkvu. Danas se cijela Crkva raduje zbog toga što nam ovakvi trenutci osvješćuju i učvršćuju vjeru, osvješćuju da je Bog i dalje prisutan sa svojim narodom u svojoj Crkvi, pozivajući i dajući sebe po sakramentu

svetog reda onim muškarcima koji mu kažu: 'Evo me!'. Stoga, dragi Ivo, hvala ti lijepo od srca što nam omogućavaš ovaj prekrasni trenutak u kojemu možemo Bogu zahvaliti na njegovoj prisutnosti, da naša srca narastu u vjeri, i posvijestiti nam da je Bog prisutan ovdje na zemlji i da je živ! Na današnji dan, kada slavimo apostolske prvake Petra i Pavla, još više nam posvješćuju snagu Crkve i Božju prisutnost u jednoj zajednici koja je živa, koja moli, koja mu se utječe i po kojoj On može doći i djelovati ovdje na zemlji! Danas slavimo dan kada su se Petar i Pavao posljednji put zagrlili i krenuli na svoju stranu. Petar je krenuo prema brežuljku gdje je pogubljen, danas se tamo nalazi Vatikan, a Pavao izvan zidina Rima, gdje se danas nalazi bazilika. To je dan kada pogani slave dan Grada Rima. Tim zagrljajem završio je poganski Rim i krenuo jedan novi Rim koji neće propasti, koji znači Crkvu Božju, Rim koji nas vodi ka vječnosti! Da bismo došli u vječnost, važno je priznavati Krista našim Gospodinom, Bogom. Upravo ono što je Petar izrekao u ispovijesti vjere kada je rekao: 'Ti si Krist Pomazanik. Ti si Krist sin Boga živoga!', kazao je propovjednik. Don Mario je posvjedočio da je upravo tu vjeru vidio u Ivinih očima na početku njegova poziva, vidio je nemirno srce koje se želi dati, vulkan koji se ne može ugasiti, koji je

progovarao u tišini, koji je vrištao u njegovom životu, vidio je srce kao izvor ljubavi, izvor milosrđa.

Na kraju svete mise, koju su uveličali mladi u nošnjama bunjevačkih Hrvata, prigodnim riječima obratili su se predstavnik Pastoralnog vijeća ove župe **Mario Horvacki**, provincijal Hrvatske salezijanske provincije **don Milan Ivančević SDB**, župnik Cvijin i mladomisnik. On je zahvalio Bogu, ocu, majci, sestrama, župniku, mons. Stantiću, vlč. **Marijanu Vukovu**, vlč. Cvijinu, vjeroučiteljima u školi i župi, svim obiteljima, svojim vršnjacima s njihovim obiteljima i djecom. Svojoj braći salezijancima, duhovnicima, provincijalima zahvalio je na uzoru, primjeru i potpori. Posebno je zahvalio mladima koji su mu bili kao gorući grm, svjetiljka, zvijezda... Zahvalio je za empatiju proživljenu u danima pripreve i slavlja. Poželio je svima da ovaj dan u svakom od nas bude utkan nadom u naš zajednički cilj, da svi budemo sveti gdje god se nalazili i da svi stignemo u nebo. Na kraju mise podijeljen je mladomisički blagoslov. Salezijanski duh s našim mladomisnikom ušao je u Suboticu na velika vrata, a salezijanci su nam donijeli veliku radost. /**Emina Kujundžić**/

Ređenje don Ive Šokčića

Zagrebački nadbiskup **mons. Dražen Kutleša** zareedio je 22. lipnja tijekom euharistijskog slavlja u župnoj crkvi sv. pape Ivana XXIII. u zagrebačkoj Dubravi petnaestoricu svećenika, redovnika i biskupijskih. Koncelebrirali su nadbiskup **Tangera (Maroko) mons. Emilio Rocha Grande OFM**, pomoćni zagrebački biskupi **mons. Ivan Šaško** i **mons. Mijo Gorski**, svećenici nadbiskupske Kurije i ustanova te redovnički provincijali. Za Hrvatsku salezijansku provinciju svetog Ivana Bosca tog dana su zaređeni: **Janko Belina, Mario Matijević, Ivo Šokčić** i **Zvonimir Tomaš**. /**ika.hr**/

Zavjetno-zavičajni dan liturgijski proslavljen u Vajskoj

Užupnoj crkvi sv. Jurja u Vajskoj 2. srpnja proslavljen je sedmi Zavjetno-zavičajni dan. Vajštanci i Bođanci zavjetovali su se Srpnjoj Gospi da će na Pohod Blažene Djevice Marije Elizabeti ostaviti sve poslove i sudjelovati u misnom slavlju.

Svetu misu predslavio je vlč. **Stipan Bošnjak** u koncelecijaciji s domaćim župnikom **Goranom Vilovim**, generalnim vikarom Subotičke biskupije **Željkom Šipekom**, te vlč. **Damjanom Pašićem**, **Draganom Muhorem** i svećenikom Srijemske biskupije **Ivicom Živkovićem**.

U svojoj homiliji vlč. Bošnjak osvrnuo se na godine kada je na ovim područjima bilo strašno nevrijeme i kada su župljani obnovili svoje zavjete Gospi. Nevremena 1956. godine i on se sam sjeća, a osvrnuo se i na sve svećenike koji su rodom iz Vajske i Bođana. Misno slavlje pjevanjem je animirao zbor župa Vajska i Bođani. Kulturni program nastavljen je u Osnovnoj školi „Aleksa Šantić“, a u programu su nastupali: HKC „Bunjevačko kolo“ iz Subotice, KUD „Seljačka sloga“ iz Gajića, KUD „Antun Gustav Matoš“ iz Tovarnika, HKPD „Matoš“ iz Plavne i domaćin HKU „Antun Sorgg“ iz Vajske.

Zavjetno-zavičajnom danu nazočili su i ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov**, predsjednica općine Bač **Lela Milinović**,

predsjednica SO Bač **Aleksandra Berić**, načelnik općine Andrijaševci **Anto Rajković**, načelnik općine Tovarnik **Anđelko Dobročinac**, ravnateljica ZKVH-a **Katarina Čeliković**, a u ime DSHV-a **Ninoslav Radak**. U sklopu projekta prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Republike Srbije održan je i sastanak s predstavnicima Općine Andrijaševci.

Organizator je HKU „Antun Sorgg“, uz financijsku pomoć Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. /A. Š./

Miklós Homolya iz Mola zaređen za svećenika

Velečasni **Miklós Homolya**, podrijetlom iz Mola, primio je sveti red 15. lipnja u župnoj crkvi svetoga Petra i Pavla u Lindenbergu (Njemačka), po rukama umirovljenog nadbiskupa **Vaduza (Lihtenštajn) Wolfganga Haasa**. Mladomisnik pripada Svećeničkom bratstvu svetog Petra.

Homolya je prvu mladu misu služio u Gestrazu, nekoliko kilometara od matične bogoslovije. Rođen je u Senti 15. veljače 1990. godine, od oca **Pála** iz Sente i majke **Hajnalke Koós** iz Mola. Stariji brat **Tibor** liječnik je u Austriji. Osnovnu školu „Novak Radonjić“ pohađao je u Molu od 1997. do 2005., te bio ministrant u molskoj crkvi. Iznimno talentiran, završio je na prvom mjestu na državnim natjecanjima iz fizike, matematike i informatike. Gimnaziju za talente „Bolyai“ je završio u Senti (2005. – 2008.). Od 2008. do 2012. godine studirao je na Katoličkom sveučilištu „Pázmány Péter“ u Budimpešti i postao

inženjer informatike, a tijekom ovih studija bio je asistent istraživač na Akademiji znanosti u Mađarskoj (MTA SZTAKI). Master studij je završio na Tehničkom sveučilištu u Münchenu 2014. godine. Od 2012. do 2018. pohađao je studije na Imperial Colledgeu u Londonu i postao doktor filozofije. Tijekom 2017. primljen je kao bogoslov na bogosloviju Katoličkog svećeničkog bratstva svetog Petra (FSSP) u Wigratzbadu u Njemačkoj. To je družba apostolskog života papinskog prava, odnosno zajednica rimokatoličkih svećenika koji ne polažu redovničke zavjete već zajedno rade na zajedničkom poslanju u svijetu, a njihovo utemeljenje bilo je izravno od strane Svete Stolice, a ne unutar neke partikularne biskupije. Godine 2023. je postao đakon istog bratstva. Mladu misu u rodnoj Župi sv. Jurja u Molu vlč. Homolya slavit će 14. srpnja.

Na svećeničkom ređenju Subotičku biskupiju predstavljali su župnik u Molu **Miklós Világos** i župnik u Trešnjevku i Novom Orahovu **Gábor Baráth**. /V. M./

Gerardovo proslavljeno u Somboru

Karmelska zajednica i vjernici grada Sombora, te **brojni hodočasnici, 23. i 24. lipnja svečano su, u karmelskoj crkvi u Somboru, proslavili obljetnicu preminuća sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića.**

Molitvena duhovna priprava za 68. obljetnicu proslave rođendana za nebo sluge Božjega oca Gerarda Tome Stantića započela je u karmelskoj crkvi sv. Stjepana Kralja u Somboru 17. lipnja, molitvom svete krunice i misom s propovijedi svakoga dana, te molitvom kod groba o. Gerarda.

Rođendan za nebo oca Gerarda s vjernicima mađarskog jezika proslavljen je 23. lipnja. Svečanu svetu misu predslavio je **mons. Franjo Fazekas**, biskup Subotičke biskupije, u zajedništvu s priorom somborskog karmelskog samostana **o. Stjepanom Vidakom** i **o. Zlatkom Žuvelom**, vicepostulatorom kauze o. Gerarda, **o. Srećkom Rimcem**, kao i drugim svećenicima koji su došli sa svojim vjernicima na ovo slavlje. Prigodnu propovijed je održao biskup, koji je na kraju mise na grobu o. Gerarda, zajedno sa svećenicima i prisutnim vjernicima izmolio molitvu za proglašenje oca Gerarda blaženim i svetim.

Središnje slavlje bilo je u subotu, 24. lipnja, a započelo je duhovnim programom koji su pripremili **vlč. Dominik** i **s. Kristina Ralbovsky**, salezijanci-suradnici. Tijekom duhovnog programa objavljeni su rezultati ovogodišnjeg natječaja za vjeroučenike, kojega su raspisali Karmelski samostan u Somboru,

Vicepostulatura o. Gerarda i Katehetski ured Subotičke biskupije na temu „Izmirenje s Bogom, sveta ispovijed”. Cilj natječaja bio je upoznati najmlađe s likom i djelom toga sluge Božjega, te skupa s njima razmišljati o svestosti, izmirenju i oprostima na koji su pozvani svi ljudi.

Predslavitelj i propovjednik na liturgiji koja je uslijedila bio je zrenjaninski biskup **mons. Mirko Štefković**, a s njim su suslavili domaći biskup te svećenici, karmelićani i biskupijski. Svetu misu glasovima su obogatili članovi katedralnog zbora iz Subotice, kao i mladi iz Selenče, koje je pripremila vjeroučiteljica Ralbovsky.

„Spoznaja o vlastitom poslanju upućuje nas na način kako smo pozvani uzvratiti na Božju ljubav. Nismo na ovom svijetu slučajno, niti smo pozvani imitirati jedni druge. Sluga Božji o. Gerard klikće od radosti što je spoznao svoje poslanje, što je otkrio i živi ono za što ga je Bog stvorio, a to je njegov redovnički i svećenički poziv u karmelskom redu. U jednom pismu roditeljima on ovako veli: ‘Po mojem znanju u svom rodu mom nitko nije bio još tako sretan kao ja, kad sam /.../ se svećanim zavjetima nanovo rodio’. Da, spoznati i živjeti vlastito poslanje izvor je velike životne radosti. Tada se i poteškoće i životni križevi podnose vedra lica. Međutim, svako poslanje je najprije darivanje, žrtva, uzdarje Bogu za primljeni dar života. Za prepoznavanje vlastitoga poslanja potrebno je odvažnosti, te molitve za hrabrost da ga prihvatim i predano živim. Osobno poslanje jest način na koji sam pozvan Bogu uzvraćati

Nagrađeni vjeroučenici na literarno-likovnom natječaju

Prvu nagradu podijelili su: **Leon Babić**, OŠ „10. oktobar”, Subotica, **Lea Brčić Kostić**, OŠ „Ivan Milutinović”, Subotica, **Leona Faćol**, OŠ „Jovan Mikić”, Subotica, **Anđela Iršević**, OŠ „Matija Gubec”, Donji Tavankut, **Iva Karimović**, OŠ „Ivo Lola Ribar”, Sombor, **Korina Kurai** i **Sofia Vass**, OŠ „Miroslav Antić”, Palić, **Maksim Marinić**, OŠ „Ivo Lola Ribar”, Sombor, **Anastazia Milenković**, OŠ „10. oktobar”, Subotica, **Matej Široka**, OŠ „Sveti Sava”, Bačka Palanka, **Lejla Vojnić Purčar**, OŠ „István Széchenyi”, Subotica.

Drugu nagradu podijelili su: **Lucija Berta**, **Anastasija Sivić** OŠ „10. oktobar” i **Ines Jaramazović**, OŠ „Jovan Mikić”, Subotica, **Petra Bilinović**, OŠ „Matija Gubec”, Donji Tavankut, **Milica Kovač**, OŠ „Vladimir Nazor”, Đurđin, **Marija Kujundžić**, OŠ „Ivan Milutinović”, Subotica, **Mateo Moravčić**, OŠ „Ivan Milutinović”, Mala Bosna, **Lana Peša**, OŠ „Ivo Lola Ribar”, Sombor, **Aleksa Sedlak**, OŠ „Matija Gubec”, Donji Tavankut, **Nina Suknović**, OŠ „Matija Gubec”, Donji Tavankut, **Marin Šarčević**, OŠ „Vladimir Nazor”, Đurđin, **Martina Šereš**, OŠ „Ivan Milutinović”, Mala Bosna, **Marija Vukov**, OŠ „Ivan Milutinović”, Subotica.

Treću nagradu dobili su: **Aria Drečnjik**, OŠ „Đuro Salaj”, Kać, **Leo Horvat**, OŠ „Laza Kostić”, Kovilj, **Andrea Šulc**, OŠ „Zdravko Čelar”, Čelarevo, **Matej Grabner**, OŠ „Ivan Goran Kovačić”, Subotica, **Marko Stantić**, OŠ „Matko Vuković”, Subotica, **Karmela Lukić**, OŠ „Ivan Goran Kovačić”, Sonta, **Nika Jakšić**, OŠ „Ivan Goran Kovačić”, Sonta, **Lana Hanal**, Župa Uzvišenja Svetog Križa, **Klara Kujundžić**, OŠ „Ivan Milutinović”, Subotica, **Tereza Dulić**, OŠ „Vladimir Nazor”,

Đurđin, **Mila Skenderović**, OŠ „Miroslav Antić”, Palić, **Milica Jakovčević**, OŠ „Matija Gubec”, Donji Tavankut, **Emma Parčetić Cigić**, OŠ „Prva vojvođanska brigada”, Novi Sad.

Specijalnu nagradu (za plakate) dobili su: **Matea Bako**, **Marina Šarčević**, **Maja Horvatski**, **Barbara Dulić** (Župa sv. Josipa Radnika, Đurđin), **Nika Papac**, **Laura Prčić**, **Leona Prčić**, **Strahinja Kovač**, **Luka Bažant** (OŠ „Jovan Mikić”, Subotica) te **Sara Vukov**, **Katarina Vukadinović**, **Marija Vukov**, **Lovro Vukov**, **Anastasija Vukov**, **Aleks Vlaović**, **Nataša Horvacki** (Župa sv. Roka, Subotica). /N. G./

za njegovu ljubav – na to nas podsjećaju i prorok Izaija i naš dragi sluga Božji o. Gerard”, kazao je, među ostalim, u propovjedi mons. Štefković.

Na kraju euharistijskog slavlja nazočnima se obratio vicepostulator o. Žuvela koji je zahvalio biskupima na dolasku, slavljenju mise i propovjedi, svećenicima koji su došli sa svojim župljanima, svim hodočasnici, subotičkom zboru i zborovodi, katehetama koje su dovele djecu i uz njihovu pomoć pripremile radove. Riječi zahvale je uputio i svima koji su se obukli u narodne nošnje i time pokazali svoju ljubav prema svom identitetu i predcima. Osobito je zahvalio svima koji su na bilo koji način pridonijeli da rođendan za nebo o. Gerarda Stantića bude svečan. Na kraju je pozvao sve na agape oko obiteljskog stola u dvorište karmelskog samostana.

U svečanoj procesiji su se skupa uputili ka grobu oca Gerarda, uputiti mu svoje molitve iz srca i duše. Molitvu

za zagovor oca Gerarda za sve potrebite milosti, te za njegovo što brže proglašenje blaženim predvodio je biskup Štefković. /s. Marijana od Kraljice Karmela/

Proljetni oratoriji

U petom i šestom mjesecu održano je osam proljetnih oratorija u župama Bajmak, Mala Bosna, Žednik, Šandor (Marija Majka Crkve, Subotica), Đurđin, Mala crkva (subotička Župa Uskrsnuća Isusova), Tavankut i Ker (subotička Župa sv. Roka).

Bio je ovo četvrti ciklus oratorija ove školsko-vjeronaučne godine s temom „Djelić neba na zemlji”. Kroz kateheze, koje su održali župnici, na poseban smo način učili o euharistijskim čudima i Marijinim ukazanjima koja se i danas događaju, nastavno na zajedničku temu ovogodišnjih oratorija gdje želimo i sebi i djeci približiti da je Bog živ i da je među nama na različite načine. Tako smo kroz ovu temu obradili ova čuda kako bismo si posvijestili da Isus nije neki mit ili nešto što se davno

dogodilo, nego da se sve to događa i danas među nama.

Sve su to naravno pratile igre i druženje, a kako je vrijeme bilo iznimno toplo, malo smo se i osvježili vodenim igrama. U okviru subotnjeg oratorija 25. svibnja u Keru, priključili su se i gosti iz Beograda koje je doveo **vlč. Mihael Sokol**. Tom prilikom **vlč. Andrija Anišić** održao je djeci iz Beograda i Kera katehezu na temu euharistijskih čuda i Marijinih ukazanja, a velečasní Sokol slavio je svetu misu u crkvi sv. Roka. Bio je ovo nastavak lijepe suradnje između Subotice i Beograda.

Dana 18. lipnja u Župi sv. Roka održan je prijem novih animatora Subotičkog oratorija. Desetak osmaša i drugih mladih moglo je najprije čuti što to znači biti animator po preventivnom sustavu koji je osmislio don Bosco. Nakon toga novi animatori dobili su zaduženja za ljetni oratorij, a zatim su se počastili i zajedno družili uz ples i igru. /**Animatori**/

Blagoslovljena dva križa u Monoštoru

Na uočnicu blagdana svetih Petra i Pavla, zaštitnika monoštorske župe i crkve, 28. lipnja blagoslovljena su dva križa.

Jedan od njih je zidani. Na ideju o obnovi zidanog „Čontoševog” križa došao je **Davor Francuz** na čijoj se njivi nalazi, a podigli su ga njegovi predci. Obnovu je svojim radom pomogao **Saša Kovač – Trumin**.

Na inicijativu za podizanje drvenog križa na mjestu starog koji je oronuo, te ga se mlađe generacije Monoštoraca ne sjećaju, došao je **Zvonko Marijanović**. Uz podršku **Davora Francuza** i župnika **Dražena Dulića**, a uz donacije **Ivice Štrangara**, majstorske

radove **Ivana Periškića**, logističku radnju **Marijana Marijanovića** i svjedočanstva **Ankice i Ivana Mrvićina – Milkovi** o izgledu križa i njegovom mjestu, postavljen je novi križ istovjetan onomu koji je ondje stajao. /**Veljko Rajačić**/

Kapela sv. Antuna na Gradini (Sombor) obnovljena nakon više desetljeća

Gradinski vjernici proslavili su 16. lipnja proštenje sv. Antuna. Novost ove godine jest to što su se Gradinci mogli pohvaliti kako su svoj blagdan proslavili u potpuno renoviranoj kapeli sv. Antuna koja je, zahvaljujući inicijativi mještana i župnika Župe Presvetog Trojstva Josipa Pekanovića, dobila novi izgled.

„Trebalo je sačekati pravi trenutak da se sve poklopi kako treba, da bismo mogli napraviti ovakav pothvat. Situacija je bila takva da u župi možda 30 ili 40 godina nije bilo, osim rekao bih dotjerivanja i šminkanja, ozbiljnijih intervencija. Sada je konačno i taj posao napravljen”, rekao je župnik Pekanović.

Renoviranjem je obuhvaćena kompletna zamjena krova i limarije, ugrađena su nova vrata, ograda, cjelokupni objekt je oličen, a osvježena je i zamijenjena inventura unutar kapele. „Napravljeno je sve što je bilo potrebno. Župljani su na sebe preuzeli posao brige, prisutnosti i

pomoći. Troškove zgrade je snosila župa, ali su i vjernici skupljali novac kojima smo recimo kupili dvojica PVC vrata, žicu, stupove... Sve vrijeme su dragovoljno sudjelovali u sređivanju prostora”, dodao je župnik.

Prije Drugog svjetskog rata u Gradini nije bilo kapele, već su se mise slavile u prostorijama škole. Nakon rata i zabrane održavanja misa po školama, mise su bile slavljene pod otvorenim nebom uz mali zvonik, kad god su im vremenske okolnosti to dopuštale. Kuća koja se nalazila pored zvonika pedesetih je godina, za

vrijeme župnika Ivana Jurige, poklonjena crkvi i tada je preuređena u kapelu.

Prema riječima župnika Pekanovića, jedan od razloga odgađanja dugo očekivanog renoviranja bili su i višegodišnji radovi na crkvi u Somboru. „Vikarije su morale malo pričekati jer smo čekali završetak radova na crkvi. Neke su župe već obnovljene, neke će tek doći na red, ali svi će objekti biti istom brigom opsluženi. Moram pohvaliti angažiranost vjernika, jer to je njihovo na koncu konca, to će sve ostati njihovoj djeci. Na nama je dati im maksimalnu financijsku podršku, koliko god je župa u mogućnosti. Naši vjernici su pomogli gdje god su mogli, s mnogo volonterskog rada. Učinjeno je doista sve da radovi budu gotovi do blagdana sv. Antuna”.

Član Pastoralnog vijeća **Igor Pekanović** istaknuo je zadovoljstvo učinjenim poslom, ali je naglasio i doprinos župnika Pekanovića realizaciji ovoga projekta: „Nitko nema čak ni pravu informaciju kada je i je li ikad bilo renovirano nešto, mislim na ovakve zahvate većeg tipa. Bez župnika se ne bi ostvarilo ništa od ovoga, naravno, uz potporu i odobrenje biskupije. Crkva je izdvojila oko 5.500 eura, dok smo mi mještani sakupili oko 2.000 eura i aktivno smo sudjelovali u cijelom procesu. Trebalo je izvaditi svu tu ogradu, postaviti nove stupove, kositi travu, bilo je i farbanja zvona i kapije. Sve te ‘manje’ poslove smo preuzeli, koliko smo mogli. Sve u svemu, mislim da smo uradili dobar, veliki posao”, zaključio je naš sugovornik. /I. B., „Hrvatska riječ”/

Mirko Štefković

zaređen za zrenjaninskog biskupa

Misa s obredom biskupskog ređenja imenovanog zrenjaninskog biskupa mons. Mirka Štefkovića proslavljena je 1. lipnja u katedrali svetog Ivana Nepomuka u Zrenjaninu. Glavni zareditelj bio je beogradski nadbiskup i metropolit i predsjednik MBK sv. Ćirila i Metoda Ladislav Németh. Suzareditelji su bili apostolski nuncij u Srbiji Santo Rocco Gangemi i srijemski biskup Fabijan Svalina.

Na slavlju je bilo i više od trideset nad/biskupa zapadnog i istočnog obreda iz Srbije, Hrvatske, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Kosova, Albanije, Rumunjske, Bugarske, te više od stotinu svećenika. Svojom nazočnošću ovo svečano slavlje uzveličao je delegat episkopa banatskog Nikanora, kao i mons. Jaroslav Javornik, biskup Slovačke evangeličke Crkve u Srbiji. Slavlju su nazočili i predstavnici svjetovnih vlasti: ministar u Vladi Republike Srbije Tomislav Žigmanov, zastupnica u Hrvatskom saboru i predsjednica HNV-a Jasna Vojnić, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Vlade RH Zvonko Milas, ambasador Mađarske u Beogradu József Magyár, te drugi predstavnici civilne vlasti i diplomatskog zbora i mnogobrojni hodočasnici.

Na početku slavlja krenula je ulazna procesija prema glavnom ulazu katedrale, a iza asistencije slijedio je đakon koji je nosio evanđelistar, potom prezbiteri delegati, pa izabranik, uz kojega su bila dvojica prezbitera pratitelja, preč. Josip Štefković i vlč. József Koleszár, zatim biskupi koncelebranti, suzareditelji, te u pratnji đakona glavni zareditelj.

Nakon Službe riječi uslijedila je liturgija ređenja. Prezbiteri pratitelji dopratili su izabranika pred glavnoga zareditelja, a apostolski nuncij Gangemi pokazao je apostolski nalog i pročitao prvi dio. Vlč. Koleszár pročitao je potom prijevod na mađarski, a preč. J. Štefković prijevod na hrvatski jezik. Nakon što se apostolski nalog pročitao svi su uskliknuli: „Deo gratias!“. Uslijedila je potom propovijed glavnog zareditelja.

„MILOST KOJU DANAS PRIMAŠ NEKA POSTANE TRAJNA ZADAĆA ZA DOBRO BOŽJEG NARODA“

Nadbiskup Németh je podijelio propovijed na tri točke u kojima odgovara na pitanje zašto se redi biskup. Govoreći o milosti koja nije samo dar nego i zadatak, istaknuo je da će ređenik primiti dar biskupskog ređenja, ali ono nije privatna stvar nego je dar služenja Božjem narodu. Govoreći o tome kako će mu ova služba pomoći u daljnjem otkrivanju osobnih talenata, nadbiskup Németh je naglasio da će njegove dobre osobine ostati kao i slabosti, ali ono što treba

biti bolje jesu oči, uši i srce za ljude u potrebi. „Kako se možeš nositi sa svim time? Zadrži u duši pozitivno iskustvo današnjice koje će biti izvor radosti i mira, jer znaš kome služiš, kome si rekao ‘da’ i tko je tvoj Učitelj koji ti daje ovo novo poslanje. Prorok Izaija nas poziva da idemo na Goru Gospodnju. I Isus je uvijek išao na goru da bi sreo svoga nebeskog Oca. Dakle, popeti se na Gospodinovu planinu znači izgraditi osobni odnos s Isusom, Učiteljem koji te je pozvao i poslao da služiš Božjem narodu. I ne samo s Isusom, naravno, nego i s cijelim Trojstvom! Budi otvoren, posebno spram Duha Svetoga. Stoga je važno nastaviti njegovati svoj odnos s Učiteljem, učiti od Njega u svakoj situaciji. Istodobno, znamo da nam Bog daje ljude u kojima možemo iskusiti Njegovu ljubav. Ljude u tvome životu koji bdiju pored tebe, koji stoje uz tebe i vole te. One koji te ne žele zadržati za sebe, ali koji ti pomažu da sve više ostvaruješ svoj poziv, koji ti pomažu da iz dana u dan postaješ boljim biskupom Božjega naroda“, rekao je nadbiskup.

U drugoj točki propovjednik je naglasio da ređenik treba pažljivo pomagati u svakodnevnom rađanju svoje Crkve,

a to je ova mjesna Crkva u Banatu gdje ga je Bog pozvao i poslao za pastira toga stada. „Bog te je izabrao za pastira jedne vrlo osebuje lokalne Crkve. Vidjet ćeš da je ova Crkva u nastajanju. Iz dana u dan Crkva želi biti rođena ovdje, želi biti izgrađena, sada pod tvojim vodstvom i uz tvoju pomoć. Kršćani ovdje žive više od tisuću godina, ovaj dio Crkve prešao je dug put, vidio i doživio mnogo toga, čemu se tragovi mogu vidjeti i danas. Jedna od osebujnosti ove mjesne Crkve jest da su kršćani ovdje živjeli već u vrijeme kada su svi bili ‘samo’ kršćani – grčki ili latinski – a nitko još nije koristio pridjeve pravoslavni ili katolički”, rekao je nadbiskup Nemet. Nadalje, propovjednik je spomenuo i završenu prvu dijecezansku sinodu. „Naš katolički identitet ovdje u Banatu također je oblikovan utjecajem prošlosti na sadašnjost. U ovom procesu oblikovanja našeg identiteta moramo zadržati ono što je naš osebujni, katolički, kršćanski identitet – ovdje, na ovoj zemlji, sada, u ovom trenutku povijesti. Mi smo pripadnici Katoličke Crkve u Srbiji, u svekolikoj njezinoj raznolikosti, što znači i nevjerovatnom bogatstvu, ali svi dobro znamo – to bogatstvo često stvara poteškoće... Znamo tko smo. Ja sam Mađar, ti si Hrvat. Obojica smo, međutim, katolici. I mnogi drugi narodi ispovijedaju da su kršćanski katolici u ovim regijama. Ne odustajemo od svoga jezika i kulture, razvijamo ih i podržavamo po svaku cijenu. Želimo održati ovo maleno stado na životu, jer smo rođeni ovdje, na ovim prostorima, nismo migranti ili imigranti. I tu privrženost živimo dok živimo u miru sa svima, poštujući i pomažući jedni drugima. Posebno mi je zadovoljstvo što tijekom gotovo šesnaest godina, koliko sam ovdje služio kao biskup u Banatu, nije bilo problema među vjernicima na nacionalnoj ili jezičnoj osnovi. Želim ti da tako i ostane”, rekao je nadbiskup Nemet.

Potičući ređenika da razmišlja i o tome kako pristupiti mlađim naraštajima koji su zaboravili jezik svojih predaka, nadbiskup je istaknuo i vrlo važan segment njegova poslanja, a to je angažman oko jedinstva kršćana. „U našem slučaju, ovdje u Srbiji, to ne znači izdavanje dokumenata, nego početak svakodnevnog života: biti u dobrim odnosima sa susjedima, provoditi vrijeme s njima, moliti za jedinstvo, svjedočiti naš interes za jedinstvo i namjerno izbjegavati ili zaustavljati sve zlonamjerne provokacije koje razaraju jedinstvo. Čak i ako odmah ne vidimo rezultate ili plodove naše težnje za dobrim suživotom, jedinstvo i

ljubav moraju se živjeti iz dana u dan, jer smo u ovakvom društvu i zajedno živimo i trpimo sve njegove radosti i sjene”, rekao je nadbiskup.

U trećem dijelu propovjednik se osvrnuo na čitanja koja je odabrao ređenik te rekao: „Evangeoski odlomak koji si odabrao daje ti možda dojam da Isus Krist, uskrslu Sin Božji, želi srediti neki osobni račun s Petrom. Znamo da je Petar uvijek bio čovjek velikih riječi, dao bi sve Gospodinu i za Gospodina, no onda kad je bio u opasnosti nije oklijevao izdati Ga tri puta samo da bi spasio svoju kožu. Isus tri puta pita Petra ljubi li Ga – ne samo voli li Ga, nego voli li Ga više od ostalih učenika. Petar potvrdno odgovara sva tri puta. Međutim, to nije dijalog dviju osoba nego prijenos životnog zadatka. Za svjedoke ovoga sudbonosnog priznanja ljubavi brine se sam Isus koji Petra pita nakon zajedničkog obroka, to jest u zajednici učenika, pred drugima. Isus nikada ne hvali Petra što je dao dobar odgovor, već mu daje zadatak svjedočiti. Zadatak nije privatna stvar, to nije posao Isusa i Petra. Tvoj ‘da’, zadatak koji ti Bog danas povjerava, nije tvoj cilj već je usmjeren prema narodu Božjem koji je ovdje prisutan kao svjedok. Taj narod te čuje, vidi, razumije, drago mu je što si dobio ovaj zadatak pastira. Petrovo ponizno priznanje Isus je prihvatio bez spominjanja njegove izdaje, povjeravajući mu njegovo stado. Zato neka milost koju danas primaš postane trajna zadaća za dobro Božjeg naroda. A narod ima pravo znati što radiš i zašto to radiš. U našoj često zamršenoj i složenoj stvarnosti dobro je ako su tvoje odluke i djelovanje transparentni, razumljivi i odgovorni. Papa Franjo vidi klerikalizam kao jednu od najvećih izopačenosti u Crkvi. Na sinodi smo tražili da opišemo što znači klerikalizam. Tako smo došli do ideje da je klerikalizam uživanje privilegija bez ikakve odgovornosti. Izbjegavajući zato iskušenje povlastica koje će doći i dopusti Božjem vjernom narodu da te poziva na odgovornost za onaj ‘da’ koji danas daješ Bogu.”

„HVALA BOGU ZA DUHOVNI POZIV”

Nakon propovijedi izabranik je pristupio pred glavnoga zaređitelja i uslijedio je sam čin ređenja tijekom kojeg su otpjevane litanije i novom biskupu predana znamenja: prsten, mitra i štap.

Pozdravnu riječ novozaređenome biskupu na kraju slavlja uputio je u ime biskupa barski nadbiskup **mons. Rrok Gjonlleshaj**, u ime Zrenjaninske biskupije **mons. László Gyuris**, u ime vjernika laika na mađarskom jeziku **József Lőrincz**, te u ime vjernika laika na srpskom jeziku **Alisa Oravec**.

Novozaređeni biskup je na koncu mise uputio riječi zahvale i pozdrava svima koji su nazočili slavlju. U prvom redu zahvalio je Bogu za duhovni poziv, svojim roditeljima i dvojici braće, vlč. Josipu i **Nikoli** s obiteljima, potom Svetom Ocu na povjerenju za ovu službu, glavnom zareditelju i suzarediteljima. Posebno je zahvalio svećenicima Subotičke biskupije iz koje dolazi, kao i onima Zrenjaninske biskupije u koju dolazi. Na koncu je uputio zahvalu i svima koji su sudjelovali u organizaciji slavlja: ceremonijarima **preč. fra Iliji Alandžaku** i vlč. **Csabi Csipaku** te đakonima, bogoslovima i ministrantima za njihovu službu i

pomoć, zatim komornom zboru „Emanuel” na lijepom i skladnom pjevanju, sa zborovodnom **Vilmom Dutina** na čelu, kao i orguljašici **Márti Rontó**, te **preč. Józsefu Szakályu** za brigu i koordinaciju liturgijskog pjevanja. Također je zahvalio i **Hajnalki Illés** što je stručno i s puno pažnje dizajnirala i pripremila sav tiskani materijal za najavu i proslavu ovog događaja: od pozivnica i plakata, pa sve do spomen-sličica, zatim što je bila na usluzi svim medijskim kućama, te objavama na Facebook stranici biskupije mnogima približila značaj biskupskog ređenja za ovu mjesnu Crkvu. Na koncu je zahvalio i vlč. **Tomislavu Lasiću** za dizajn i tumačenje njegovog biskupskog grba, kao i svim medijskim kućama koje su prenosile svetu misu ređenja, te **preč. Lászlóu Bővizu** za njihovu koordinaciju. /V. M. – KTA/

U Beogradu zasjedala skupština Vijeća biskupskih konferencija Europe

Plenarna skupština Vijeća biskupskih konferencija Europe (CCEE) o temi „Hodočasnici nade. Za sinodalnu i misijsku Crkvu” održana je u Beogradu od 24. do 27. lipnja.

Skupština je održana u Srbiji na poziv potpredsjednika CCEE-a, beogradskog nadbiskupa **Ladislava Németa**. Rad je započeo pozdravom beogradskog nadbiskupa te apostolskog nuncija u Srbiji **Santa Gangemija**. Nastavljen je promišljanjem situacije u Europi, koju su u izvješćima opisali: predsjednik Vijeća biskupskih konferencija Europske unije biskup Latine-Terracine-Sezze-Priverne **Mariano Crociata**, apostolski nuncij pri Europskoj uniji u Bruxellesu **Noël Treanor** i promatrač Svete Stolice pri Vijeću Europe **Marco Ganci**. Uz intervencije predsjednika CCEE-a, predstavljene su aktivnosti i programi pojedinih povjerenstava.

U pripremi za drugo zasjedanje Sinode o sinodalnosti, predsjednik CCEE-a nadbiskup Vilnius **Gintaras Linas Grušas** usredotočio se na ulogu koju kontinentalna tijela i biskupske konferencije mogu imati u življenju i rastu sinodalnosti. Predstavio je i inicijative na ekumenskom polju koje CCEE provodi: nadopunjavanje Europske ekumenske povelje koja je potpisana zajedno s Konferencijom europskih crkava (CEC) 2001. godine, a koja bi u novoj

verziji trebala biti potpisana na Nedjelju Božjeg milosrđa 2025. godine, godine u kojoj se poklapa datum Uskrsa za sve kršćane; i prvi sastanak s Upravnim vijećem Stalne konferencije Istočnih pravoslavnih Crkava u Europi (OCE). Na kraju je mons. Grušas pozvao sve da se pripreme za Jubilej koji je pred nama kako bi „on bio milosni događaj za naše zajednice i zemlje te prilika za svjedočenje da je Krist jedina nada za čovjeka”.

Prefekt Dikasterija za biskupe kardinal **Robert Francis Prevost** održao je predavanje na temu: „Dimenzija evangelizacije i poslanje Crkve u Europi”, polazeći od događaja posljednjih tjedana – europskih izbora i globalne krize koja uključuje rat u Ukrajini i na Bliskom istoku. Za prefekta Dikasterija za biskupe, polazeći od augustinovske vizije vremena, ključ je gledati na Isusovo utjelovljenje, živjeti ga u euharistijskom slavlju i prenijeti ga u svakodnevni život, vodeći računa o siromasima, migrantima, onima u potrebi, ali iznad svega „provodeći u praksi način ljubavi tipičan za Isusa Krista”.

Pastoralni teolog vlč. **prof. Josef Sayer** održao je predavanje o „*Praedicate Evangelium*. Posljedice i implikacije za biskupske konferencije i kontinentalne organizacije”. Članovi CCEE-a susreli su se i s patrijarhom Srpske pravoslavne Crkve **Porfirijem**. /IKA/

Zaređen novi požeški biskup Ivo Martinović

Imenovani požeški biskup Ivo Martinović zaređen je za biskupa tijekom euharistijskoga slavlja 8. lipnja u požeškoj katedrali sv. Terezije Avilske.

Misnom slavlju nazočili su brojni nad/biskupi, među kojima su bili glavni zareditelj, zagrebački nad-biskup metropolit i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije Dražen Kutleša, suzareditelji đakovačko-osječki nadbiskup metropolit Đuro Hranić i umirovljeni požeški biskup Antun Škvorčević, te apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj Giorgio Lingua. Na početku mise nazočnima se obratio dosadašnji požeški biskup Antun Škvorčević, izrazivši posebnu radost, duboko poštovanje i veliku zahvalnost. Poželio je biskupu Martinoviću dobrodošlicu u Požešku biskupiju.

Nakon naviještenih liturgijskih čitanja, uslijedilo je predstavljanje izabranika za biskupsko ređenje te čitanje Apostolskog naloga o biskupskom imenovanju, koje je pročitao nuncij Lingua. Uslijedio je obred ređenja novog biskupa. Na kraju euharistijskoga slavlja, čestitku mons. Martinoviću u ime biskupâ Hrvatske biskupske konferencije uputio je nadbiskup Đuro Hranić. Potom je u ime svećenika Požeške biskupije čestitku izrekao vlč. Krunoslav Juraković. U ime laika Požeške biskupije čestitku je uputila voditeljica Biskupijskoga obiteljskog centra „Pro vita et familia” Ana Matković. Nakon upućenih čestitki, biskup Martinović prošao je katedralom blagoslivljajući okupljeni narod. Potom je uputio svoj zahvalni govor. /IKA/

Papa odobrio dekret o mučeništvu sluge Božjega fra Alojzija Palića

Ppapa Franjo odobrio je prefektu Dikasterija za kauze svetaca kardinalu Marcelu Semeraru, 20. lipnja, objavljivanje dekreta o mučeništvu iz mržnje prema vjeri sluge Božjega fra Alojzija Palića, objavio je Tiskovni ured Svete Stolice.

Uz dekret o priznavanju ubojstva *in odium fidei* fra Alojzija Palića, Papa je odobrio dekret o mučeništvu još jednog svećenika iz skupine mučenika u Albaniji, don Ivana Gazula, rođenoga 26. ožujka 1893. u Dajču u Zadrima (Albanija), a ubijenoga 5. ožujka 1927. u Skadru.

Objavljivanjem dekreta o mučeništvu i junačkim krepostima, kandidati za beatifikaciju dobivaju naslov časnih slugu Božjih. Fra Alojzije (Matej) Palić rođen je 20. veljače 1877. u Janjevu, u hrvatskoj obitelji. Član Reda manje braće postao je 23. rujna 1896., uzevši ime Alojzije. Studij filozofije završio je u Skadru. Teološke studije završio je u Bologni i Parmi. U Bologni je dovršio i početnu franjevačku formaciju. Doživotne zavjete položio je 8. prosinca 1901. Za svećenika je zaređen u Parmi 20. travnja 1902. Nakon završetka studija vratio se na Kosovo i djelovao kao župnik u Bazu i Đakovici od 1907. godine. Potom je obnašao župničku službu u Peći i Glođanama od 1911. do 1913. godine, u vrijeme balkanskih ratova. Kao župnik u Glođanama suprotstavio se nasilnom pokrštavanju muslimana u nekoliko okolnih sela, koje su provodili pravoslavci. Zbog toga je uhićen i nekoliko dana bio pritvoren u zatvoru u Đakovici. Blizu sela Janosha, 7. ožujka 1913., crnogorski vojnici su mu na putu skinuli franjevački habit i ubili ga hitcima iz puške. Tijelo mu je bilo pokopano na mjestu ubojstva. Nakon nekoliko tjedana tijelo je nađeno i preneseno u crkvu u Zjum. Postupak za njegovo proglašenje blaženim počeo je 10. studenog 2002. u Skadarskoj biskupiji, u okviru kauze 40 mučenika ubijenih zbog mržnje prema katoličkoj vjeri od 1913. do 1974. u Albaniji. /IKA/

Kardinal Parolin i patrijarh Bartolomej I. pozvali na mir u Ukrajini

Visoki predstavnici Katoličke i Pravoslavne Crkve pozvali su 16. lipnja u Švicarskoj, na mirovnoj konferenciji o Ukrajini, na mir u toj zemlji.

„Naša je dužnost i zadaća braniti i podupirati mir”, izjavio je ekumenski carigradski patrijarh Bartolomej I. Prema njegovim riječima, sramota je šutjeti naočigled ratnih strahota. Državni tajnik Svete Stolice kardinal Pietro Parolin neizravno je pozvao na pregovore između Rusije i Ukrajine. „Spremni smo sudjelovati u mogućem posredovanju koje je prihvatljivo za sve strane”, rekao je. Švicarska je organizirala konferenciju na zamolbu Ukrajine. /IKA/

Održana 20. Smotra dječjih pjevača i zborova u Subotici

U Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici 22. svibnja održana je 20. Smotra dječjih pjevača i zborova koju organizira Hrvatska glazbena udruga „Festival bunjevački pisama”.

Nastupilo je 16 solista u pratnji Dječjeg tamburaškog orkestra pod ravnanjem profesorice **Mire Temunović**, Dječji zbor „Raspjevane zvjezdice” te „kraljice”, koji djeluju pri HGU-u. Izvedene su tradicijske, kao i pjesme pisane namjenski za ovu smotru i „Festival bunjevački pisama”.

Inače, u protekla dva desetljeća kroz smotru su prošle generacije djece koje su imale priliku nastupati, oprobati se i usavršavati se, odnosno nastupilo je gotovo 300 solista. Ove godine, na jubilarnoj smotri, prvi puta nastupila su i djeca izvan Subotice i okolice, što je, po riječima dopredsjednika HGU „Festival bunjevački pisama” **Vojislava Temunovića**, bio plan i ranijih godina, no sada je ostvaren. Smotri su se ove godine pridružile i sestre **Eva** i **Ana Kusturin** iz Monoštora, na tamburi i kao vokalna solistica. Kao vokalni solisti nastupili su i **Mirna Kolar**, **Marko Margetić**, **Anastazija Kovač**, **Luka Mamužić**, **Magdalena Kujundžić**, **Antonija Ivković Ivandekić**, **Ivan Vukov**, **Katarina Mamužić**, **Katarina Vukadinović**, **Matej Vojnić Mijatov**, **Ema Ivković**, **Roko Piuković**, **Lana Gabrić** i **Sara Vojnić Hajduk**, te najmlađa solistica **Iva Dujak**.

Gostovanje „Avaških godina” u zagrebačkom Histrionskom domu

U prepunom Centru za kulturu „Histrionski dom” u Zagrebu, Književno-teatarski kružok Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo” iz Subotice izveo je 25. svibnja predstavu „Avaške godine” prema tekstu **Milovana Mikovića**, a u režiji **Nevene Mlinko Baštovanović**.

Organizator gostovanja subotičke trupe u Zagrebu bila je Zajednica protjeranih Hrvata Srijema, Bačke i Banata, a osim na sceni svoj rad mogli su predstaviti i u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska” na Hrvatskoj radio-televiziji. Među mnogobrojnim gostima bili su **dr. sc.**

Milan Bošnjak u ime Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković**, načelnica Sektora za međunarodnu kulturnu suradnju i europske poslove Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske **Mirjana Piskulić**, savjetnik ministra europskih i vanjskih poslova Republike Hrvatske **dr. sc. Domagoj Knežević**, pročelnica Ureda gradonačelnika grada Zagreba **Martina Jurišić**, ravnateljica učeničkog doma Novi Zagreb **Jelena Bojčić**, ravnatelj Prirodoslovne škole **Vladimira Preloga** u Zagrebu **Zlatko Stić**, kao i predsjednica HNV-a i saborska zastupnica **Jasna Vojnić**.

Inače, premijera predstave „Avaške godine” bila je 8. studenoga 2020. godine u Subotici. U predstavi igraju: **Zoltan Sič**, **Bernadica Ivanković**, **Vedran Peić**, **Slađan Bošnjak**, **Darko Baštovanović**, **Katarina Ivković Ivandekić**, **Katarina Ivanković Radaković**, **Katarina Piuković** i **Marija Magdalena Huska**, uz folkloraše HKC-a „Bunjevačko kolo”. Scenograf je **Kristijan Milanković**, kostimograf **Ivan Piuković**, glazbu je odabrala **Nela Skenderović**, majstor svjetla je **Marin Jaramazović**, a lektor **Zlatko Romić**.

HKC „Bunjevačko kolo” u Ivankovu

Folkloraši HKC-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice gostovali su 26. svibnja na 3. smotri dječjeg folklornog stvaralaštva „U srcu mi zavičaj” u Ivankovu.

Nastupila su društva iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Srbije. Ovogodišnja smotra održana je u sklopu projekta „Očuvanje kulturne baštine kao nositelja vrijednosti memorije” koji financira Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Sudionici projekta su Općina Ivankovo i HKC „Bunjevačko kolo” iz Subotice.

Obilježeno desetljeće UBH „Dužijanica” iz Subotice

Svečanom akademijom, održanom 28. svibnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanica” obilježila je 10. obljetnicu svojega postojanja i rada.

Na svečanosti je prikazan film o radu i postignućima udruge (autora **Zvonimira Sudarevića**) te se zahvalilo institucijama i udrugama, medijima i sponzorima koji su UBH-u davali potporu, odnosno s kojima su surađivali u proteklih deset godina. Svečanoj akademiji UBH-a „Dužijanica”, među ostalim, nazočili su i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Subotičke biskupije, hrvatske diplomacije u Srbiji, Hrvatske matice iseljenika, pokrajinskih

tajništava za kulturu i poljoprivredu, Muzeja Vojvodine, Gradskog muzeja Subotica, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, NIU „Hrvatska riječ“, kao i hrvatskih udruga. U glazbenom dijelu večeri nastupio je Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem **Marijane Marki**.

Bunjevačka ruva na modnoj pisti

U Velikoj dvorani HKC-u „Bunjevačko kolo“ u Subotici je 13. lipnja održana revija nošnja nastalih na radionicama Hrvatskog ženskog foruma „Cro Femina“. Ovom prigodom je na reviji prikazano više od 40 „velikih bunjevačkih ruva“ koje su s velikom ljubavlju, puno rada i strpljenja sašile autorice nošnja **Nada Sudarević** i **Ružica Kozma**.

Osim prekrasnih nošnja, koje stilski i materijalima podsjećaju na one s početka XIX. stoljeća, publiku je oduševila i njihova gesta. Ovom prilikom darovale su nošnje: HKUD-u „Vladimir Nazor“ iz Sombora, HKPD-u „Matija Gubec“ iz Tavankuta i HKC-u „Bunjevačko kolo“ iz Subotice. Kako su rekle, misao koja ih je vodila dok su šivale nošnju i u nju utkale tisuće sati, milijune uboda iglom i neopisivu ljubav prema svome blagu, bila je da ju mladi nose. Upravo to razlog je što su učinile ovu gestu, jer samo tako će nošnja živjeti.

Održana 17. Dužijanica malenih

Programom u Đurđinu, 15. lipnja započela je dvodnevna manifestacija „Dužijanica malenih“ koja je održana u sklopu subotičke „Dužijance“, a u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“.

Prvog dana manifestacije, na salašu Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“, pored crkve u Đurđinu, održane su interaktivne radionice i online kviz na temu risa, nekadašnjeg ručnog košenja žita. Djeca su, uz risara **Stipana Kujundžića**, imala priliku vidjeti kako se žito nekada kosilo te su se i sama okušala u risu. Više od 80 djece iz Subotice i okolice, kao i iz Ivankova u Hrvatskoj, cijeli dan je uživalo u druženju i zanimljivim aktivnostima. Sutradan, 16. lipnja, održana je sveta misa zahvalnica u katedrali sv. Terezije Avilske,

s brojnom djecom u bunjevačkoj nošnji i s gostima iz općine Ivankovo iz Hrvatske, predvođenima malim bandašom **Markom Mamužićem** i malom bandašicom **Anastazijom Dulić**. Nakon misnog slavlja djeca su se okupila u zajedničkom kolu na platou ispred katedrale. Druženje je nastavljeno na zajedničkom ručku u prostorijama HKC-a „Bunjevačko kolo“, gdje su mali bandaš i bandašica predali kruh predsjednici Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Karolini Bašić**.

Godišnji koncert u Zemunu

U župnoj crkvi Blažene Djevice Marije u Zemunu 16. lipnja održan je godišnji koncert pjevačkog zbora „Odjek“. Članovi zbora predstavili su se s nekoliko izvedbi duhovne i klasične glazbe, a gledateljima se predstavio i mladi violinist **Andrej Kukuruzar**.

Pjevački zbor „Odjek“, koji djeluje u okviru Zajednice Hrvata Zemuna „Ilija Okruglić“, nastavlja tradiciju nekadašnjeg istoimenog zbora osnovanog 1896. godine. Koncert je održan pod pokroviteljstvom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatskog nacionalnog vijeća i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Predstavljena knjiga pjesama „Magma“ Nevene Mlinko

U prepunoj čitaonici Gradske knjižnice u Subotici, 17. lipnja predstavljena je knjiga poezije „Magma“ subotičke pjesnikinje **Nevene Mlinko**. Osim autorice, o knjizi su govorili recenzent **Neven Ušumović** i urednica **Katarina Čeliković**.

Knjiga je objavljena u nakladi „Hrvatske čitaonice“ Subotica, a ilustrirao ju je **Darko Vuković**. Kako je Ušumović ocijenio, za razliku od pjesničkoga prvijenca **Nevene Mlinko** „Vinjete Bola“, koji je bio intiman i jezgrovit, „Magma“ je „spektakularna“, zvučno bogata i scenična knjiga. S druge strane, riječ je o vrlo dubokoj poeziji koja se, poput debitantskih „Vinjeta“ nagrađenih trijenalnom nagradom ZKVH-a „Antun Gustav Matoš“, bavi ključnim odnosima za poeziju – lirskog „ja“ i nekoga drugoga „ti“. Stihove iz zbirke kazivale su **Katarina Piuković** i **Bernadica Ivanković**, a u glazbenom dijelu nastupila je flautistica **Lucija Vukov**. Knjiga „Magma“ tiskana je uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Tijelovo

Na Veliki četvrtak Gospodin je ustanovio sakramente svetoga reda i euharistije, te zapovjedio svojim

učenicima da *to čine njemu na spomen*. Tako na svakoj svetoj misi kruh i vino, po svećenikovim riječima: „Ovo je moje tijelo” i „Ovo je kalež moje krvi”, postaju stvarno Kristovo tijelo i krv. Ustanovljenje ovog sakramenta, koji je *izvor i vrhunac našeg života*, slavi se upravo na Veliki četvrtak, ali zbog ostalih događaja kojih se spominjemo (ustanovljenje svetog reda, pranje nogu učenicima, molitva u Getsemanskom vrtu) ono ne dolazi do potpunog izražaja. Zato

je u 13. st. sveta Julijana, augustinska redovnica, kada je imala viđenje punog mjeseca s crnom mrljom, tu mrlju protumačila upravo kao nedostatak blagdana kojim bi se na još uzvišeniji način proslavilo ovo veliko otajstvo naše vjere – Krist pod prilikama kruha i vina. Dvadeset godina kasnije, informacija o ovom viđenju došla je do biskupa koji je zapovjedio da se u toj biskupiji počne slaviti svetkovina Presvetoga Tijela i Krvi Gospodnje. Više od pola stoljeća kasnije, 1317. godine, papa Ivan XXII. uveo je ovu svetkovinu u opći kalendar.

Danas se Tijelovo slavi u četvrtak nakon nedjelje Presvetog Trojstva, a sastavni dio slavlja je svakako tijelovska procesija, kojom se svjedoči vjera u stvarnu Kristovu prisutnost u euharistiji. /**Nikola Vukić**/

Mjesec Srca Isusova

Ubrzo nakon Tijelova, proslavili smo još jednu važnu svetkovinu – svetkovinu Presvetog Srca Isusova. S obzirom na to da se ova svetkovina uvijek slavi u lipnju, cijeli je mjesec posvećen štovanju Presvetog Srca. U crkvama je običaj – pa i kod nas u sjemeništu – da se svakog dana izmole litanije Srca Isusova i posvetna molitva pape Lava XIII. Molimo Gospodina da učini naša srca krotkima i poniznima, kao što je i njegovo srce. /**Nikola Vukić**/

Kraj školske godine

Došao je kraj i 2023./2024. školske godine. Naši maturanti marljivo su se pripremali za završne ispite, koje su uspješno i položili. Žao nam je što se rastajemo, ali se radujemo što će svaki od njih nastaviti svoj životni put tamo gdje želi i nadamo se da će u tomu i uspjeti. Za sve dobro u ovoj godini zahvalili smo dragom Bogu svetom misom zahvalnicom u subotu, 15. lipnja. Na kraju svete mise maturantima su podijeljene

diplome, a Antonij Kontra dobio je posebnu pohvalu kao učenik generacije, jer se istaknuo svojim radom i zalaganjem, kao i krajnjim uspjehom. Od srca mu čestitamo. Zahvaljujemo biskupu Franji Fazekasu što je s nama slavio ovu svetu misu, kao i kantoru Miroslavu Stantiću koji je svojim sviranjem na orguljama uzveličao ovo slavlje. Svim maturantima čestitamo na položenim ispitima i želimo im mnogo sreće i uspjeha u životu, na putu kojim ih Gospodin vodi. /**Nikola Vukić**/

Spašavanje na vodi i pod vodom – obuka i simulacijska vježba u Kruševcu

Nakon teorijskoga dijela obuke o spašavanju na vodi i pod vodom, održana je pokazna vježba na kojoj su simulirani spašavanje utopljenika i vađenje automobila iz jezera. Vježbi su nazočili gradonačelnik Kruševca, predstavnici kompanije „Bechtel enka“, koja je posudila čamce za realizaciju vježbe, kao i predstavnici Policije, Službe hitne pomoći, Komunalne policije, Ribočuvarske službe, javno-komunalnih poduzeća... Vježbu su pratili nacionalna televizija (RTS) i lokalni mediji.

Nakon održane simulacijske vježbe, u prostorijama Sportskog centra Kruševac, pripadnici civilne zaštite imali su priliku dodatno se informirati i razgovarati s

pripadnicima Specijalizirane jedinice civilne zaštite za spašavanje na vodi i pod vodom, a ujedno i popuniti završni test i dobiti ocjenu obuke i vježbe. Cijeli događaj realiziran je u okviru projekta „Jačanje otpornosti na prirodne katastrofe i unaprjeđenje strategija pripravnosti – PREPS 2“, koji financira USAID, a realizira CRS u saradnji s Caritasom Srbije i „Čovekoljubljem“.

Projektne aktivnosti su omogućene zahvaljujući velikodušnoj potpori američkog naroda kroz Agenciju SAD za međunarodni razvoj (USAID). Ovaj sadržaj je odgovornost Caritasa Srbije i ne odražava stavove USAID-a, kao ni SAD-a.

Razgovor s preč. dr. Tiborom Szöllősiem, župnikom Župe sv. Rozalije u Temerinu i predstavnikom Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda na konferenciji „Župnici za sinodu” u Rimu

Kako biti sinodalna mjesna crkva u poslanju?

„Želimo čuti vaše priče, želimo čuti kako Isus i danas djeluje na župama”, misao je kardinala Maria Grecha kojom je dočekaio župnike sa svih strana svijeta.

Od 29. travnja do 2. svibnja ove godine, na poziv pape Franje, 193 župnika, predstavnika 99 biskupskih konferencija iz svih krajeva svijeta, okupilo se na periferiji Rima. Povod tomu bila je konferencija „Župnici za sinodu” koja ima za zadaću unijeti i glas župljana u Sinodu o sinodalnosti, ali i približiti župnicima metodu razgovora u Duhu Svetom.

Tema konferencije bila je „Kako biti sinodalna mjesna crkva u poslanju?”, a razrađena je po danima kroz nekoliko pitanja. Tako se prvoga dana govorilo o tomu kako izgleda sinodalna crkva u praksi, kakva iskustva nosi sa sobom. Tema drugog dana bilo je pitanje o sudjelovanju različitih karizma, zvanja i služba u životu župe i biskupije. Iskustva procesa razlučivanja cijele župne zajednice bila su središnja tema trećeg dana, dok je posljednji dan bio obilježen susretom i dijalogom s papom Franjom. Tijekom susreta Papa je govorio o sadržaju svog pisma koje šalje svim župnicima svijeta. Svaki dan naizmjenice bio je ispunjen predavanjima, zajedničkom i osobnom molitvom, šutnjom, slušanjem sugovornika u skupinama i iznošenjem iskustava.

U ime Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda predstavnik na konferenciji bio je **preč. dr. Tibor Szöllősi**, župnik Župe sv. Rozalije u Temerinu.

Zvonik: Bili ste aktivni sudionik ove konferencije, što nije čest slučaj. Možemo reći – baza Crkve – župnici, dobili su prigodu iznijeti svoje dojmove „s terena”. Kakve dojmove nosite s ovog susreta?

Preč. dr. Tibor Szöllősi: Konferencija je bila veoma intenzivna. Radili smo od 8 sati ujutro pa nekad čak i do 22.45 sata. Bili smo podijeljeni u 18 skupina od po 11 župnika i jednog pomagača (facilitatora). Skupine su bile raznolike, svećenici su bili birani tako da u svakoj skupini na neki način bude prisutan cijeli svijet. Bio sam dio talijanske skupine u kojoj su bili i župnici s Filipina, iz Portugala, Italije, Egipta, Papue Nove Gvineje, Čilea, Slovačke i Moldavije. Najveći dojam ostavila mi je poniznost organizatora i prisutnih kardinala. Bili su ondje kardinal Mario Grech, generalni tajnik Sinode, kardinal Lazzaro You Heung-Sik, prefekt Dikasterija za kler, podtajnici sinode, profesori papinskih sveučilišta, Papini pomoćnici. Osjećalo se po njima da smo im važni, da nas rado žele poslušati, da im je važan naš doprinos. Svi smo s njima mogli razgovarati prijateljski. Slušali su nas srcem.

Zvonik: Uistinu je lijep broj župnika, njih 193, koji su na konferenciju stigli iz svih krajeva svijeta. Podijelite s nama nekoliko susreta koji su vas se osobito dojmili.

Preč. dr. Tibor Szöllősi: U raznim razgovorima za vrijeme objeda sam govorio s više župnika. Sjećam se točno susreta s povjerenikom za duhovna zvanja Njemačke biskupske konferencije. Znam iz iskustva

da malo Nijemaca želi postati svećenikom, pa sam ga pitao što on uopće može učiniti. Govorio mi je o tomu da su mladi kao „tvrda zemlja”, Duh Sveti ne uspijeva prodrijeti do njihovih srdaca jer su bombardirani tolikim impulsima s toliko buke. On ih jednostavno pozove na tzv. „Future Workshop”, koji traje jednu subotu i nedjelju, gdje ih uči kako se možemo otvoriti pred Bogom u tišini. Mladi su veoma zahvalni poslije tih susreta, njihova lica zrače jer su u tišini pronašli sebe, ali i Boga. Razgovarao sam i sa župnikom iz Litve. On kaže da su ondje svećenici „muzejski službenici” u praznim crkvama. On tamo ne poziva nikoga da postane svećenikom, jer još se uopće ne vidi što će svećenik ondje raditi u budućnosti. Razgovarao sam i sa župnicima iz Afrike, Južne Amerike, Filipina. Oni su puni radosti, njihove crkve i bogoslovije su prepune.

Zvonik: Mnogo ljudi nema povjerenja u Sinodu o sinodalnosti, vjeruju kako je riječ o priči koja ne mijenja ništa, dok kardinal Grech tvrdi da ste vi, župnici, mogli vidjeti sinodalnost u praksi. Kakav je vaš stav poslije konferencije u Rimu, tko je u pravu?

Preč. dr. Tibor Szöllősi: Prije odlaska na konferenciju bio sam pomalo skeptičan. No tamo sam promijenio mišljenje. Cilj sinode jest iznaći načine kako cijeli narod Božji (= biskupi, svećenici, đakoni i laici) može aktivno sudjelovati u životu i misiji Crkve. Ovdje se radi o tome da provedu u stvarnost ono što Drugi vatikanski koncil uči o Crkvi, po kojemu su svi

pozvani na svetost i svi se, u stanju u komu su, trebaju aktivno uključiti u misiju Crkve. U ovoj sinodi događa se u stvari recepcija koncila. U sinodalnosti se ne radi o tomu da trebamo izbaciti sve dosadašnje prakse. Ne radi se o tomu da će se na temelju većinskih glasova vjernika odlučivati, kao u parlamentu. Ne! U svim tim mišljenjima trebamo naći ono na što nas Duh Sveti poziva. Papa želi poslušati svakoga, tj. svačije mišljenje, te dopustiti da dopre do njegovog srca. To naravno ne mora značiti da će on svačije mišljenje i prihvatiti kao pravi put.

Zvonik: Tijekom konferencije, pa i same sinode biskupa, često se spominje „razgovor u Duhu Svetom”. On se primjenjuje na skupinu ljudi koja želi donijeti odluku i podijeljena je na krugove, tj. prigode za pojedinca da rekne ono što vjeruje da mu Duh Sveti govori. Uz zaziv Duha Svetoga i šutnju, koji su još elementi ovog kruga?

Preč. dr. Tibor Szöllősi: Razgovor u Duhu Svetom je predivna metoda sinode. Nije običan razgovor koji se vodi uz kavu. Nije razmjena ideja. To je poseban tip razgovora koji ima svoje regule kojih se treba držati. Razgovor u Duhu je metoda kojom se svi članovi naroda Božjega, od biskupa pa sve do posljednjeg vjernika, mogu aktivno priključiti u službu i misiju Crkve. Radi se u tri kruga. Prisustvo pomagača (facilitatora) pomaže nam da se držimo regula. U prvom krugu, poslije molitve, slušanja Božje riječi i šutnje, svatko od prisutnih (obično ne više od 12 osoba) tijekom četiri minute može

Jedan od zaključaka sudionika konferencije glasi: Hvala Bogu da su nam crkve prazne i da smo u krizi. Tako smo shvatili da moramo stati, pokajati se i drukčije raditi. Zahvaljujući praznim crkvama shvaćamo potrebu za promjenom. Moramo izaći iz crkava među ljude

Foto: Vatikan Media

iznijeti ono što misli i osjeća u svezi s postavljenim pitanjima. Onaj koji govori ne smije govoriti na način da jedino on zna apsolutnu istinu, nego ono što kaže mora reći kao dar ostalima, u velikoj poniznosti. To govorim zato što sam i ja upao u ovu zamku, pa sam mogao vidjeti koliko loše iznesena misao upropašćuje razgovor. Ostali moraju pozorno i aktivno slušati, a to uopće nije lako. Trebaju izbjeći svaku napast da preuzmu riječ, da smišljaju vlastiti govor ili da u sebi kritiziraju drugoga. Trebaju tako slušati da riječ drugoga može doprijeti u njihova srca i da može i promijeniti mišljenje koje su imali dotad. Imao sam priliku tako aktivno i pozorno slušati jednog svećenika iz Ukrajine i dopustiti da njegove riječi promijene moje mišljenje o ratu u Ukrajini. To je doista predivno i evanđeoski.

Zvonik: U takozvanom drugom krugu iznova je prisutna šutnja i aktivno slušanje u skupini. Uloga ovog kruga jest iznijeti ono što se nekome najviše svidjelo, ili što je u njemu izazvalo najveći otpor u svezi s onim što je čuo od ostalih. Kako praktično izgleda ovaj krug?

Preč. dr. Tibor Szöllősi: U ovom krugu, poslije tišine i molitve, svatko ima jednu minutu za iznijeti po stavkama ono što ga je najviše dirnulo ili što je u njemu izazvalo najveći otpor u svezi s onime što je čuo. Dok drugi govore, a mi ih aktivno slušamo, u nekim trenucima dolazi do onoga o čemu čitamo u odlomku Svetog pisma, kada se Isus ukazuje dvojici učenika na putu u Emaus, da naše srce „gori” dok razgovaramo i objašnjavamo pisma (Lk 24, 32). U ovom krugu to možemo reći ukratko ostalima: „Ovo što si rekao me je jako pogodilo, a u vezi ovog drugog što je rečeno imam u sebi puno straha i zbunjenosti”. Ovaj krug je kratak jer svatko ima na raspolaganju samo minutu govora. Ostali moraju ponovno aktivno slušati.

Zvonik: Trećega kruga ne mora biti uvijek jer se u njemu donosi konačna odluka. Recite nam nešto više o ovom krugu, što sudionici u skupini čine tijekom njega?

Preč. dr. Tibor Szöllősi: Na početku trećega kruga izmolimo molitvu „Adsumus Sancte Spiritus” (Stojim pred tobom Duše Sveti), nakon čega slijedi par minuta šutnje. Iskusio sam ogromnu snagu ove molitve. U trenutku kada smo je izgovorili srcem, kao da se zrak promijenio. To je predivna molitva da nas Duh Sveti vodi i ne dopusti da nas neznanje odvede na pogrešan put. U trećem krugu svatko se, u bilo kojem trenutku, može uključiti u razgovor. U ovom krugu se radi o tome da na temelju onoga što se razgovaralo razluči što bi mogao biti put na koji nas Duh Sveti vodi. Trebamo prepoznati intuicije i konvergencije na koje nas je Duh Sveti doveo, ali moramo spoznati također neslaganja, prepreke i nova pitanja.

Mislio sam da će ovaj krug običnim i neškolovanim vjernicima biti nemoguć, no kada smo ga probali u pastoralnom vijeću župe u svibnju 2024. godine, morao

Trenutačno stanje crkve u zapadnim državama poziva nas na obraćenje svih nas. Put na koji bismo trebali kročiti jest put sinodalnosti. Jedan biskup nam je objasnio koliko je puno dobio time što je aktivno poslušao osobu koja je udaljena od Crkve. Shvatio je npr. da je terminologija, kojom mi često govorimo, neshvatljiva ljudima koji su izvan Crkve. Trebamo naći drugi način kako bismo im razumljivije prenijeli Isusovu Radosnu vijest. Isus je govorio u jednostavnim prispodobama, da bi ljudima približio ono što je teško shvatljivo. I mi možemo naći „jezik današnjih prispodoba” koje će lakše shvatiti od Crkve udaljena osoba. Ovo gore napisano može značiti jedan primjer „izlaska iz crkve među ljude”

sam se uvjeriti da se uspijevaju snaći. Na kraju su članovi pastoralnog vijeća rekli koliko je ova sjednica bila drukčija od prethodnih. Svi su se osjetili poslušanim, iako se nije svačija misao prihvatila. „Osjećam radost i mir”, „Osjećam poštovanje i da pripadamo jedni drugima”. „Jako sam zadovoljan. Nikada nisam pomislio da tako ozbiljno pitanje možemo tako lijepo zaključiti” – govorili su.

Zvonik: Jedan od zaključaka sudionika konferencije jest: „Hvala Bogu da su nam crkve prazne i da smo u krizi. Tako smo shvatili da moramo stati, pokajati se i drukčije raditi. Zahvaljujući praznim crkvama shvaćamo potrebu za promjenom. Moramo izaći iz crkava među ljude”. Kako to komentirate?

Preč. dr. Tibor Szöllősi: Trenutačno stanje crkve u zapadnim državama poziva nas na obraćenje svih nas. Put na koji bismo trebali kročiti jest put sinodalnosti. Jedan biskup nam je objasnio koliko je puno dobio time što je aktivno poslušao osobu koja je udaljena od Crkve. Shvatio je npr. da je terminologija, kojom mi često govorimo, neshvatljiva ljudima koji su izvan Crkve. Trebamo naći drugi način kako bismo im razumljivije prenijeli Isusovu Radosnu vijest. Isus je govorio u jednostavnim prispodobama, da bi ljudima približio ono što je teško shvatljivo. I mi možemo naći „jezik današnjih prispodoba” koje će lakše shvatiti od Crkve udaljena osoba. Ovo gore napisano može značiti jedan primjer „izlaska iz crkve među ljude”.

Zvonik: Papa Franjo je napisao svoje pismo župnicima na temu sinodalnosti. U tom pismu navodi ulogu župnih zajednica kao mjesta koja pripravlja vjernike za misijsko djelovanje u društvu, obiteljskom životu, radnom mjestu i na koja se, poput apostola, vraćaju puni radosti. Kakva mora biti župna zajednica koja je u stanju pripremiti pojedinca za naviještanje evanđelja u svakodnevici

života? Kako župnu zajednicu učiniti zajednicom koja središte ima u evanđelju?

Preč. dr. Tibor Szöllősi: Papa Franjo u pismu župnicima formuliše tri prijedloga koja mogu potaknuti naš stil života i naše djelovanje kao pastira u zajednicama. 1. Mi svećenici pozvani smo živjeti našu ministerijalnu karizmu tako da ne dominiramo nad drugima već da u vjernicima osjetimo mnogovrsne darove, te da im pomognemo da te svoje darove koriste u evangeliziranju ljudske stvarnosti. 2. Papa predlaže da naučimo i prakticiramo metodu „razgovora u Duhu”, koja bi nam puno pomogla u zajedničkom razlučivanju dobrog pastoralnog puta „u svjetlu Duha”. Ova metoda može obnoviti naše župno pastoralno vijeće i pomoći u prepoznavanju karizma prisutnih u zajednici, te mudro povjeravati zadatke i službe u župi. 3. Papa nas potiče na bratstvo među svećenicima i sa svojim biskupom. Po njegovim riječima, „ne možemo biti autentični očevi, ako prije svega nismo sinovi i braća”. Ne možemo potaknuti zajedništvo ako ga „ne živimo među sobom”.

Zvonik: Na susretu ste imali prigodu u ime svih sudionika postaviti jedno pitanje papi Franji. Kakvog sadržaja je bilo pitanje i kakav je bio njegov odgovor?

Preč. dr. Tibor Szöllősi: Pitanje se odnosilo na to da sinoda u mnogima budi zbunjenost i zabrinutost

da će se u Crkvi izgubiti autoritet, te će doći do kaosa. Pitao sam Papu kako mi župnici možemo odgovoriti na ovaj strah. Veliki dojam na mene ostavio je ponizni Papin odgovor. Govorio je jako blagim glasom o tomu da je osoba sa zdravim autoritetom takva da zna poslušati svakoga, zna učiti od svakoga, to jest nije diktator. Poslije je objasnio da najprije treba istinski poslušati one koji imaju strah od sinode i tražiti kakav se mentalitet krije iza tog straha. Obično taj strah dolazi od duha svjetovnosti.

Zvonik: Nosite ovo veliko i lijepo iskustvo sa sobom. Može li se ono nekako iskoristiti u našoj biskupiji?

Preč. dr. Tibor Szöllősi: Sam Papa u pismu župnicima navodi kako bi se metoda razgovora u Duhu Svetom mogla koristiti kod susreta župnih pastoralnih vijeća, ali i u susretima biskupijskih vijeća. U mnogim biskupijama pokušavaju organizirati susrete svećenika biskupije i pokazati u praksi kako izgleda ova metoda razgovora u Duhu. I kod nas bi se mogli pozvati svećenici, dati nekoliko pitanja za razgovor, podijeliti ih u skupine od devet do jedanaest osoba, tako da u svakoj skupini bude jedan facilitator. Svećenici bi imali prilike vidjeti u praksi kako se ova metoda sinode može koristiti. Poslije takvih susreta lakše bi uspijevali prenijeti to iskustvo u svojim župama.

Nedjelja, 7. 7. 2024.

ČETRNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Ez 2, 2-5; Ps 123, 1-4; 2 Kor 12, 7-10; Mk 6, 1-6

Nevjera ima uzrok u grijehu. Najčešće duboko ukorijenjenom grijehu, onom na koji sam navikao i gotovo ga nisam svjestan. Imam dojam da je taj grijeh nebitan. Možda ga formalno ispovijedam, ali on je tu poput slike na zidu – ne zamaram se njime puno. Nije loše promisliti svoje odnose s drugima. Ima li nekih novih neopraštanja, nerazumijevanja, izbjegavanja, zavisti, srdžbe. Nakupi čovjek vremenom razne stvari u sebi

Nedjelja, 14. 7. 2024.

PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Am 7, 12-15; Ps 85, 9ab.10-14; Ef 1, 3-14; Mk 6, 7-13

Isusov učenik, koji ozbiljno prione uz zadaću naviještanja i nasljedovanja, u svom srcu i svakodnevnom životu doista mora gajiti stav nenavezanoosti. Djela vjere i ljubavi postaju gotovo nemoguća ako smo u svom srcu navezani na nešto. Čuda su moguća tek kada smo doista prepušteni Bogu.

Nedjelja, 21. 7. 2024.

ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Jr 23, 1-6; Ps 23, 1-6; Ef 2, 13-18; Mk 6, 30-34

Teško je ponekad živjeti sa sviješću o mojim pogreškama u Božjim stvarima. Zbog toga je tu osama i Pavlova ispovijed: „On je mir naš, on koji od dvoga čini jedno.” U osami čovjek susreće Isusa koji u sebi pomiruje nepomirljivo – naše grijehe i Boga. Mir i šutnja osame, susret s Njime donose i meni mir po njegovoj žrtvi. Donose putove za prihvaćanje svojih slabosti i grijeha, vjeru u oprost i snagu za življenje. „Neprijateljstvo razori u svome tijelu... uspostavljajući mir, od dvojice sazda jednoga novog čovjeka te obojicu u jednome Tijelu izmiri s Bogom po križu, ubivši u sebi neprijateljstvo”.

Nedjelja, 28. 7. 2024.

SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: 2Kr 4, 42-44; Ps 145, 10-11.15-18; Ef 4, 1-6; Iv 6, 1-15

Učenici i mnoštvo su pali na ispitu vjere. Ugodno nam je primiti Božji blagoslov u konkretnim stvarima ili uspjesima. Čak i duhovna naslada može

spadati u konkretni blagoslov. Ipak, Isus traži od njih i nas distancu spram toga. To su sve lijepi i vrijedni Božji blagoslovi, ali nisu Bog. Susret s darom nije susret s darovateljem.

Nedjelja, 4. 8. 2024.

OSAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Izl 16, 2-4.12-15; Ps 78, 3.4bc.23-25.54; Ef 4, 17.20-24; Iv 6, 24-35

Bog želi čovjeku dati blagostanje, ali još više želi dati samoga sebe kao izvor svakog blagoslova i ispunjenja. Imamo li oči uvijek iznova prepoznavati i susretati Isusa u euharistijskom kruhu? Svi blagoslovi koje nam daju mogu biti samo dio mog životopisa kojega pripisujem sebi, ako nemam oči za prepoznati Božju prisutnost. Ako ne vidim Isusa u hostiji, neću ga prepoznati ni u stvarima koje me okružuju.

Nedjelja, 11. 8. 2024.

DEVETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: 1Kr 19, 4-8; Ps 34, 2-9; Ef 4, 30 – 5,2; Iv 6, 41-51

Sveti Benedikt napominje grijeh mrmljanja kao pogodan za razgrađivanje zajednice vjernika. Znamo i sami koliko ovaj grijeh nanosi nevidljivu štetu. Svakodnevnica i ljudi postaju predmet mrmljanja, nezadovoljstva, ogorčenosti. Time zaklanjam sve ono što bih mogao vidjeti kao Božje djelovanje i vjerovati Bogu.

Nedjelja, 18. 8. 2024.

DVADESETA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Izr 9, 1-6; Ps 34, 2-3.10-15; Ef 5, 15-20; Iv 6, 51-58

U crkvi sv. Hijacinte u Legnici (Poljska) tijekom pričesti na božićnoj misi 2013. godine, na pod je pala hostija. Odmah je stavljena u posudu s vodom. Nakon dva tjedna župnik je pogledao stanje hostije. Rekao je: „Vidjeli smo, hostija se nije rastopila i crvena točka pokriva petinu površine. Obavijestili smo biskupa”. Institut za medicinu je isključio prisutnost bakterija i gljiva kao uzročnika. Također, utvrđeno je da se radilo o tkivu srčanog mišića. Kasnije precizne analize su konstatirale: „Tkivo poput ljudskog srca koje je prošlo veliku agoniju”, a 17. lipnja 2016. čudo je službeno priznato.

Sakramenti kršćanske inicijacije (VII. dio)

Kumstvo danas? Poteškoće i perspektive

Dosada smo pisali o značenju i liturgijskom ustroju sakramenta krštenja. Premda je problematika kumstva i kumovanja upućena više na katehetsko, pastoralno pa i crkveno-pravno područje, iskoristit ćemo prigodu iznijeti pokoju misao jer se neizostavno dotiče i liturgijskoga slavlja sakramenata inicijacije. O službi i zadaćama kršćanskih kumova nije zahvalno govoriti iz današnje perspektive, koja gotovo da i ne poznaje „zadacu” nego samo „čast” kumstva. Čini se, pritom, da se danas kum više vezuje uz krštenikovu obitelj nego uz samoga krštenika. Zato nam je potrebno vratiti se na neka povijesna iskustva kada je nastajala „služba” kršćanskoga kuma.

KUMSTVO PRI KRŠTENJU DJECE

Nekoć su kumovi predstavljali ili zamjenjivali roditelje na krštenju njihove djece, najčešće iz praktičnog razloga: krštenje se odmah slavilo po rođenju pa roditelji, osobito majka, nisu mogli nazočiti obredu. Takva se „roditeljska” zadaća kumova osobito naglašavala kod krštenja siročadi. Uz tu zamjensku zadacu kroz kumstvo, isticala se i zadaća „duhovnog” roditeljstva. To se najočitiije vidi u pojmovlju: naziv kum (skraćeno od lat. *cumpater*) znači „su-otac” ili „drugi otac”, a kuma (lat. *cummater*) znači „su-majka”, „druga majka”. Činjenicom da su kumovi što ih odabire obitelj nerijetko u suprotnosti s naukom i životom Crkve, ne dovodi se u pitanje samo smisao kumstva nego i samo krštenje gubi jedan poseban vid crkvenosti vjere. Vjera se živi u zajednici, široj od obiteljske. Samo iz shvaćanja kršćanske i eklezijalne zadace kumova, koji nisu tek „prijatelji” obitelji, moguće je razumjeti crkvenu odredbu prema kojoj zadacu kuma može preuzeti samo punoljetna osoba koja je krštena u Katoličkoj Crkvi, koja je primila sakramente euharistije i potvrde, i koja provodi život u skladu s vjerom i preuzetom službom (Zakonik kanonskog prava 874). Sami roditelji, željni rasta u vjeri svoga djeteta, trebali bi biti stroži tumači ove odredbe od onih tumačenja koja se svode na ispunjenje „osnovnih uvjeta” za preuzimanje kumstva. Kao što se u redovitome životu ne zadovoljavamo „osnovnim uvjetima”, tako je i u životu vjere potrebno više od toga praga koji govori o „siromaštvu u vjeri” (*Živo vrelo*, 2/2006.).

KUMSTVO PRI KRŠTENJU ODRASLIH

U povijesnom kontekstu, nastanak i smisao zadace kumstva na jasniji je način vidljiv u slavljenju krštenja

odraslih. Prvotna je zadaća kuma bila jamčiti prikladnost pristupnika kršćanskoj zajednici. Zapravo su nekoć kršćani, svjesni svojega krsnog poslanja, tražili i „odabirali” nove pristupnike kršćanskoj vjeri te pred kršćanskom zajednicom jamčili njihovu prikladnost i pratili ih na njihovu katekumenskome putu u vjeri. Danas, pak, u krštenju odraslih sami pristupnici odabiru kumove pa se više ne može govoriti o *službi jamstva* pred kršćanskom zajednicom. Naglasak se prenosi na *zadacu svjedočenja* vjere samome kršteniku. Zadaća bi mu bila pokazati svom „kumčetu” kako se živi evanđelje u osobnom i društvenom životu, pružiti mu svjedočanstvo vjere i bdjeti nad rastom njegova krsnog života (usp. Red pristupa odraslih, 43).

DANAŠNJI PRIJEPORI

Nedavno je u nekim talijanskim biskupijama privremeno dokinuta služba kumstva, bilo za sakrament krštenja, bilo za sakrament potvrde, što je još češći slučaj. Radi se o privremenoj mjeri, *ad experimentum*, u trajanju od tri godine, kako bi se prikupila potrebna iskustva koja će odrediti daljnje perspektive. U obrazloženju odluke biskupi navode kako svakodnevna praksa pokazuje da je prisutnost kumova na slavlju sakramenata samo formalnog karaktera, tj. predstavlja samo formalno ispunjenje obveze ili društveni običaj, pri čemu je vjerska dimenzija gotovo nevidljiva. Na sličnom tragu bio je i naš pokojni biskup Slavko. Odredio je da u situacijama kada obitelj ne može imati prikladnog kuma neka se dijete krsti bez kuma, a u maticama se ostavlja prazno mjesto u rubrici predviđenoj za kuma. Zapravo, ulogu odgoja djeteta u vjeri (što bi je kum trebao vršiti), daleko neposrednije vrše župnici, katehete i crkvena zajednica. S dogmatsko-liturgijske strane, prisutnost kuma ne igra ulogu za valjanost sakramenta. U situacijama kada nije moguće prihvatiti odabir neprikladnog kuma, razboritije je izostaviti ga nego da se samo zadovolji forma. Još je manje razborito na brzinu, navrat-nanos „pokrstiti” kuma samo da bi mogao kumovati nekome. To je tek „prosipanje” svetinjama, bagateliziranje. Zaključno, valjalo bi doista promisliti i naznačiti istinsku ulogu kuma. To je prvenstveno zadaća teologa i nas u pastoralu. Ne smatram da je potrebno ukidati nešto što je klimavo, nego valja učvrstiti i dati novi zamah i značenje. Naglasak na svetinjama koje su neprocjenjive mogao bi nam pomoći da se otrgnemo zadovoljenju pukih formi i društvenih običaja.

Pismo Efežanima

(IV. dio, 5. – 6. pogl.)

Posljednji dio gore spomenutog pisma govori o nutarnjem duhovnom redu, te o društvu u kojemu živi vjernik, od obitelji pa do većih cjelina u kojima se ostvaruje dobrota.

Prvi dio naglašava: *Nitko neka vas ispraznim riječima ne zavarava...* (Ef 5, 6). Katolik u sebi nosi Isusa Krista po euharistiji. Ima nutarnjeg savjetodavca. Ne moraju uši uvijek biti otvorene prema medijima, vijestima kojima bombardiraju malog čovjeka, ili praznim pričama među običnim pukom. Može li nešto plemenitije doći od Uskrsloga u srcu, po savjesti, po Bibliji, po sv. misi, molitvama, po dobrim odlukama i djelima? Ovo nije „zatvorenost” nego otvorenost prema beskrajnom Bogu po njegovom Sinu. Nasuprot ovomu stoji ono iz Druge poslanice Timoteju: *Doći će vrijeme kada ljudi neće podnositi zdrava nauka, nego će sebi prema vlastitim požudama nagomilavati učitelje kako im godi ušima...* (4, 3).

Sveti Pavao govori o tome da Bog prvotno želi nutarnji mir, red, središnost u čovjeku. Mora biti posvećen taj nutarnji mikrosvijet. To jedino Uskrsli može i hoće realizirati u Adamu. Bog nema isprazne riječi, njegova Riječ je osoba, Isus Krist. On ne vara, ne manipulira nego daje svjetlost uma: dobre uvide, sposobnost realno procijeniti životnu

situaciju, donijeti mudre odluke, snagu da se ostvare. Čovjek koji je otvoren Bogu neizmjereno je otvorenija osoba od onoga koji se utopio u različita „duhovna” strujanja svijeta: politiku, ekonomiju, umjetnost, neke specijalne grupe sa „specijalnim” ponudama. Katolik je najotvoreniji čovjek jer je otvoren izvoru života. Sve ostalo dobro ima svoje mjesto u onim godinama koje su nam dane za ispunjenje vrednotama, ali nutarnji red s Kristom je na prvom mjestu, jer iz toga slijede djela kojima oblikujemo sredinu u kojoj živimo.

Drugi dio je posljedica prvoga: sveti Pavao prelazi na konkretne dužnosti u obitelji. Govori o ženama, tri puta više o muževima, zatim o odnosu djece prema roditeljima. Ako je nutarnji svijet središ, u njemu vlada božanski red moralnih i vjerskih vrednota, pa će onda i u osnovnoj stanici društva, u obitelji, također biti reda. Apostol uzdiže ljubav i poštovanje, što svatko, po svojoj dobroj volji zajedno s Kristom može realizirati u srcu. Od muškaraca traži više: uspoređuje ih s Otkupiteljem koji je sebe žrtvovao za Crkvu. Tako je muž čovjek koji misli jedino na darivanje svoje osobe: ženi, djeci, drugim osobama na različitim poljima društvenoga života. Muškarac i žena nisu iste naravi. Danas muž, otac – i onda, ako i žena zarađuje – zbilja ima specijalnu zadaću da donosi svojom osobom mir, sigurnost, red u obitelj. Perspektivu u kojoj svatko vidi svoj put, u kojoj se može razvijati i pružiti sebe sredini u kojoj stvara. Muškarac nije samo onaj koji zarađuje novac, nego posjeduje specijalne karakteristike koje su potrebne u obitelji, jednako kao što su potrebne ženine i majčine vrednote.

Iza ovoga apostol naroda prelazi na pitanje robova, jer je živio u takvom društvenom sustavu. Apelira na obje strane: Ako gospodar ima božanski red vrednota u sebi, onda će znati da je rob isti takav čovjek kao što je on. Tako će i postupati s njim. Slično: ako je netko rob, onda može kršćanski živjeti i u tom stanju i prikazati Ocu život koji je vrijedan pohvale i vječnoga života. Apostol u pismu Filemonu još bolje razrađuje ovu temu. Vrlo je zanimljivo da je bez krvave revolucije pokrenuo raspad robovlasničkog društva samo po tomu da između gospodara i roba na prvom mjestu mora biti ljubav.

Pismo Efežanima završava poticajem da kršćanin koristi Božje oružje. Ljubav, realizacija istine, mirotvorstvo, vjera, „mač” mudrog duha... (6, 10-17). Ako vjernik bira jedinog Učitelja za svoj zemaljski put, onda će dublje razumjeti ljude oko sebe, teškoće koje dolaze, i bolje će vidjeti rješenja, sredstva, smisao nekih žrtava. Bolje će urediti i vlastiti život, kao i život bližnjega. Nutarnji red u katoliku jedino je jamstvo istinitog reda i mira u svijetu. Zašto? Jer on crpi sredstva iz osobe koja je Bog i kojoj se otvorio da ga ispuni pravim i djelotvornim vrednotama.

Zahvalnost za žetvu u poniznosti (Iv 6, 1-15)

Predavanje prvih plodova svećeniku ili proroku već je u Starom zavjetu imalo važnu ulogu u životu vjerničke zajednice. Ovim simboličnim činom vjernici su iskazivali zahvalnost za sve ono što im je Bog dao po plodnosti zemlje i u djelima svoga stvaranja. S posebnim poštovanjem zahvaljujemo Bogu za obilje na našim obiteljskim stolovima i ponizno primjećujemo da su darovi hrane koju blagujemo plod rada i muke mnogih ljudi, kao i života mnogih stvorenja koja podržavaju naš život – plod su zemlje koju je Bog stvorio i za nas je učinio našim domom.

JEST ĆE I PREOSTAT ĆE

Odlomak iz Druge knjige o Kraljevima (2 Kr 4, 42-44) govori o svečanom činu zahvalnosti za hranu. Sve što čovjek posjeduje i ima Božji je dar. Čitava stvarnost pripada Bogu. Ova istina biblijske vjere lijepo se očituje u uputi proroka Elizeja čovjeku iz Baal Šališe koji je došao prinijeti žrtvu. Umjesto da iskoristi svoje proročko pravo i da prinos hrane iskoristi za sebe, Elizej zapovijeda svome sluzi da najprije nahrani gladne ljude koji su ga pratili, jer je tada u Izraelu vladala velika suša i nestašica hrane. Spašavajući one koji su stvoreni na Božju sliku, Elizej odaje počast njihovom stvoritelju. Hranu koja pripada Bogu ne zadržava za sebe nego hrani gladne ljude – Božja stvorenja. Elizej gladim ljudima daje ono što ima, prve plodove žetve. Ne nudi mnogo, ali nudi sve što ima. Iako je to premalo da nahrani velik broj gladnih, Elizej svime što mu je na raspolaganju časti Boga i njemu odaje zahvalnost. Bog ne ostaje dužan. Nadoknađujući količinu, Bog odaje počast Elizeju i dodaje na njegovu zahvalnost ono što nedostaje – umnaža kruh potreban da se nahrani mnoštvo.

KRUH JE HRANA TIJELU I DUŠI

Izveštaj o hranjenju mnoštva (Iv 6, 1-15) jasno je povezan sa starozavjetnim odlomkom iz Druge knjige o Kraljevima. Veliko je mnoštvo slijedilo Isusa. Umjesto da im propovijeda o Kraljevstvu Božjem i o duhovnim vrednotama, Isus ih želi najprije nahraniti tjelesnom hranom, nasititi njihove osnovne i temeljne potrebe. Najprije treba nasititi trbuh, a zatim i dušu. Potrebe ljudi su prije svega jednostavne, ali istodobno i velike. Hrana je jedna od najjednostavnijih, ali i najvećih ljudskih potreba. Ako nije sit i ako potreba za hranom nije zadovoljena, čovjek se nalazi pred velikim problemima. Mnogi se ljudi oko nas bore kako bi priskrbili dovoljno hrane za sebe i za svoje obitelji. Isus zna da najprije mora zadovoljiti prvu i osnovnu ljudsku potrebu. Ovim svojim postupkom Isus nas uči da i zadovoljenje ove prve i osnovne potrebe ovisi o njemu. Isus ne zadovoljava samo naše duhovne potrebe, nego i

one osnovne potrebe koje su važne za održanje našeg tjelesnog postojanja. U Isusu je izvor našeg cijelog života.

BLAGOVANJE U JEDNOSTAVNOSTI I PONIZNOSTI

Isusov postupak poučava nas još jednoj kreposti – poniznosti. On zapovijeda mnoštvu da posjeda po travi. Svi sjedaju na zemlju. Dolaze u dodir sa zemljom o kojoj ovisi zadovoljenje naših potreba za hranom. Zemlja pruža sigurno sklonište, čvrsto tlo pod nogama. Zemlja daje životu stabilnost i sigurnost. Iz zemlje niče bilje za hranu ljudima i stoci. Iz zemlje se rađa novi život kada se u nju posije sjemenje. Zemlja daje svoje plodove čovjeku i podržava život ljudima. Svaki put kada se okupimo na misi, toj duhovnoj gozbi, pozvani smo sjesti, približiti se zemlji. Pozvani smo biti blizu zemlje o kojoj ovisimo i podijeliti svoju poniznost zajedno sa svim stvorenjima koja hode po zemaljskom tlu. Svi mi ovisimo o Bogu koji po zemlji daje hranu svakom svojem stvoru. Svi smo ujedinjeni u dubokoj potrebi i čežnji za hranom i za Bogom koji nam hranu daje. A Bog nas hrani nečim što je tako jednostavno. Hrani nas jednostavnim kruhom i ribom – hranom seljaka i ribara, hranom jednostavnih ljudi. Iako je ponuda hrane oskudna, samo pet kruhova i dvije ribe, ona donosi zadovoljenje potreba velikom mnoštvu ljudi. Isus dijeli ovu jednostavnu hranu onima koji su posjedali na zemlju. Daje dovoljno da se nasitimo, da zadovoljimo osnovne potrebe. U ovom susretu s Isusom ništa ne gubimo. Imamo sve što nam treba. Doživljaj uskraćenosti rađa se u trenucima kada smo preponosni na svoje sposobnosti i kad mislimo da sami možemo zadovoljiti sve svoje potrebe. Nikada nismo zadovoljni i siti kada doživljavamo da mi sami možemo bolje i više, čak i bez Božje pomoći. Potrebno je biti ponizan i priznati da bez Boga i njegova blagoslova ni zemlja ne rodi, niti naš rad uspijeva.

BLAGOVATI U ZAJEDNIŠTVU

Isusov postupak uči nas i zajedništvu. Isus je umnožio maleni dar hrane i nahranio tisuće. I od nas traži da se ponašamo s poštovanjem prema preostalim ulomcima, tako da ništa ne propadne. Radi toga Isus od nas zahtijeva da promijenimo ponašanje ne samo glede hrane, nego i glede ljudi koje smatramo nevrijednima. On nas poziva da sva stvorenja oko sebe promatramo važnima za naš život i za zadovoljenje naših osnovnih potreba. Isus nas svojim postupkom uči da je sve vrijedno i da svaki stvor ima svoje mjesto u svijetu. Svi su stvorovi u Božjim očima važni i vrijedni. Nakon blagovanja mnogo je hrane preostalo. U Božjim očima ništa nije osuđeno na propast i odbacivanje. U Božjem svijetu nema otpadaka i nema nevažnih ljudi.

Je li suvremeni čovjek izgubio osjećaj za grijeh?

U kojem god vremenu i kada god govorili o grijehu, na prvi dojam čini nam se kao da znamo sve o grijehu. Međutim, navedena tvrdnja stavlja nas u zabludu. Mogli bismo si postaviti pitanja, koliko je danas grijeha u svijetu oko nas i kolike su grešne prigode. A mi? Kako se ponašamo? Indiferentno ili se trudimo prepoznati stanje grijeha? Sekularizirana i liberalna kultura našega vremena stavlja hedonizam u središte svega ljudskoga djelovanja. Današnjem

čovjeku teško je govoriti o granicama i ograničenjima kada je sve dopušteno i prepušteno na volju čovjeka, a što itekako utječe na to da čovjek vjernik drugačije reagira na fenomen grijeha. „Neki moralni prekršaji, ranije jako naglašeni, danas se manje ističu pod vidom grijeha, dok današnji čovjek postaje osjetljiv za oblike o kojima se manje vodilo računa u prošlosti, npr.

nedostatak osobne odgovornosti, društvene pravednosti itd.” U takvom kontekstu širi se osjećaj nesigurnosti prepoznavanja što je doista grijeh a što nije, te je li nešto težak ili lak grijeh. Važno je preispitivati svoje stavove jer upravo oni ne moraju uvijek biti iste vrijednosti. Grijeh je nijekanje prave slobode koja je uvijek izbor u pravcu dobra. „On nije samo ishod ljudske slabosti. Ne tiče se samo ljudskoga tijela ili ljudske duše. Grijeh je puno teži. Riječ je o sili koja spopada čovjeka i hoće ga zarobiti. Cijeloga čovjeka sa svim njegovim sposobnostima i odnosima. Sila grijeha nije lako vidljiva. Skriva se iza mnogih maski. Mijenja ih. Izmjenjuje. Čim nasluti da bi ju se moglo razotkriti, mijenja masku. Mijenja ju da bi mogla nastaviti igru skrivanja. Skrivanje služi boljemu i učinkovitijemu ovladavanju žrtvom.”¹

Postoji izreka u narodu: „Grijeh obećava puno, daje malo, a oduzima sve”. I nije li dosita tako? Kada se čovjek nalazi u stanju grijeha ima nekakav unutarnji osjećaj kao da će nešto postići, a kada čin počini ostaje praznina i zapravo ne dobivamo ništa, a sve nam je oduzeto jer se osjećamo jadno. Osjećaj za grijeh je povezan s osjećajem za Boga jer proizlazi iz svjesnog

odnosa čovjeka s Bogom kao njegovim Stvoriteljem i Ocem. Zbog toga, kao što nije moguće u punini izbrisati osjećaj za Boga niti ugasiti savjest, tako ni osjećaj grijeha nikada ne iščezava u potpunosti. No, nije rijetkost da moralna savjest teško potamni kod mnogih ljudi. Griješiti ne znači samo nijekati Boga već i živjeti kao da On ne postoji, znači izbrisati Boga iz svakodnevnog života. Model u smislu osakaćenog ili neuravnoteženog društva, a što često prikazuju sredstva društvenog

Griješiti ne znači samo nijekati Boga već i živjeti kao da On ne postoji, znači izbrisati Boga iz svakodnevnog života

priopćavanja, snažno potiče postupno gubljenje osjećaja grijeha. I na području crkvene misli i života neka usmjerenja potpomažu slabljenju osjećaja

grieha. Na primjer, neki nastoje pretjeranosti prošlih vremena zamijeniti drugim pretjeranostima. Tako namjesto da se posvuda vidi grijeh, sada se on nigdje ne uočava, namjesto pretjeranog naglašavanja straha od vječnih kazna, sada se propovijeda Božja ljubav koja kao da isključuje bilo kakvu kaznu zasluženu za grijeh. Također, umjesto strogosti kojom se htjelo ispraviti zabludjele savjesti, sada se propovijeda takvo poštivanje savjesti da se potiskuje i dužnost da se kaže istina. Pomutnja stvorena u savjesti brojnih vjernika zbog različitih mišljenja i učenja u teologiji, propovijedi, kateheza, duhovnog vodstva s obzirom na teška i osjetljiva pitanja kršćanskog morala, na kraju oslabljuje, a čak i briše istinski osjećaj grijeha.² „Uočiti grijeh kao silu koja želi ovladati svojim žrtvama istodobno znači učiniti odmak od uvriježenoga shvaćanja čovjeka grješnika i upustiti se u zahtjevnije shvaćanje onoga što Bog čini. Ako je grješnik poglavito žrtva protubožje sile, onda će mu najviše trebati oslobođenje.”³ Teologija grijeha zato svoj vrhunac pronalazi u teologiji obraćenja.

² Usp. IVAN PAVAO II., *Pomirenje i pokora. Reconciliatio et paenitentia*, Dokumenti 74, KS, Zagreb, 1996., br. 18.

³ Ante, Vučković, *Vrtlog grijeha. O Davidovu grijehu sa Bat-Šebom*, str. 26.

¹ Ante, Vučković, *Vrtlog grijeha. O Davidovu grijehu sa Bat-Šebom*, Zagreb, 2012., str. 25.

Je li u bijegu spas?

Velečasni, često me obuzme strah, strah od ljudi, Boga, strah da nam dolaze gora vremena. Jednostavno mi dođe da se povučem i odem na neku daleku planinu kako bih se pripravlila za Boga. Je li u bijegu spas? Hvala na odgovoru. M. K.

Poštovana, u sljedećim mislima nastojat ću vam ne toliko dati odgovor, jer čovjek u svojoj slobodi mora doći do njega, nego vas pokušati potaknuti na razmišljanje.

STRAH OD ČEGA?

Na strah možemo gledati kao na slabost. No ipak, strah je često pokretač naših ponašanja. Danas, u vremenu veće slobode u odnosu na neka prošla vremena, kao da je sve više kukavičluka, kao da je sve manje heroja vjere nego prije. Mislim da je sveprisutnija autocenzura. Ako se oslobodimo sebi nametnutih strahova i zabrana, bilo onih unutarnjih, izvanjskih ili od drugih, onda smo na putu slobode. Odlika vjernika, pravog vjernika, jest ljubiti Boga svog iz slobodnog uvjerenja, a ne naučene ili nametnute duhovnosti i religijskog učenja. Pravi vjernik je onaj čija vjera nije uvjetovana strahom, ni od ljudi ni od Boga, ni od kazne ni od povlastica. S ovakvom vjedom strah Božji biva samo onaj da takvu i toliku ljubav ne povrijedimo. Pakao je već živjeti bez iskustva Božje ljubavi prema nama.

Strah je također i nešto prirodno. Pomoću njega se čuvamo i vodimo brigu o sebi i drugima. Često se događa da u ludoj smjelosti, krivoj duhovnosti opijenoj „svetačkom smjelošću“, ugrožavamo druge ili ih vodimo u propast, kao npr. vjerski fundamentalizam. To je sve samo ne izraz ljubavi za druge i za Boga.

Postoji onaj drugi strah koji je kadar zaslijepiti čovjeka da ne vidi druge, pa je u toj brizi za sebe spreman na svaku laž, čak i zločin. Takav čovjek, koji strahom za sebe pravda svoje sebiobjublje, ako se i predstavlja vjernikom, prljavi je trgovac koji zlorabi Boga, manipulirajući vjedom i ljudima. Psihološki je po srijedi narcizam. Dovoljno je pogledati društvene i političke strukture koje tobože mogu imati odijelo vjernika, s prvim mjestima u „sinagogama“, a onda se ogrizu o korupciju, mito, ne samo mimo zakona nego i po zakonu, bezobrazno se bogateći na račun drugih, a neki, doduše rijetki, nađu se na optuženičkim klupama. Kako je to moguće!? – sjetite se manipulatorske duhovnosti.

NE BOJ SE!

Čitajući Sveto pismo vidimo kako Bog traži od ljudi da se ne boje i da budu hrabri. Tako i Isus prekori jeva

svoje učenike za njihovu malovjernost – strašljivu vjeru. Upozorava ih na strah od nemanja materijalne sigurnosti, hrane, odjeće, novca; na strah od društvene anonimnosti, marginaliziranosti i nepriznanja, a najviše na strah od ljudi, od ucjenjivanja i dominacije moćnika, političkih i religijskih vlastodržaca, koji redovito i vladaju utjerujući strah. Mi vjernici, svećenici, ako doista nasljedujemo Dobrog Pastira, ne možemo biti vjerovjesnici utjerivačkog straha u i među ljudima.

Jednom sam sebe „uhvatio“ kako s ambona (propovijedajući) grdim prisutne vjernike. Poput silnog udarca, pljuske „od gore“, došla mi je sljedeća misao: Uzmi si ogledalo! I doista mnogi od nas propovjednika trebaju prije svake propovijedi uzeti ogledalo!

PROGOVORI!

Dužni smo govoriti. Kad su vremena složena, s mnoštvom sukoba i podjela, zločina i ratova, na površinu isplivaju dobri, a još više loši – fukare, kako je Andrić označavao moralne mizerije koji su uzurpirali vlast. Tomu smo svjedoci. Za njih su nered, stradanja i tuđe nevolje prilika za pljačku i bogaćenje, za utjerivanje straha i tiraniju. Našu Crkvu moramo čistiti i čuvati od toga, koliko je moguće jer, ne varajmo se, nismo imuni. Daleko je teže biti moralan nego fukara, da se izrazim rječnikom jednog nobelovca. Jer doista, stvari treba nazvati pravim imenom. Tada se ovaj strah, koji uglavnom obuzima ljude, u nama lomi i oslobađa nas sve do granice neba gdje nas Bog čeka.

TKO TREBA STRAHOVATI?

Jedini koji se treba bojati jest grešnik koji se ne kaje, koji u grijehu ustraje, koji gazi malene, sebe obožava, Bogom manipulira, Boga gazi, Crkvu karikira, humanist oponaša, a iznad svega sebe postavlja. Jedan srbijanski reper možda je najbolje opisao surovu stvarnost današnjice, pa ako hoćete i naše zajednice, sljedećim riječima: „Slušajte svi ovu legendu živu / Ostaće nas tol'ko da stanemo pod šljivu / I kad pod šljivom bude nas samo tri / Dva će reći jedan drugom: / 'Izdajnik si ti!' / I dok se svađaju, onaj treći, glavni / Gore navrh krošnje šljive će krasti / I pošto jedno drvo ne zaliva niko / Osušeno skapaće, a i mi pritom.../”.

Da ne skapamo, nemajmo straha pred najezdom prostačina, nego iskustvom Božjeg milosrđa i ljubavi hrabro kročimo putem spasenja.

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Živjeti u Božjoj prisutnosti

Božja prisutnost jest okrenutost našeg duha Bogu, svjesnost da je Bog prisutan. To je proces u kojemu se vježbamo biti s Bogom, proces u kojem uranjamo u njegovu prisutnost. Budući da bez Boga ne možemo učiniti ništa, onda je i za postizanje takvog stanja potrebna Božja milost

„Ne trebam išta drugo raditi doli ljubiti i biti radostan u Bogu. Sav je moj život savršena sloboda i neprestana radost.” Ove riječi izrekao je Nicolas Herman, francuski karmelićanin, redovničkim imenom brat Lovro od Uskrsnuća (1608. – 1691.). On nas poučava kako biti prožet sviješću *da u njemu (Bogu) doista živimo, mičemo se i jesmo* (Dj 17, 28).

Božja prisutnost jest okrenutost našeg duha Bogu, svjesnost da je Bog prisutan. To je proces u kojemu se vježbamo biti s Bogom, proces u kojem uranjamo u njegovu prisutnost. Budući da bez Boga ne možemo učiniti ništa, onda je i za postizanje takvog stanja potrebna Božja milost. Uvijek Bog prethodi, ali traži i čovjekov pristanak, čovjekovu volju i malo truda. Zato ima nešto što mi činimo kao pripremu da primimo Božji dar, milost, svijest o njegovoj nazočnosti. Kaže br. Lovro: „Bog po pravilu daje ovu milost onome tko se priprema da je primi.” Bog želi slobodne suradnike.

Prvi korak na putu do prisutnosti Božje jest vjera – mora postojati čvrsta vjera da Bog jest. Brat Lovro kaže: „Svoju vjeru moramo probuditi na život. Žalosno je što, umjesto da prihvatimo vjeru kao nit vodilju svoga života, gubimo vrijeme u sitnim pobožnim vježbama koje nisu trajne. Ovaj put vjere jest u duhu Crkve i on nas vodi do velike savršenosti.”

U knjizi *Sakrij se na potoku Keritu* čitamo: „Nemoj pokušavati doći do jasnog ‘osjećaja’ ili ‘iskustva’ Božje prisutnosti. Takav ‘osjećaj’ je velika pomoć ako ga Bog daje. Ali ako On to ne čini, onda je to zato što On zna da je to bolje za tebe. Neka vjera bude tvoja zvijezda vodilja. Vjera je ovdje uvijek kao najsigurniji kompas.”

Što nam je činiti, braćo i sestre, i to ustrajno i odlučno? Razmišljati o Zakonu Gospodnjem dan i noć ili bolje rečeno imati stalno na pameti Isusovu dvostruku zapovijed ljubavi – ljubav prema Bogu i prema čovjeku. Truditi

se u svom životu slušati svetoga Pavla: *Ne suobličujte se ovomu svijetu, nego se preobrazujte obnavljanjem svoje pameti da možete razabirati što je volja Božja, što li je dobro, Bogu milo, savršeno* (Rim 12, 2). Treba odabrati jednu riječ ili rečenicu Svetoga pisma i „žvakati je” jedan tjedan dok se sav njen sok ne prelije u tvoje srce. Možeš vremenom samo ponavljati Isusovo ime koje je nad svakim imenom i koje tjera sve zlo i napasti, a donosi utjehu i snagu. Ali ne radi se o mehaničkom izgovaranju Isusova imena, nego tiho, u nutрини i s ljubavlju.

Kada smo s Bogom, onda smo doista i sa samima sobom, onda osjećamo da nas Bog svakoga trenutka stvara. Svako jutro i u trenucima dana možemo i trebamo se pokloniti Isusu u monstanci svoje duše, klanjati mu se, hvaliti ga, zahvaljivati mu i moliti ga za sve. Moramo na život gledati kao da sve dolazi iz Božje ruke, pa i ono gorko i bolno, iako Bog nije stvorio gorčinu i bol, nego ih je prihvatio s nama. Gubimo mir i svijest o Božjoj prisutnosti kada prosvjedujuemo protiv iznenadnih i teških životnih situacija, umjesto da ih prihvaćamo, svjesni da je Bog i dalje tu, te da oslušujemo što nam Bog preko te teškoće sada želi reći, kako nam pokazuje izlaz, jer *znamo pak da Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube* (Rim 8, 28). Treba ljubiti Boga i kada nam se ne sviđa što je pred nama.

Ako ne trebamo biti jako fokusirani na posao koji radimo, trebamo tijekom rada usmjeriti malo ljubavne pozornosti na Boga, ali ne naprezati se da neprestano mislimo samo na njega. Vježbati se u Božjoj prisutnosti nije stvar vanjštine nego nutrine i može se vježbati u svakom trenutku i na svakom mjestu, bez obzira na to tko je oko nas i gdje se nalazimo.

Blagoslivljaj Gospodina, dušo moja, i sve što je u meni, sveto ime njegovo! (Ps 103, 1)

Izgubljeno „ja”

ODVOJENOST OD SVOJIH FIZIČKIH POTREBA

Mnogo zanemarivanja tjelesnih potreba ili prenatrženog očekivanja od svog tijela stvara neprepoznate granice njegove izdržljivosti. Gubitak sklada i harmonije sa seksom, hranom, kretanjem, vježbom i sa sobom jest indikator ove nepovezanosti.

KVALITETA ODNOSA

Ljudi koji su nepovezani sa sobom grade nezdrave, jednostrane i neispunjavajuće odnose u kojima ne osjećaju zadovoljstvo. Gubitak sebe im oduzima osjećaj vrijednosti, a kada to stanje traje dugo, osoba može to pravdati time da „nitko nije savršen”. S druge strane, ove osobe ne usuđuju se ići dalje jer i ne umiju zamisliti tko su izvan takvog odnosa. To je čest slučaj i u simbiotskim nezdravim vezama.

DUHOVNOST, SMISAO I MORAL

Smisao nam daje razlog zašto živimo, dok moral određuje način na koji živimo. Oni predstavljaju smjer ili nas orijentiraju. Gubitak sebe nije samo stvar pasivnosti i nedostatka aktivnosti već je nekada i pogrešna usmjerenost, življenje duplih vrijednosti, morala ili etičke podvojenosti i sl. Zato je važno odgonetnuti u što i zašto vjerujemo, te kako da se uključimo u svijet sa svrhom.

PSIHOTERAPIJA

Vrlo je važno da osoba u terapiji shvati da ne treba više normalizirati bolno iskustvo gubitka sebe. Nije vrijedno miriti se s tim stanjem, jer to postaje samo neka vrst životnog trpljenja u kojem se glumi i odigrava nešto što nije autentično za nas.

Bol od gubitka sebe jest dobrodošla jer nas upozorava da nešto nije u redu, i taj signal nam može donijeti i dozvolu da nešto promijenimo. Spoznaja gubitka sebe jest obično dugačko putovanje i nije nastalo odjednom. Zato, ukoliko vam se ne dopada osoba koja jeste, možete učiniti nešto po tom pitanju, jer kako kažu neki egzistencijalno orijentirani psihoterapeuti: „Nikada nije kasno da budeš ti.”

U psihoterapijskom procesu često sam svjedok osobe koja kaže da „više ne zna tko je”. Ovaj povremeni, ali i sve češći gubitak vlastitoga identiteta rezultat je automatiziranih životnih ritmova i navika. Ovaj tijek, ukoliko se osoba ne zaustavi i na trenutak zapita što hoće, zašto nešto hoće i što joj je važno, suptilno dovodi do mjesta u sebi u kojem više ne prepoznamo svoje ja ili jednostavno nismo povezani s njim. Richard Erskine, integrativni psihoterapeut, naziva ovo „prekidom unutarnjeg kontakta”. To se manifestira putem osjećaja odvojenosti ili otuđenosti od vlastitih misli, uvjerenja, odnosa, vrijednosti, pa i tijela. Iz tog razloga osoba se ne može ni ponašati usklađeno i dosljedno. Nakon izvjesnoga vremena, posljedica te neusklađenosti stvara osjećaj praznine, nezadovoljstva i neispunjenosti.

Psihoterapija pruža osobi novo povezivanje sa sobom i psihoterapeutom koji u relaciji pomaže da osoba shvati da gubitak sebe, smisla, svrhe onoga što radimo i živimo ima veze s nama samima. To znači da taj gubitak ipak mi dopuštamo.

Druga opcija koju srećem jest poricanje. Čak i kada imaju problem, ljudi znaju reći da je sve u redu, lažu sami sebe i poriču prazninu, neispunjenost i zbunjenost, umjesto da nešto poduzmu. Klijenti primijete nekada da su znali tko su, ali su se izgubili, a opet neki nikada nisu ni došli do svojega ja. Ovaj proces nije uvijek jednostavan jer se tijekom života, osim starosne dobi, mijenjaju naše uloge, funkcije. Ljudi postaju puno toga: stručnjaci, partneri, roditelji, prijatelji, ali ne stignu do svojega ja.

GUBITAK SVJESNOSTI O OSJEĆANJIMA

Osobe se često teško samoreguliraju, stvaraju i ostvaruju svoje emocionalne veze, jer im nedostaje unutarnji temelj za povezivanje s drugima. To se može manifestirati različitim ekstremnim ponašanjima kojima se anestezira bol. Prezaposlenost, alkohol, kroz deficit ili preplavljenost osjećanjima ili u kome se zavidi onima koji to jesu u stanju osjećati i povezati se.

29. srpnja Sveta Marta, Marija i Lazar

Marta, Marija i Lazar su živjeli u Betaniji pokraj Jeruzalema. Marta je primila Isusa u kuću. Sve je učinila da Isusa lijepo ugosti. Radi u kuhinji, a njezina sestra Marija je sjela do Isusovih nogu, da dobro čuje svaku njegovu riječ. Isus je pohvalio i Martu i Mariju: *Marta, Marta, za mnogo se brineš, a jedno je potrebno. Marija je zacijelo odabrala bolji dio, koji joj se neće oduzeti* (Lk 10, 38-42). Sveta Marta je postala zaštitnica kuharica, domaćica, služavki. Važnije je biti Isusov prijatelj nego vrsni domaćin. Sveti Ivan je zapisao: *Isus je ljubio Martu, njezinu sestru i Lazara* (Iv 11, 5). Isusu su oni bili dragi prijatelji, a na poziv sestara uskrisio je njihovog preminulog brata Lazara.

Opisujući pomazanje Isusovo u Betaniji, sveti Ivan spominje: *Šest dana prije Pashe dođe Isus u Betaniju gdje stanovaše Lazar koga je Isus uskrisio od mrtvih. Ondje mu prirediše večeru. Marta posluživaše, a Lazar bijaše jedan od njegovih sustolnika* (12, 1-2). Marija mu još jednom pokazuje svoju privrženost. Pomazala je Isusove noge dragocjenom nardovom pomasti i obrisala mu noge svojom kosom. Juda Išariotski bunio se zašto nisu radije tu pomast prodali i podijelili siromasima, a zapravo je htio sebi ostaviti novce od prodaje pomasti. Isus je rekao neka pusti, jer mu je tim činom Marija pomazala noge unaprijed za dan Njegova ukopa, što je bio tadašnji običaj (Iv 12, 1-8).

Prema predaji, Marta je bila jedna od prvih misionarki na području današnje južne Francuske (Marseille). Preminula je oko 80. godine. Marta vjeruje u Isusa i Njegovu moć. Isus ovom prilikom traži puno više od nje: da vjeruje u Njega koji daje uskrsnuće i život. Marta prihvaća taj poziv i izriče svoju vjeru. Ovo je veliki primjer vjernice, snažan primjer žene koja se ne da svladati problemima. Nije ostala u svojoj žalosti i muci, nego je trčala k Isusu. Izrekla mu je sve što joj je na srcu. Imala je čvrsto pouzdanje i povjerenje u Isusa. Što ja činim kada se nalazim u žalosti i muci? Trudim li se iz tog stanja nekako izići? Trčim li Bogu sa svojim problemima? Izlijevam li pred Njim iskrena i ponizna srca sve svoje probleme? Vjerujem li da me sluša i da će mi pomoći: onda i onako kako On želi? Molimo od Gospodina milost takve čvrste vjere i takvog pouzdanja u Njega!

Sveta Marija iz Betanije je svetica opisana u evanđeljima po Luki i Ivanu. Bila je svjedokinjom uskrisenja njezina umrlog brata. Isusova pohvala Mariji, koja je izabrala bolji dio, ne znači da više vrijedi duhovnost nego

materijalni poslovi, kao što je priprema hrane. Isus time nije zaničevao vrijednost svakodnevnih kućanskih poslova, već je samo htio uspostaviti stanovit poredak vrijednosti. Prije svega treba tražiti Kraljevstvo nebesko i pobrinuti se za potrebe duha.

USKRSNUĆE BRATA LAZARA

U Evanđelju po Ivanu (Iv 11, 1-44) spominje se uskrsnuće Lazara, brata Marije i Marte iz Betanije. Isusu je javljeno da je njegov prijatelj Lazar bolestan, ali Isus ih nije posjetio prije nego što je Lazar umro. Po Njegovu dolasku Marta mu je izašla u susret, dok je Marija ostala kod kuće. Isus je rekao Marti da će Lazar uskrsnuti. Pretpostavila je da misli na sudnji dan, a zatim je Marta pozvala Mariju. Izišla mu je u susret i kad ga je vidjela, bacila mu se pred noge i rekla: *Gospodine, da si bio ovdje, moj brat ne bi umro* (Iv 11, 32). Isus je, vidjevši tu molbu i suze njene, njezine sestre i svih prisutnih, zaplakao dirnut tolikim osjećajima i zatražio da ga odvedu u grob Lazara, kojega je uskrisio. Jasno je da Isus pokazuje ljubav koju osjeća prema ovoj obitelji i svoje prijateljstvo s njima.

PRIVILEGIJ JE BITI MILJENIK NEBA

Marta, Marija i Lazar su bili posebni miljenici Gospodina Isusa Krista. On ljubi sve izabrane. Lazar, Marta i Marija bili su posebni miljenici pa im je poslao posebnu kušnju. Strašna je stvar biti miljenik neba. To je nešto što se treba tražiti i u tome radovati. Ako smo Božji miljenici ne smijemo se čuditi kušnjama. Kušnje rado prihvaćamo zato što su kušnje najava Isusova dolaska. Marta i Marija su doživjele gorku kušnju. Brat Lazar im je umro. Duboka tuga i bol. Mnogo je naroda bilo s tugujućim sestrama. Možda Isus ne bi došao u Betaniju da Lazar nije umro. Ali tamo gdje je velika bol i tuga, u toj kući je i Krist. Isus nas ne ostavlja u našim nevoljama. Isusu su poznate naše boli. Ni u svojim nevoljama nećemo biti bez Isusa.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Sveta Mala Terezija inspiracija služi Božjemu o. Gerardu Tomi Stantiću, OCD (6)

Marija – u mislima sv. Male Terezije i o. Gerarda (2)

Za karmelićanke i karmelićane Marija nije samo majka koja odgaja i daje dobar primjer. Karmelski red ju od samog svoga početka prepoznaje kao svoju sestru koja utjelovljuje ideal Božje riječi na način da potiče na nasljedovanje. Marija je savršena slika ne samo Karmelskom redu nego i svakom kršćaninu. Nekoliko mjeseci prije svoje smrti, sv. Mala Terezija se u svojim *Posljednjim razgovorima* tuži kako se: „Presvetu Djevicu predstavlja kao nedostižnu, umjesto da se pokaže kako joj možemo nalikovati i kako se ona u skrovitosti vježbala krepostima. Potrebno je upozoriti da je i ona živjela od vjere točno kao i mi i to dokazati tekstovima iz evanđelja” (usp. *Posljednji razgovori*).

Kada sv. Pavao piše da moramo biti Božji nasljedovatelji (usp. Ef 5, 1), može nam to izgledati potpuno neostvarivim, nedostižnim pa i neobvezujućim. Trebamo razumjeti da nasljedovanje svetaca ne ide bez opasnosti. Svi imaju svoje pogreške i, kako kaže sv. Ivan od Križa, „đavao će ti sigurno pokazati njihove nesavršenosti”. Onaj koji nasljeđuje Mariju nema opasnosti. Marija je od početka svoga postojanja bila oslobođena grijeha i u isto vrijeme ljudsko biće kao i mi. Ako je Krist „sunce pravde” (Mal 3, 20), onda je Marija „ogledalo pravde”, kako molimo u litanijama. Marija nije Sunce. Mariju bismo mogli usporediti s Mjesecom koji dobiva svoju svjetlost od Sunca. Mariju uzimamo kao uzor i normu, trudeći se djelovati tako da ne postoji nesklad između Marije i nas samih. Marija je prva koja je potpuno dosljedno živjela Isusov Govor na gori. Kao naša sestra utrla nam je put i pokazala koji životni stil izabrati ako želimo pripadati Katoličkoj Crkvi i kršćanskoj obitelji. Sluga Božji o. Gerard će reći: „U krilu stvorenja (Marije) milosti pune, pa nam je duša spašena. Ja u milost uliven, moram biti spašen!” (*Lijepe misli*, 005008).

U svibanjskim pobožnostima slijedimo Marijin primjer kako moliti. U evanđeljima je malo Marijinih

riječi, ali nas one ipak upućuju u školu molitve. *Neka mi bude po riječi tvojoj*, odgovara Marija na anđelov pozdrav koji nam pokazuje način da Marija u cijelosti stoji Bogu na raspolaganju. Smisao i cilj svakog oblika molitve, meditacije i kontemplacije jest rast u Marijinoj otvorenosti, dozvoliti svome tijelu i duši da postanu kao Marijino tijelo i duša, otvoreni za primanje Božjega života. Onaj koji ulazi u Marijinu školu molitve, ne trči za duhovnim doživljajima, odnosno ne traži da uz pomoć molitve ostvari samoga sebe. Jedino što želi jest biti prazan od vlastitog „ja”, kako bi stvorio prostor za Boga. S Marijom možemo živjeti čitajući Bibliju. Ona je bila i jest dobro upućena u pisma. Ona može i u nas usaditi vlastito vrednovanje Riječi, koja je ostala u njezinu srcu i onda kada ju nije razumjela do kraja (usp. Lk 2, 50). Otac Gerard u meditativnoj molitvi zapisuje: „Tvoje (Marijino) gledanje: da učim što ne znam, a što znam da izvršavam! Farizejska pobožnost, strašna oholost! Poniznost Majke Božje, dužnost. Prava pobožnost!” (*Lijepe misli*, 005074, 005125). Marija je s nama kada slavimo euharistiju. Isusovo tijelo koje primamo u euharistiji, *rođeno je od Djevice Marije*. Ona ga je začela po Duhu Svetom, nosila i hranila u vlastitom tijelu. Svaka naša pričest je uspomena na Marijinu riječ „da”. Nitko nas bolje ne može pripremiti za primanje njezina Sina, u svetoj pričesti. Sveta Mala Terezija će reći: „Ja si zamišljam svoju dušu kao slobodno tlo i molim Presvetu Djevicu da uzme sve otpatke i starudije, sve što bi moglo spriječiti da uistinu tlo bude slobodno, čisto i plodno. Zatim je molim da sama podigne prikladan šator, dostojan neba i da ga ukrasi vlastitim nakitom” (usp. *Povijest jedne duše*, str. 150). Slično zapisuje sluga Božji o. Gerard: „Majko! Hrani me Isusovim Tijelom, kao slatkim jelom. Svako pomicanje, još i čekanje: Sladak zalogaj. Neka mi pomogne zalogaj poniznosti. Zalogaj primiti i samo po potrebi govoriti” (*Lijepe misli*, 005074).

(nastavlja se)

Strategija za pobjedu

U prošlom broju vidjeli smo neke od neprijateljskih taktika koje nas umjesto da prepoznamo izvor problema često sukobljavaju jedne s drugima. Lako povjerujemo u laž da smo sami i neshvaćeni i sve nas to vodi u izolaciju u kojoj se neprijatelj s nama još lakše poigrava, a mi se otuđujemo i od Boga i naših bližnjih.

Sada ćemo pogledati koje nam je sve oružje na raspolaganju u ovoj borbi koja nadilazi ljudske snage jer, kako nam kaže sveti Pavao, *nije nam se boriti protiv krvi i mesa, nego protiv Vrhovništava, protiv Vlasti, protiv upravljača ovoga mračnoga svijeta, protiv zlih duhova po nebesima. Zbog toga posegnite za svom opremom Božjom da uzmognete odoljeti u dan zli i održati se kada sve nadvladate* (Ef 6, 12-13). Kada smo toga svjesni, ne bojimo se nego mudro koristimo sve što nam je na raspolaganju kako bi naše obitelji uvijek bile na strani Pobjednika. Sveti Pavao također spominje da ova bitka nije samo ovozemaljska, pa tako i naše oružje mora biti nadnaravno, odozgor.

MOLITVA

Kroz cijelo Sveto pismo možemo vidjeti primjere kako molitva mijenja mnoge bezizlazne situacije, kako Bog čuje naše potrebe i želje našeg srca. I u Getsemanskom vrtu Isus govori svojim učenicima da bdiju i mole da ne padnu u napast. Molitva je prvo oružje u svakoj situaciji, uvijek dostupno i odmah nas usmjerava da umjesto na problem gledamo u Gospodina koji je veći od svakog problema i koji sve može izvesti na dobro. No, da bi naša molitva bila učinkovita, prvo se zapitajmo gdje nam je srce. Krenimo zahvaljivati iako se nalazimo u teškim situacijama. Molimo zatim za raskajano srce i tražimo oprost za svoje grijehe, iako često prvo vidimo tuđe grijehe i pogreške. Zahvalnost i raskajano srce najbrži su put do Očeva srca, koji nas tada čuje s velikim smilovanjem i želi nam dati sve što je za nas najbolje.

Kada molimo za članove naših obitelji, pokušajmo ih u molitvi promatrati kao što ih gleda Otac: s ljubavlju i praštanjem. Ne molimo odmah samo da se mijenjaju. Prvo ih ljubimo i blagoslivljajmo. Molitvom ih okružimo prije važnih razgovora, dogovora koji se teško postižu ili u situacijama kada vidimo da su slabi i potrebni potpore.

Kada u molitvi slavimo i častimo Boga zbog onoga što on jest, kada ga veličamo i dajemo mu hvalu, naša srca i misli se usmjeravaju na njega, a neprijateljski udarci gube svoju snagu. Svoja srca možemo uzdići hvalospjevima i psalmima koji nas ohrabruju u borbama.

POST

Kroz Sveto pismo i primjere mnogih svetaca možemo vidjeti kako post čini da naša molitva bude još snažnija i Bog na nju još brže odgovara. Sam je Isus rekao u Markovu evanđelju, nakon što učenici nisu mogli izagnati zloduha iz dječaka, da se *ovaj rod ničim drugim ne može izagnati osim molitvom i postom* (Mk 9, 28).

Kada se suočavamo sa situacijama u kojima ne vidimo izlaz, post uz molitvu uvijek će biti dobra ideja. Možemo postiti za svoga supružnika, djecu, roditelje, ali i prikazati post za duše u čistilištu. Ne moramo postiti samo o hrani, možemo se na primjer, na neko vrijeme odreći svake nepotrebne upotrebe zaslona. Ovakav digitalni post bit će nam od velike pomoći i u sabranosti i osluškivanju poticaja Duha Svetoga.

SVETO PISMO

Isus nam u kušnji u pustinji pokazuje da je jedini način odgovora đavlu na njegove prijedloge Božja riječ. Sveti Pavao u svojim poslanicama za Božju riječ kaže da je mač u našim borbama s napastima: *Živa je, uistinu, Riječ Božja i djelotvorna; oštija je od svakoga dvosjekla mača* (Heb 4, 12). Kada Riječ Božju pažljivo slušamo na misi i sami je često čitamo ona nas osnažuje u kušnjama i odzvanja u nama svojom istinom.

SNAGA SAKRAMENATA

Sedam sakramenata koje je Isus ostavio svojoj Crkvi su kanali njegove milosti i njegov način da bude prisutan u našim životima. Krštenje nas čisti, opravdava, posvećuje i uvodi u Božju obitelj. *Doista, koji ste god u Krista kršteni, Kristom se zaodjenuste* (Gal 3, 27). Krist sam živi u nama, postaje naše oružje u borbama. Dobro je kada smo svjesni snage ovog sakramenta i kada često obnavljamo krsno obećanje – tada postajemo svjesni kome pripadamo i predajemo se u ruke našem Stvoritelju i Otkupitelju.

U ispovijedi ne samo da dobivamo oprostjenje za naše grijeha nego ona postaje lijek našim dušama i pomaže nam u borbi protiv grijeha. Euharistija, odnosno sveta misa središte je molitvenog života Crkve i

uvijek cilj uništiti brak i obitelj i tako raniti mnoge duše. Stoga je sakrament braka tako potrebno osviještiti kao moćno oružje u svakodnevnim previranjima i sukobljavanju parova. Za očuvanje naših obitelji ne borimo se samo svojim snagama, nego milostima koje smo primili po ovom sakramentu. Na njih se možemo više osloniti nego na sebe same. Pomoću tih milosti naši domovi mogu postati svetišta, sveta mjesta gdje će se svatko osjećati sigurnim, pronaći utočište u ovom nesigurnom svijetu. Milosti sakramenta braka učvršćuju vezu između muža i žene i pomažu im da se međusobno posvećuju, kao i njihovu djecu. Također, pomažu da nose križeve svakodnevnog života, opraštaju jedni drugima i nose tuđe slabosti. Samo snagom ovih sakramentalnih milosti naši brakovi i obitelji mogu ostati očuvani.

BLAGOSLOVINE

Blagoslovine su sveti znakovi, nalik sakramentima, kojima se označuju i molitvom Crkve postižu nadasve duhovni učinci (KKC 1667). Blagoslovine sadrže neko djelovanje: poput znaka križa ili blagoslivljanja vodom, uljem, soli... Također se možemo služiti blagoslovljenim predmetima, npr. krunicom, svijećom, medaljicom, škapularom. No, nikada ne smijemo tome pristupati magijski nego moliti krunicu, a ne samo je nositi oko vrata ili u autu. Ovi nas predmeti podsjećaju na Kristovu snagu i prisutnost. Sveti Ivan Vianney propovijedao je o velikoj snazi činjenja znaka križa u borbi protiv zla i poučavao: „Znak križa je najsnažnije oružje protiv đavla”. Zbog toga Crkva svugdje prikazuje križ da nam to neprestano bude na umu i podsjeća nas koliko su naše duše vrijedne i koliko ih je Isus platio. Iz istog razloga Crkva želi da činimo znak križa svakog trenutka u našem danu: kada ustajemo, jedemo, prije poćinka, prije svakog djelovanja, a napose kada smo u napasti...

Koristimo se svim ovim oružjem koje nam je dostupno i gledajmo kako je Isus pobjednik nad zlom u nama i u našim domovima!

najsnažnija obrana, znak Božje moći i pobjede u našem životu. Ona nas krije, jača i podiže u padovima. Osim sudjelovanja na svetoj misi, velike milosti dobivamo u klanjanju i posjeti Isusa u presvetom sakramentu, o čemu su govorili i svjedočili mnogi sveti. Sveti Ivan Zlatousti kaže da onaj tko primi Isusa u svetoj pričesti zastrašuje Sotonu kada se vraća od oltara. Kako bi neprijatelj mogao gledati one koji su upravo primili Tijelo, Krv, Dušu i Božanstvo Isusa koji ga je uništio na Kalvariji?

Bolesničko pomazanje pomaže nam da se i u bolesti odupremo đavolskim zamkama. U trenutcima boli u napasti smo da padnemo u malodušje, strah, tjeskobu, i umjesto da svoju patnju suobličavamo Kristovoj, završimo u samosažaljenju ili ogorčenosti. Ovaj nam sakrament pomaže da vjerujemo u Božju providnost i oslonimo se na njegovu prisutnost, bez obzira na ishod bolesti. Krijepi nas i pospješuje put do ozdravljenja i daje snagu u podnošenju patnja. Također, pruža oprostjenje grijeha i tako odmah zatvara vrata neprijateljskoj moći nad nama.

Neprijatelj je napad na čovjeka započeo preko bračnog para, a danas sve jasnije vidimo kako mu je

Tajne Fatimske Gospe

Fatima je gradić u središnjem Portugalu koji je poznat po Gospinim ukazanjima djeci: Luciji, Jacinti i Franji. Prvo ukazanje se dogodilo 13. svibnja 1917. godine, kada se poslije povratka s rane jutarnje mise ovo troje djece zaputilo čuvati stado. Ugledali su predivnu Gospođu koju je Lucija opisala ovako: „Bila je to jedna Gospođa potpuno odjevena u bijelo, sjajnija od Sunca, oko koje se širilo svjetlo sjajnije i blistavije od onog koje isijava kristalna posuda puna čiste vode, obasjana zlatnim zrakama sunca. Njezino lice, neopisivo lijepo, nije bilo ni tužno ni veselo već ozbiljno. Ruke skupljene kao na molitvu bile su nagnute i okrenute prema gore. Na desnoj ruci visjela joj je krunica.”

Gospa im je rekla da će im se ukazivati na istom tom mjestu svakog 13. u mjesecu, sve do listopada. U razgovoru Gospa je Luciji rekla da se ne boje i da moraju moliti krunicu kako bi izmolili mir i svršetak rata. Već je u drugom ukazanju Gospa poručila pastirima da će Jacintu i Franju ubrzo uzeti k sebi u nebo, dok će Lucija živjeti dulje od njih, što se i dogodilo. Dvoje mlađe djece ubrzo je umrlo od teške bolesti, dok je Lucija živjela 98 godina, sve do 2005. godine. Lucija ulazi u samostan i piše sadržaj pojedinih tajna koje su najznačajnije poruke i vizije vezane za ukazanja u Fatimi, međutim, ispovjednik joj savjetuje da ih spali. Godine 1941. biskup iz Leirije tražio je da zapiše njena sjećanja i prve dvije od tri tajne, što i čini, te se njene bilješke objavljuju godinu dana kasnije. Nakon što je Lucija teško oboljela 1943., bila je prisiljena zapisati i treću tajnu, te je Gospinim ukazanjem predala biskupu uz pravilo da je nitko ne otvara do 1960. godine.

Papa Ivan XXIII. i Pavao VI. pročitali su pismo, ali ga nisu objavili svijetu.

Prva tajna bila je vizija pakla u kojoj su djeca vidjeli sotonske prikaze, demonske sile te duše u ljudskom obličju kako ih ogani nosi uz strašne krike, zbog čega su vidioci skoro umrli od straha. Ova vizija naglašava potrebu za molitvom i pokorom, dok je Gospa posebno naglašavala molitvu krunice kao ključ spašavanja grešnika i njihovih duša.

U Drugoj tajni Gospa govori o tome kako će se, ukoliko svijet ne prestane vrijeđati Boga, dogoditi još veći i strašniji rat. Gospa također govori o tome da će se, ukoliko se Rusija ne posveti njenom Bezgrješnom Srcu,

iz nje proširiti velike zablude i dogodit će se veliki progoni Crkve. Rekla je da, kada noć bude obasjana nekom čudnom svjetlošću, trebamo znati da je to znak za početak još većih zala. Ovaj nebeski znak dogodio se 25. siječnja 1938. godine. Tada je cijelo nebo iznad Europe bilo crveno i mnogi su mislili da su izbili ogromni požari, ali to nije bio slučaj. Znanstvenici su utvrdili da je to bila pojava *Aurora borealis* kakva se do tada nikada nije vidjela. Ubrzo nakon ovog događaja, sljedeće godine započeo je Drugi

svjetski rat koji je sa sobom nosio sve progone i zlodjela koja je Gospa pokazala svojim vizijama.

Treća tajna nije bila objavljena do 2000. godine, kada je papa Ivan Pavao II. dopustio njeno objavljivanje. U pismu s tajnom pisalo je kako će mnogi svećenici i ljudi svih staleža biti ubijani puškama vojnika, kao i kako će se dogoditi atentat na Papu, što se i dogodilo 13. svibnja 1981. na dan Fatimske Gospe. Papa Ivan Pavao II. dao je ugraditi metak kojim je bio pogođen u krunu Fatimske Gospe, kao zahvalu za njegov život.

Iz svih ovih događaja vidimo veličinu naše nebeske Majke koja nas i dalje svakim danom poziva na obraćenje i molitvu za mir u današnjem svijetu. Zato tijekom ovog raspusta pokušajmo što češće moliti krunicu, na što nas ona poziva kako bismo izmolili mir u svijetu i u našim srcima.

Tereziya Sekereš

Lourdes

Lourdes je grad smješten na jugozapadu Francuske i poznat je po ukazanjima Blažene Djevice Marije. U početku je bio mali trgovački grad i najistaknutiji dio grada bio je utvrđeni dvorac, ali nakon Gospinih ukazanja djevojčici Bernadetti Soubirous, Lourdes postaje Marijansko svetište.

Sveta Bernadetta rođena je u Lourdesu i bila je kći mlinara. Tvrdila je da joj se Gospa ukazuje u špilji Massabielle, a zbog njezinih priča o Gospi i ukazanja ovo svetište jedno je od najpoznatijih u svijetu. Djevojčici se Gospa mnogo puta ukazala, ali prvo čudo i ukazanje dogodilo se 11. veljače 1858., kada je Bernadetta išla u špilju po drva za vatru. Kada je trebala prijeći rijeku, čula je puhanje vjetra i ugledala Gospu u bijeloj haljini s plavim pojasom i žutim ružama na stopalima, iste boje kao i njezina krunica, ali zrna krunice bila su bijela. Odjednom je Gospa nestala, a Bernadetta je upitala svoje prijateljice jesu li i one vidjele, no one su rekle da nisu. U trećem ukazanju Gospa govori kako ju neće usrećiti na ovom svijetu, nego na drugom, misleći na raj. U petom ukazanju Gospa ju je naučila moliti, a u osmom rekla da moli Boga za grešnike kako bi se i oni mogli spasiti. U devetom ukazanju Gospa je pokazala kamen ispod kojeg je potekla voda, te je nastao izvor u kojem se djevojčica prva okupala, jer nitko nije znao za njega. Za vrijeme dvanaestog ukazanja, djevojčica kojoj je paralizirana ruka ozdravlja, te tako ovo ozdravljenje postaje prvo čudesno ozdravljenje, a nakon toga su

bila još mnoga. U trinaestom Gospa govori Bernadetti da kaže svećeniku da izgradi kapelicu kako bi se ljudi mogli moliti i dolaziti u procesijama. U šesnaestom ukazanju koje se dogodilo 25. ožujka, Gospa odgovara na pitanje tko je ona riječima: „Ja sam Bezgrešno Začće”. Nakon ovog ukazanja se doista moglo reći da se Gospa ukazala u Lourdesu, jer se samo četiri godine u Rimu od strane pape Pia IX. proglasila dogma o Marijinom Bezgrešnom začću. Dogodilo se ukupno osamnaest ukazanja. Posljednje se dogodilo 16. srpnja, kada je svetište zaštitila vlada, a Bernadetta je klečala ispred ograde i ugledala Gospu koja je bila ljepša nego ikada. Čudesna i mnogobrojna ozdravljenja događaju se ovdje i mogu doći samo od Boga.

U Lourdes ne dolaze samo vjernici, već svi ljudi koji su čuli za ovo divno mjesto i koje privlači vidjeti ga, te je ono tijekom godine puno turista i onih koji uživaju u tišini i miru ovog svetišta.

Jovana Kujundžić

Molitva Gospi Fatimskoj

Presveta Djevice Marijo, Kraljice najvjernija, Majko i odvjetnice naša, častimo te danas, pred tvojim blagoslovljenim likom da tvome prečistom Srcu povjerimo i predamo svoju Domovinu, svoj narod, svoju župu i naše mjesto, sve ljude u našim susretima i prostorima. Tvojim srcem molimo od milosrdnog srca našega Spasitelja Isusa Krista zaštitu, oproštenje i dar mira da živimo u sigurnosti, pravednosti i slobodi, da se odreknemo bezbožnosti i svjetovnih požuda te razumno, pravedno i pobožno živimo u sadašnjem svijetu za blaženu nadu vječnog otkupljenja. U ljubav i zagovor tvoga Srca, Kraljice, polažemo svako dijete, mladića, djevojku, oca obitelji i majku! Tebi predajemo svaku redovnicu, redovnika i svećenika. Budi majka mudrosti svim odgovornima za našu sadašnjost i budućnost. Izmoli nam brojna i sveta duhovna zvanja! Kraljice mira, moli za nas grešnike sada i na času smrti naše da uđemo u vječni mir, u radost Oca i Sina i Duha Svetoga! Amen. Zdravo, Marijo...

Gnijezdo ljubavi

Tvoje prisustvo gnijezdo je ljubavi.

Tvoje raširene ruke, spremne da me prime u zagrljaj.

Potrebno mi je Tvoje prisustvo da Te ne bih zaboravila.

Tako je lako napustiti Te, jer sam slaba i često padam.

Ali zagledanost u Tebe daje mi snagu. Tada ne padam toliko često.

Bez Tebe sam bez topline.

Ti si moje svjetlo, i bez Tebe sam u tami. Ti si moja zvijezda padalica.

Tvoj glas me vodi pravim putem.

Žudim da Te volim mnogo i da uvijek budem u Tvom prisustvu.

Ti si moje mjesto utjehe, gnijezdo ljubavi.

Jelena Pinter

Hidratacija i zdravi napitci: što piti, a što izbjegavati

Hidratacija je ključna za održavanje zdravlja, osobito tijekom vrelih ljetnih dana, kada temperature prelaze 35 Celzijevih stupnjeva. Odabir pravih napitaka može značajno utjecati na naše opće stanje i sposobnost da izdržimo visoke temperature. Važno je znati koje napitke treba konzumirati kako bi se osigurala optimalna hidratacija, ali i koje napitke je bolje izbjegavati jer mogu pridonijeti dehidraciji.

HIDRATACIJA

Prije svega, voda je osnovni i najvažniji napitak za hidrataciju. Ona ne sadrži kalorije, šećere ni aditive, što je čini idealnim izborom za svakodnevnu hidrataciju. Preporuča se da odrasla osoba pije najmanje osam čaša vode dnevno, a tijekom vrelih dana ovaj unos treba povećati. Pijenje hladne vode može pomoći da se tijelo rashladi i održi optimalna tjelesna temperatura.

Osim vode, voćni sokovi mogu biti dobar izbor, ali s oprezom. Svježe iscijeđeni voćni sokovi, bez dodanog šećera, sadrže vitamine i minerale koji su korisni za organizam. Na primjer, sok od naranče bogat je vitaminom C, dok sok od lubenice sadrži visoki postotak vode. Međutim, komercijalni voćni sokovi često sadrže dodane šećere i konzervanse, što ih čini manje poželjnim. Bolje je pripremiti domaće voćne sokove ili konzumirati svježe voće, koje osim vode sadrži vlakna.

Sportski napitci još su jedna opcija koja može pomoći u hidraciji, osobito za osobe koje se bave intenzivnim tjelesnim aktivnostima. Ovi napitci sadrže elektrolite kao što su natrij, kalij i magnezij, koji pomažu u nadoknadi minerala izgubljenih znojenjem. Međutim, treba biti oprezan jer mnogi sportski napitci sadrže visoku razinu šećera. Birajte one s niskim sadržajem šećera ili bez dodanih zaslađivača.

Kokosova voda je prirodni izvor elektrolita i predstavlja odlični izbor za hidrataciju. Bogata je kalijem i ima nisku kalorijsku vrijednost. Kokosova voda može biti posebno korisna tijekom vrelih dana jer osvježava i hidrira tijelo učinkovito.

Čajevi, osobito biljni i zeleni čaj, mogu također pridonijeti hidraciji. Pijte ih nezaslađene ili s minimalnom količinom meda. Zeleni čaj sadrži antioksidante koji mogu biti korisni za organizam, dok neki biljni čajevi, poput kamilice, mogu imati umirujući učinak. Ipak, trebalo bi izbjegavati crni čaj i ostale čajeve s visokim sadržajem kofeina, budući da kofein može djelovati kao diuretik i povećati gubitak tekućine.

DEHIDRATACIJA

Kada je riječ o napitcima koje treba izbjegavati, gazirani napitci su na vrhu liste. Iako su osvježavajući, gazirani napitci često sadrže velike količine šećera, umjetnih slatila i kofeina. Ovi sastojci mogu pridonijeti dehidraciji i povećanju tjelesne težine. Također, gazirani napitci mogu izazvati nadimanje i nelagodnost u stomaku.

Alkohol je još jedan napitak koji treba izbjegavati tijekom vrućih dana. Alkohol djeluje kao diuretik, što znači da povećava izlučivanje tekućine iz tijela. Konzumacija alkohola na visokim temperaturama može dovesti do brze dehidracije i potencijalno ozbiljnih zdravstvenih problema, kao što su toplinski udar i sunčanica. Ako se odlučite za konzumaciju alkoholnih pića, važno je da unosite dovoljno vode kako biste nadoknadili gubitak tekućine.

Kofeinski napitci, poput kave i energetskih pića, također mogu pridonijeti dehidraciji. Kofein djeluje diuretički, što znači da povećava izlučivanje tekućine. Energetski napitci često sadrže visoke razine šećera i drugih stimulansa, što može dodatno opteretiti organizam. Ukoliko ne možete izbjeći kavu, pokušajte smanjiti njen unos i kombinirajte je s unosom dodatne vode.

Mliječni napitci, kao što su mlijeko i mliječni šejkovi, mogu biti osvježavajući i hranjivi, ali ih treba konzumirati u umjerenim količinama. Mlijeko sadrži proteine i kalcij, koji su korisni za organizam, ali može biti teško za probavljanje na visokim temperaturama. Biljni napitci poput bademovog ili sojinog mlijeka mogu biti lakša alternativa.

Novi dokument Crkve – *Neizmjereno dostojanstvo* (3. dio)

Mеду ozbiljne povrede ljudskoga dostojanstva dokument *Neizmjereno dostojanstvo* svrstava i promjenu spola i digitalno nasilje. Izdajamo još ova dva slučaja jer je problematika i jednog i drugog vrlo aktualna.

PROMJENA SPOLA

„Dostojanstvo tijela ne može se smatrati nižim od dostojanstva osobe kao takve”, ističe ovaj dokument, jer je čovjek kao takav sastavljen od duše i tijela. Dapače, „tijelo je životno mjesto u kojem se nutrina duše razvija i očituje, također i kroz mrežu međusobnih odnosa.” Spolnost čovjeka u tom smislu ima posebno značenje jer „kroz svoje tijelo muškarac i žena mogu uspostaviti odnos pun ljubavi koji je sposoban rađati druge ljude”. U tom smislu valja prihvatiti i čuvati svoje čovječstvo onakvim kako je stvoreno. Stoga „svaka operacija promjene spola, u pravilu, riskira ugrožavanje jedinstvenog dostojanstva koje je osoba dobila od trenutka začeća”. To načelo ili pravilo, pak, ne odnosi se na vidljive genitalne anomalije koje su prisutne od rođenja ili su se pojavile kasnije. U tom slučaju dopušteno je zatražiti liječničku pomoć „kako bi se te anomalije riješile. Ta pomoć ne bi predstavljala promjenu spola u smislu koji je ovdje naveden” (br. 60).

DIGITALNO NASILJE

Digitalne tehnologije u novije su vrijeme ostvarile nevjerojatni napredak. No taj napredak ne prolazi bez brojnih zlouporaba koje dovode „sve više do stvaranja svijeta u kojem rastu iskorištavanje, isključivanje i nasilje, što može završiti povredom ljudskog dostojanstva”, ustvrdio je dokument te potiče: „Razmislite o tome kako je lako, putem ovih sredstava, ugroziti nečiji dobar glas lažnim vijestima i klevetama”. Navode se, zatim, konkretni oblici digitalnog nasilja: „digitalno okružje također je područje samoće, manipulacije, izrabljivanja i nasilja, pa sve do krajnosti koju predstavlja tamna strana interneta (dark web). Digitalni mediji mogu ljude izložiti opasnosti ovisnosti, izolacije i postepenog gubitka doticaja s konkretnom stvarnošću, onemogućujući razvoj autentičnih međuljudskih odnosa. Putem društvenih medija šire se novi oblici nasilja, primjerice zlostavljanje preko interneta (cyberbullying). Internet je također kanal za širenje pornografije i izrabljivanja osoba u seksualne svrhe ili kroz kockanje”. Nesporno je da „digitalni svijet” omogućava povezivanje i bržu komunikaciju među ljudima i stoga se, zbog različitih zlouporaba i neodgovornog služenja tim sredstvima, događa paradoksalno „da svatko sve više ostaje sam i postaje siromašan u međuljudskim odnosima: u digitalnoj komunikaciji želi se pokazati sve, a svaki pojedinac postaje izložen pogledima koji ga prekapaju, ogole i izlažu javnosti, često u anonimnom obliku” (br. 62).

U zaključku dokument još jednom podsjeća svakog pojedinca i svaku ljudsku zajednicu da „imaju zadaću konkretno i djelotvorno ostvarivati ljudsko dostojanstvo, a države imaju

odgovornost ne samo štititi, nego i jamčiti potrebne uvjete da se ono može razvijati u cjelovitom promicanju ljudske osobe” (br. 65). I na kraju, podsjećajući još jednom na brojne povrede ljudskoga dostojanstva koje prijetе budućnosti čovječanstva, dokument *Neizmjereno dostojanstvo* ističe da „Crkva potiče promicanje dostojanstva svake osobe...” (br. 66). Dokument završava apelom pape Franje: „Svakog čovjeka diljem svijeta pozivam da ne zaboravi to svoje dostojanstvo, koje mu nitko nema pravo oduzeti”.

KRITIKA DOKUMENTA NEIZMJERNO DOSTOJANSTVO

Na hrvatskom jeziku na internetu pronalazimo dva kritička osvrt na spomenuti dokument. Jedan je opširan i pod naslovom: „Dignitas infinita i otrovana juha” autora Ivana Poljakovića, objavljen na portalu: katolik.hr, a drugi je objavljen na portalu vjeraidjela.com autorice Snježane Majdandžić Gladić. Iz ovih kritika izvlačimo samo neke prigovore.

Ivan Poljaković prigovara dokumentu što se služi nekim „dženderističkim” izrazima kao što su „femicid” i stavlja primjedbu što „istospolnost” nije ubrojena u narušavanje ljudskog dostojanstva. Najviše se pak zadržao na protivljenju izraza „beskonačno dostojanstvo” (hrvatski prijevod koji je objavila IKA prevodi riječju: neizmjereno dostojanstvo – op. A. A.), tvrdeći da ono ne može biti beskonačno jer ga grijeh narušava. Također se usprotivio svrstavanju smrtne kazne u nabrojana kršenja ljudskog dostojanstva, a izostavljanje pojma pravednog rata također je manjak dokumenta koji osuđuje svaki rat.

Snježana Majdandžić Gladić u svojoj kritici također se osvrće na sam izraz „dignitas infinita”, ali za razliku od Poljakovića ustvrđuje da je dokument pojasnio da se „infinita” ispravno tumači jer se odnosi na ontološko dostojanstvo. Ipak je manjak što nisu dovoljno pojašnjena ostala tri dostojanstva: moralno, društveno i egzistencijalno. Nedostaje isticanje kršćanskog dostojanstva. Što se tiče središnjega dijela dokumenta, Gladićeva u zaključku sažima svoje mišljenje, odnosno svoju kritiku: „Kada su u pitanju izdvojeni oblici povrede ljudskog dostojanstva i njihovo pojašnjenje, uočljivo je da oni najteži, usmjereni protiv života, nisu navedeni među prvim...” Osobito smatra problematičnim izostanak „umjetne oplodnje” u popisu povrede ljudskog dostojanstva usmjerenog protiv života. Ona također smatra da dokument nije na liniji ranijeg crkvenog učiteljstva glede pravednog rata i smrtne kazne. Autorica ove kritike posebno izražava žaljenje što u Deklaraciji „svoje mjesto nisu našle muke duhovno, duševno i tjelesno oštećenih od virusa korone, od posljedica zatvaranja (posebno crkava) i od cjepiva”. Na ove bi se kritike, jer su prilično manjkave, mogla napisati nova kritika.

Srce Isusovo

Još davne 2006. godine kardinal Tomaš Špidlik tijekom svojega posjeta Srbiji (na Pravoslavnom bogoslovnom fakultetu je održao predavanje) u jednom od svojih predavanja okarakterizirao je suvremene generacije kao „ljude slike” za razliku od prethodnih koje su se naslanjale na pojmove i riječi. Ovu tvrdnju nekoliko godina kasnije opet je u Beogradu, u okviru Filozofskog teatra, potvrdila slovenska filozofkinja Renata Salecl koja je kao osnovni problem u komunikaciji mladih navela nizak stupanj sposobnosti i vještina za izražavanje riječima svojih misli, osjećaja, te artikuliranja istih intersubjektivno, tako da budu razumljivi i jasni drugima. Radi se o drevnom problemu. Vjernici od početka kršćanstva uočavaju ovu poteškoću – kako priopćiti u mediju ljudskoga jezika, kulture općenito, ljudskim okom nevidljive, čulima neopipljive duhovne nadnaravne Božje stvarnosti.

Moram priznati da sam u tom pogledu optimist. Crkva se uvijek nekako snašla, a povijest kršćanstva mi pruža dokaze za ovaj optimizam. U našim crkvama uvijek rado sjednem ispod kipa milosrdnog Isusa. Njegov lik predstavlja za mene oličenje prijatelja. Prijatelja koji ide samoinicijativno ususret, koji se raduje prisutnosti drugoga. Prijatelja kojemu se možeš povjeriti, još više predati jer te poznaje bolje nego što ti poznaješ samoga sebe, jer te voli jače nego što ti voliš samoga sebe. Isusova empatija, Njegovo razumijevanje i Njegova solidarnost poslužili su se u našoj kulturi izražavanja slikom srca – otvorenog, probodenog, prosvjetljenog. Mi katolici ovu Isusovu dinamiku ljubavi izražavamo i kušamo u pobožnosti, molitvama Presvetom Srcu Isusovu. Ova pobožnost jasni je dokaz da smo se kao vjernici u artikuliranje otajstava naše vjere dobro snašli. Duhovnost Presvetoga Srca nije pala iznenada s neba. Ima svoju pozadinu i razloge nastanka. U 17. stoljeću zapadnu je Europu – Francusku, Nizozemsku, Belgiju zapljusnuo val duhovnosti (jansenizam) koja je previše naglašavala Božju transcendenciju, uzvišenost, i tresla se pred Bogom strogim sudcem koji će tražiti račune. Radilo se o duhovnosti u kojoj se vjernik toliko plaši svojih slabosti, zlih sklonosti, da bi najradije iskočio iz

svoje kože. Jedini lijek za takav strah, trepet i pesimizam jest milosrdna ljubav koja oprašta, koja pruža drugu priliku, koja ima razumijevanja za naše padove. Ovakva ljubav pulsira u Isusovu srcu. Štovanje Srca Isusova nalazi u 17. stoljeću posebne izražaje, čiji je začetnik sveti Jean Eudes, svećenik koji ga je prvi proveo na razinu liturgijskog kulta.

Pobožnost Srcu Isusovu nije ništa drugo nego ispovijest naše vjere jer se temelji na osnovnoj istini objave: Božja ljubav prema nama zakucala je u jednom ljudskom srcu Isusa Krista. Bog Otac šalje svoga Sina na svijet da nas po njemu uzljubi i prihvati kao svoju voljenu djecu. Štovanje Srca Isusova skreće našu pozornost na Isusovo prijateljstvo i zajedništvo s nama. Sin, od početka voljen ljubavlju Oca, postaje naš brat i prijatelj. Od svoga nebeskog Oca je usvojio principe Božjega djelovanja – milosrđe, suosjećanje, nježnost i blizinu, te ih dosljedno primjenjuje u ophođenju s nama. Osluškujući kucaje očinske ljubavi, sam je postao radosna vijest drugima. Nošen u naručju nebeskog Oca, sam je postao ruka koja diže klonule. On nas zove prijateljima jer nam priopćava što je čuo od svoga Oca. Kao prijatelj, želi dijeliti s nama ono najdragocjenije – sinovsko iskustvo s ljubavlju Boga Oca.

Pobožnost Srcu Isusovu ne spada u red puke memorije, sjećanja na humanizam Isusa Krista. Ovom pobožnošću mi komuniciramo s Isusovim srcem – prebivamo, ostajemo u njegovoj ljubavi jer on nije samo junak iz davne prošlosti nego živi, uskrsli Gospodin koji sjedi zdesna Ocu i opet će doći na kraju vremena. Štovanje Isusova srca povlači sa sobom imperativ ljubavi, ljubavi prema braći koju trebamo ljubiti kao što je ih Krist ljubio. Stoga svaku pobožnost Srcu Isusovu treba zaključiti molitva za vlastito „dobro srce”: „Isuse, daj mi srce jednostavno koje se ne lomi u žalostima, srce darežljivo koje se daruje nježno i samilosno, srce plemenito koje nikoga ne zaboravlja, srce koje ne podržava osvetu za bilo kakvo zlo, srce blago i ponizno koje ljubi ne tražeći ništa zauzvrat, srce veliko i nepobjedivo, da ga nikakva nezahvalnost ne zatvori, nikakav nemar i ravnodušnost ne umore. Daj mi srce ranjeno tvojom ljubavlju”.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Nedostajati voljenima – to je ljubav koja preostaje

U mjesecu svibnju razmišljali smo o ljepoti majčinske ljubavi. U lipnju nastavljamo razmišljati o istoj temi, ali iz drugoga kuta. Ovaj mjesec posvećen je pobožnosti Srcu Isusovu, a srpanj predragocjenoj Krvi Isusovoj. Srce je simbol ljubavi. A srce Isusovo je slika Božje ljubavi prema nama.

Bog nas je toliko ljubio da je poslao svoga Sina, ne da osudi grešan svijet nego da se svijet po njemu spasi. Tako je govorio Isus Nikodemu jedne noći. Iz ljubavi Isus trpi neopisive patnje i odlazi na križ. Na križu umire, a njegovo preminulo srce kopljem probadaju i krv iz njega škropi cijeli svijet. Koje li ljubavi prema nama, ali i primjera do koje mjere trebamo ljubiti jedni druge. Mnogi su slijedili Isusa u toj ljubavi. Jesmo li i mi spremni na takav korak? Možda i nismo, ali ljubimo jedni druge kako bismo bili što bliži Isusovoj ljubavi. Ljubimo do smrti jer ćemo našima još dugo nedostajati, ali će osjećati našu ljubav kao da smo među njima. Primjer koji slijedi prebogati je osjećajima srca.

„Liječnik započinje jednu neobičnu životnu priču...

Kao onkolog s 29 godina profesionalnog iskustva, mogu reći kako sam saznao i promijenio se zbog tragedija koje moje pacijenti prolaze. Uopće ne znamo kolike su nam granice, sve dok usred nedaća ne otkrijemo kako možemo ići puno dalje no što smo ikada mogli zamisliti. Imam divne uspomene iz bolnice u Pernambucu, s onkološkog odjela gdje sam počeo raditi kao profesionalni liječnik. Počeo sam odlaziti na dječji odjel i ondje se zaljubio u liječenje djece oboljele od raka. Svjedočio sam tragedijama mojih pacijenata, nevinih i malih žrtava oboljelih od raka. Kada se rodila moja prva kći, bilo mi je jako neugodno i teško gledati kako djeca pate. Sve do dana kada je u moj život došao mali anđeo! Taj anđeo je došao u liku djevojčice koja je imala 11 godina i bila potpuno iscrpljena različitim tretmanima, injekcijama, kurama i svim drugim tretmanima koji prate kemoterapije i zračenje. No, nikada nisam vidio da taj mali anđeo posustaje. Vidio bih ju mnogo puta kako plače i u njezinim očima zamijetio bih strah, jer ljudski ga je osjećati. Jednoga dana došao sam u bolnicu rano i našao svog malog anđela samog u sobi. Pitao sam ju gdje joj je majka. Sve do današnjega dana, uvijek zaplačem kada se sjetim njezina odgovora.

– Moja mama nekada izađe iz sobe kako bi otišla plakati u tajnosti u hodniku. Jednom kada umrem, mislim kako ću svojoj mami nedostajati, ali ne bojim se umrijeti. Nisam rođena za ovaj život!

– Mila moja, što za tebe znači smrt? – upitao sam ju.
– Dok smo mali, nekada odemo spavati u krevet naših roditelja i sljedećega dana se probudimo u svom krevetu, zar ne? (Pomislio sam na svoje kćeri koje su tada imale šest i dvije godine, i upravo to se događa s njima).

– To je za mene smrt. Jednog dana ću zaspati i moj Otac će doći po mene. Probudit ću se u Njegovu domu, u mom pravom životu!

Bio sam zapanjen i nisam znao što bih rekao. Bio sam šokiran zrelošću koja je došla kao plod patnje u duhu toga djeteta.

– A svojoj mami ću nedostajati – dodala je.

Sav ganut, pokušavao sam suspregnuti suze i upitao sam ju:

– Dušice moja, a što za tebe znači nedostajati nekomu?

– Nedostajati nekomu je ljubav koja preostaje.

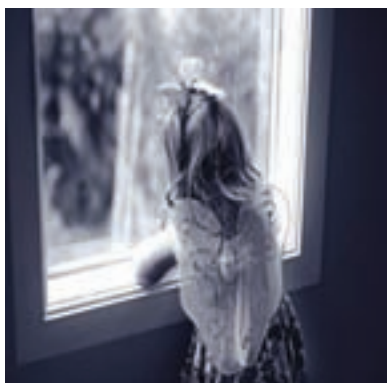
Danas, kada imam 63 godine, svakoga koga znam ponudim da pruži bolju, izravniju i jednostavniju definiciju pojma 'nedostajati'. Nitko mi ne kaže odgovor kao moja mala učiteljica: to je ljubav koja preostaje.

Moj mali anđeo nas je napustio prije mnogo godina, no ostavila mi je ogromnu pouku koja mi je poboljšala život,

pomoću koje sam postao humaniji i prisniji sa svojim pacijentima, sve kako bih iznova promišljao o onome što mi je vrijedno u životu. Dok pada mrak, ako je nebo vedro i vidim zvijezdu, nazovem ju 'moj anđeo' koji sjaji i obasjava nebo. Mislim kako je ona blistava zvijezda u svom novom, vječnom domu. Hvala ti, anđelčicu, na životu koji si imala, na poukama koje si mi udijelila i na pomoći koju si mi dala. Kako je lijepo nedostajanje i čežnja koju si nam ostavila. Dr. Rogério Brandão, onkolog”.

Dragi moji prijatelji. Isus je jednom

umro za sve nas i za sva vremena. I mi ćemo jednoga dana poći za Isusom. Smrt će za nas biti Božić. Nije nam najvažnije da umiremo iz ljubavi prema drugima kao Isus. Obilaziti roditelje ako nisu s nama, ići prijateljima u posjet, obilaziti stare, bolesne i nevoljne, pomagati potrebnima, saslušati nesretne, biti uz tužne, veseliti se s veselima, radovati se susretu s prijateljima, sjediti i šutjeti s onima koji ne govore mnogo i... I kada sve skupimo u jedno, to je umiranje sebi iz ljubavi za sreću braće i sestara. A kada odemo u nebesku kuću Ocu našem u zagrljaj, nedostajat ćemo voljenima. To nedostajanje bit će ljubav koja preostaje... U toj ljubavi Bog vas blagoslovio, dragi prijatelji!

Posvetna slova u pepelu

Biskup Zvekanović upisuje slova grčke i latinske abecede u pepeo prilikom posvete crkve Uznesenja BDM u Bečeju

Posveta crkve u Bajmaku 1966. nakon obnove oltarnog prostora

Fotografija, kao slikovni medij, u prošlosti nije bila zastupljena u mjeri kao danas, ali je njen značaj bio u mnogočemu na izrazitijem položaju. Naime, danas se fotografijama može zabilježiti svaka sekunda svakodnevnog života, pa čak i trenutci bez suštinske vrijednosti bilježenja. U prošlosti, pak, fotografijom se nastojala osigurati „vječnost” posebnih trenutaka i pojedinaca, pri čemu fotografiranje bogoslužnih čina nije iznimka. Bogoslužje se nije fotografiralo u redovitoj mjeri, te se zbog ograničenog razvoja tehnologije fotografiranju moralo pristupiti s velikom pripremom, ali i budnim okom za ključne trenutke. Zahvaljujući brojnim entuzijastima tih minulih vremena, fotografijom su zabilježeni brojni trenutki vrijedni tumačenja, baš poput fotografija koje vam iznosim u ovom broju. Naime, obred posvete crkve je u prošlosti sadržavao brojne čine koji su liturgijskom obnovom ispušteni, te nam ih danas bez poznavanja povijesti kršćanskog bogoslužja ne bi bilo moguće protumačiti.

Prilikom obreda posvete crkve u prošlosti se koristio i pepeo koji bi se prosipao po podu crkve u formi križa te u njega, biskupskim štapom, ispisivala slova grčkog alfabeta i latinske abecede, čineći povezni simbolizam s uskršnom svijećom i zapravo čitavom uskršnom teologijom.

Biskup bi stupio podno središnjeg oltara te zapodjenuo himan „O dođi Stvorče Duše Svet”, koji zatim zbor nastavlja pjevati. U međuvremenu, jedan od poslužitelja posipa pepeo po podu crkve u obliku križa, čineći dvije crte široke otprilike jedan raspon ruke, od kuta do kuta, križajući ih u sredini (ako je crkva pak dostatno velika, crte se mogu napraviti u zasebnim dijelovima crkve za svako slovo grčkog alfabeta i latinske abecede). Po svršetku himna, biskup tada klekne pred oltarom, a zbor pjeva Litanije svih svetih, te se dodaje ime svetca kojem je crkva posvećena i onih čije će se relikvije položiti u oltar, a svaki zaziv se

pjeva dvaput. Poslije zaziva „Da se dostojiš svim vjernim mrtvima pokoj vječni darovati” biskup ustaje, uzima biskupski štap u ruku te zatim pjeva zazive blagoslova i posvete, čineći blagoslovnu gestu križa na svaki spomen riječi „blagosloviti” i „posvetiti”, na mjestima označenim crvenom bojom. Zbor svaki put odgovara „Tebe molimo, usliši nas”. Kad litanije završe, biskup ustaje i okrenut prema glavnom oltaru izgovara: „Pomolimo se”, đakon „Prignimo koljena”, a subđakon „Ustanite”, te biskup pjeva dvije posvetne molitve (slična praksa kao u obredu Velikog petka, prilikom molitva sveopće Crkve). Potom zbor pjeva antifonu iz druge Večernje posvete crkve, s himnom „Blagoslovljen”, ponavljajući je nakon svakog stiha: „Kako je strašno ovo mjesto! Zaista, ovo je kuća Božja, ovo su vrata nebeska!”. Dok oni pjevaju, biskup donjim vrhom svog biskupskog štapa u pepeo upisuje slova grčkog alfabeta, počevši od vrata s lijeve strane i idući do stražnje strane crkve s desne strane, a zatim slova latinske abecede, počevši od vrata s desne strane i idući u stražnji dio crkve s lijeve strane. U reviziji obreda iz 1961., posipanje pepela (uz nekoliko drugih promjena) po podu crkve i ispisivanje dvaju abeceda pomaknuto je s tradicionalnog mjesta prije blagoslova vode i škropljenja crkve na poslije. Gdje je prethodna rubrika rekla da se koristi pepeo, rubrika iz 1961. navodi upotrebu „pepela ili pijeska”, koji više nisu rasuti ispunjavajući crkvu u dva reda od kuta do kuta, nego se posipa pred vratima svetišta (na oltarnoj pregradi) ili ako mnoštvo vjernika koji pomažu u obredu može dopustiti da se to učini, u sredini crkve.

Ispravak

Donosimo ispravak navoda iz prosinačkog broja *Zvonika* za 2023. godinu (br. 349) u rubrici Svjedočanstva prošlosti – baština Subotičke biskupije, u članku pod naslovom „Biti predan kao bački Slovaci” (str. 50). U potpisu jedne od objavljenih fotografija piše sljedeći tekst: „Pogled prema pjevalištu, ispod kojeg se u desnom uglu nalazi drvena skulptura Krista u Maslinskom vrtu, a koja se danas nalazi u karmelićanskom samostanu u Somboru”. Prema svjedočastvu o. Mate Miloša OCD, „skulpture Isusa u Getsemaniju u Selenči i Somboru nisu istovjetne, te su vrlo vjerojatno iz iste radionice. Naime, podno skulpture u karmelićanskoj crkvi u Somboru stoji napisano: ‘Janja Tokić, Gudanova, podigla na čast Isusu 1905.’, dok sudbina skulpture iz Selenče nije poznata.” Ispričavamo se čitateljima!

Prozori subotičke stolne bazilike

Godine 1892. u listu *Szabadkai Hírlap* od 5. lipnja, pod pseudonimom Testis, stoji opis katedrale: „Uđemo li u crkvu, najradije bismo se sakrili od stida... Zar da je ovo kuća Božja?! Ovdje neznanje ili skrivljena odgovornost igra očaravajuću igru. Ova je crkva kao obojeni mrtvački kovčeg. Iznutra je puna kostiju i plijesni. Cijela joj je unutrašnjost gola žbuka (malter). Tu i tamo se vide velike vlažne mrlje. Izgleda kao iskrpani prosjački kaput. Crkveni barjaci su u stanju raspadanja. I oltari su neuredni...”. Pisac ovoga članka je ušao u crkvu s jednim stranim svećenikom. Gast je ostao zgranut zbog neurednosti crkve. Za to jedno stanje u crkvi župnik se tužio na gradonačelnika, a gradonačelnik je optuživao župnika. U to je vrijeme župnik Župe svete Terezije u Subotici bio Matija Mamužić. Tome župniku duguje grad Subotica veliku zahvalnost jer je pred kraj svoga života uspio obnoviti unutrašnjost katedrale, onako kako je mi danas znamo.

Iz 46. broja subotičkih novina *Bácskai Ellenőr* od 10. lipnja 1894. godine, doznajemo da je slikanje i maljanje crkve, zajedno s veličanstvenim prozorima u boji, koštalo 30.000 forinti. Mamužićeva zasluga nisu samo slike i zidne dekoracije koje je povjerio Johannesu Clausenu. Zahvaljujući majstoru Clausenu, Mamužić je katedralu obogatio lijepim prozorima u boji. Pod prozorom s likom svete Margarete da se pročitati „Bajor: Kir: Udv: Zettler. X. F. Üvegfestészet Münchenben”. Pod slikom svetog Antuna je isti tekst na njemačkom jeziku: „Kgl : Bay : Hofglasmalerei V. F. X. Zettler: München”. Vitraji koje i danas vidimo u subotičkoj stolnoj bazilici djelo su Bavorske kraljevske dvorske industrije stakla u boji Franza Xavera Zettlera u Münchenu. Svi su vitraji sačuvani do danas. Puno su puta obnavljani. U novije vrijeme su svi vitraji obnovljeni i zaštićeni vanjskim prozorom od armiranog stakla, pa ih vjetar i nevrijeme ne mogu oštetiti. Prije se događalo da poslije nevremena ispadaju dijelovi vitraja.

OPIS VITRAJA

U svetištu katedrale iznad nekadašnjeg glavnog oltara nalazi se ovalni prozor s lijepim stiliziranim križem. S lijeve strane oltara nalazi se deset četvornih metara veliki vitraj s likom Blažene Djevice Marije s ljljanom u desnici. Iste su veličine i drugi vitraji u zidovima katedrale. S desne strane glavnog oltara se

nalazi vitraj s likom svetoga Josipa, koji na ljevici drži dječaka Isusa. Desnom rukom Josip pridržava dječaka. Isus pak u svojoj ljevici drži zemljinu kuglu, dok desnicu diže na blagoslov.

U katedrali su još dva vitraja koja su vjernicima manje dostupna, a nalaze se u križnim lađama. Na vitraju u križnoj lađi iznad oltara pred biskupskom sakristijom se nalazi vitraj s likom Duha Svetoga. U kapeli Presvetog Srca Isusova, pred župnom sakristijom se nalazi vitraj sa slovima IHS. Slova IHS su drevni način na koji su kršćani pisali „Isus Krist”. Naime, već od trećeg stoljeća poslije Krista kršćani su skratili ime Isus pišući prva tri slova Njegova grčkog imena IHS = JES (od punog imena IHΣΟΥΣ). Grčko slovo Σ (sigma) piše se na latinskom kao S pa se uobičajio monogram IHS. Monogram IHS ne znači „Isus Hranitelj svijeta”, ni „Jesus Hominum Salvator (=Isus spasitelj ljudi)” niti „In Hoc Signo (=u ovom ćeš znaku)”.

Idući od svetišta katedrale, lijevom stranom prema glavnim vratima, iznad oltara Svetoga Križa se nalazi vitraj s likom svetoga Petra. U tim velikim vitrajima su likovi svetaca uvijek u ovalnom okviru – vijencu. Petar u desnici drži ključeve, a u lijevoj ruci knjigu. Idući dalje prema vratima katedrale, iznad oltara Svete obitelji nalazi se vitraj s likom svetoga Matije apostola, koji u desnici drži sjekiru kao znak svoga mučeništva. Taj je vitraj vjerojatno darovao župnik Matija Mamužić. Iznad sjevernih bočnih vrata katedrale nalazi se vitraj s likom svete Elizabete Ugarske. U ljevici drži košaricu s kruhom, a desnom rukom pruža hranu. Iznad nekadašnjeg oltara svetoga Ivana Nepomuka stoji vitraj s likom svete Marije Magdalene. U ljevici drži alabastrenu posudu s uljem, a desnicom pridržava skute svoga ruha.

Idući od svetišta katedrale prema glavnim vratima, iznad oltara svetog Ivana Krstitelja se nalazi vitraj s likom svetoga Pavla, koji u ljevici drži mač kao znak svoga mučeništva, a u desnici knjigu jer je pisac brojnih knjiga Novoga zavjeta. Iznad nekadašnjeg oltara Žalosne Gospe se nalazi vitraj s likom svetoga Antuna Padovanskog, kako u jednoj ruci drži ljljan, a na drugoj maloga Isusa. Iznad južnih bočnih vrata je vitraj s likom svete Margarete. Iznad nekadašnjeg oltara svetoga Andrije stoji vitraj s likom svete Margarete. Najveći vitraj je onaj na koru s likom svetoga Pavla, a djelo je osječke umjetnice Curilović. Postavljen je 1973. godine.

O orguljama

Opći raspored orgulja, umjetničko oblikovanje kora gdje su orgulje smještene, oblikovanje zvuka i tehnički sustav mijenjali su se i mijenjaju tijekom mnogih razdoblja u povijesti umjetnosti i tehnologije. Orgulje su poznate od davnina, a njihov današnji oblik razvio se osobito u razdoblju baroka i romantike.

ANTIČKO DOBA

Prvi instrument sličan orguljama, „vodeni aulos” ili hidraulis, izumljen je pr. Krista. Izradio ga je oko 246. aleksandrijski inženjer Ktesibije. Rimljani su od Grka preuzeli orgulje kao čisto svjetovni instrument,

opise orgulja. Na temelju toga je izvjesno da su vodene orgulje iz Aquincuma bile prijenosne i male. Njegov osnovni materijal mogu biti drvo, koža i metal (bronca i bakar). Ukupno je imao 52 svirale. Bile su raspoređene u četiri reda. O radu orgulja i danas se raspravlja jer su prema latinskom nazivu (hydra) trebale biti vodene, no prema nekim pretpostavkama radile su zrakom. Tijekom požara u 3. stoljeću izgorjela je zgrada vatrogasnog doma, orgulje su pale u podrum i zatrpale su ih krhotine. Rekonstrukcija vodenih orgulja danas se može vidjeti u muzeju Aquincum. Ovo je implementiralo jednu od različitih opcija puhanja, te je stvorena naprednija, zrakom puhana verzija (organum pneumaticum) hidre pokretane pritiskom vode.

Orgulje u Krušćiću

a u svojim su arenama nastupe pratili orguljaškom glazbom. Ostaci antičkih orgulja pronađeni su u blizini Budimpešte (Aquincum orgulje) i u Avenchesu.

ORGULJE AQUINCUM

Akvinkumske vodene orgulje (hydra) bile su amblem vatrogasnog društva u Akvincumu. Godine 1931. Lajos Nagy pronašao je njegove ostatke, 400 komada metalnih dijelova, u podrumu sjedišta vatrogasne postrojbe, kada su otkopana južna gradska vrata. Uz ostatke svirala, klizača registra i škrinje za puhanje, pronađena je i brončana ploča čiji je natpis otkrio da je instrument kolegiju poklonio Gaj Julije Viatorin, član Gradskog vijeća Akvinkuma, koji je bio zapovjednik vatrogasne postrojbe 228. godine. Već su Vitruvije i Heron dali

SREDNJI VIJEK

Uporaba orgulja nije dokumentirana u Zapadnom Rimskom Carstvu tijekom razdoblja seobe naroda (oko 400. godine). Međutim, Bizantsko Carstvo učinilo je orgulje važnim instrumentom za carske ceremonije. Time je bilo bliže i crkvenim obredima. Karolinške kronike izvještavaju da su kralj Pipin Mlađi (757.) i njegov sin, car Karlo Veliki (812.), dobili orgulje od poslanstava s bizantskog carskog dvora.

Tijekom 9. stoljeća prve zapadnoeuropske katedralne crkve počele su dobivati orgulje, samostanske vjerojatno tek u 11. stoljeću. Orgulje su u početku bile statusni simbol u crkvama, a tek tijekom gotike postupno postaju glavni instrument kršćanske liturgije. Pojedinačno birani registri, ručne tipkovnice i pojedinačni (djelomični) registri pojavili su se u 14. i 15. stoljeću izumom klizne kutije i opružne kutije.

DOBA RENESANSE

Orgulje rane renesanse u početku su sadržavale vrlo malo registara i često su imale samo manual i pričvršćenu pedal. Dvije male vrste orgulja, Positiv i Regal, također su razvijene tijekom ovog razdoblja.

Potpuno opremljene orgulje s višestrukim manualima i pedalama razvijene su u visokoj renesansi. Zvučni ideal prilagođen je tadašnjoj ansambl glazbi na sličnim instrumentima. Osim crkvene, na takvim se orguljama vrlo dobro mogla svirati i renesansna svjetovna glazba. Prve regionalne razlike u konstrukciji orgulja počele su se javljati u kasnoj renesansi.

Pustiti orguljama da „progovore”

Pred nama se nalaze prijedlozi za pjevanje tijekom srpnja i kolovoza. U ove dane trebamo se odmoriti od svega ustaljenoga, pa i u liturgijskoj glazbi. To ne znači staviti sve svoje kapacitete na „hladni pogon” nego pomalo drugačije formirati i urediti program liturgijskoga pjevanja i glazbe. Više preludiranja na orguljama, više improvizacije, ne po svaku cijenu stalno nešto pjevati nego pustiti i orguljama da „progovore” za vrijeme ulaza, prikazanja, pričesti ili za izlaz. Zahvala poslije pričesti, kada svi u tišini molimo, može biti ispunjena tihim orguljskim komadom, ali i posve tišinom. To je jedan od načina da i zbor više prati i može sudjelovati u misi. U našim krajevima slavlja dužijance tijekom ljeta trebaju biti lijepa i svečana. I tu ima puno mogućnosti oko ispunjanja liturgije glazbom. Moguće je uključiti zbor i puk, da svi sudjeluju poznatim pučkim pjesmama. Neka ovo ljeto bude svima odmor za dušu i tijelo, te da se poslije dobroga odmora vratimo puni snage za novu pjesmu koja će biti odraz naše privrženosti Bogu i pravoj liturgijskoj glazbi.

14. nedjelja kroz godinu – 7. 7. 2024.

Ulazna: o. A. Canjuga: Spominjemo se Bože
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/05/ulazna-14-nkg.pdf>

Otpjevni psalam: A. Igrec: Oči su naše uprte
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/Oc%CC%8Ci-su-nas%CC%8Ce-uprte-u-Gospodina2c-A.-Igrec.pdf>

Prinosna: Od Božje snage (PPGN 229)
Pričest: Oče naš dobri slavimo ti Ime (PGPN 241)
Izlazna: Ljiljane bijeli (PGPN 616, SB)

15. nedjelja kroz godinu – 14. 7. 2024.

Ulazna: Tebe molit Oče vječni (SB 42) ili Oko stola Tvoga (PGPN 212)

Otpjevni psalam: Pokaži nam Gospodine (PGPN 110)
Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PPGN 231, SB 39)
Pričest: Odzivam se Isuse (PGPN 244)
Izlazna: Srce Božansko (PPGN 755)

16. nedjelja kroz godinu – 21. 7. 2024.

Ulazna: Od sva se četiri vjetra (PPGN 226, SB 35)
Otpjevni psalam: Gospod je pastir moj (PGPN 430)
Prinosna: Oče naš dobri (PPGN 224, SB 33)
Pričest: Zdrav slatki Isuse (SB 47)
Izlazna: Čuj nas Majko (PPGN 773, SB 189)

17. nedjelja kroz godinu – 28. 7. 2024.

Ulazna: Iz neba će sada doći (SB 31)
Otpjevni psalam: Otvaraš ruku svoju Gospodine (PGPN 124–II)
Prinosna: O Srce Sina Božjega (PPGN 175, SB 20)
Pričest: Zdravo Tijelo (PGPN 247, SB 51)
Izlazna: Djevice nevina (PPGN 766, SB 185)

18. nedjelja kroz godinu – 4. 8. 2024.

Ulazna: Po obećanju (PPGN 228, SB 38)
Otpjevni psalam: M. Martinjak: Nahrani ih Gospodin

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/Nahrani-ih-Gospodin2c-M.-Martinjak.pdf>

Prinosna: Od sva se četiri vjetra (PPGN 226, SB 35)
Pričest: Kruše života (SB 240), O sveta gozbo (PGPN 242)
Izlazna: Dobri Kralju mira (SB 22)

19. nedjelja kroz godinu – 11. 8. 2024.

Ulazna: Oče naš dobri (PGPN 224, SB 33)
Otpjevni psalam: Kušajte i vidite (PGPN 129)
Prinosna: Od sva se četiri vjetra (PPGN 226, SB 35)
Pričest: Kruše života (SB 240)
Izlazna: O divna Djevice (PGPN 768)

Uznesenje Marijino – Velika Gospa – 15. 8. 2024.

Ulazna: Na nebu se pokaza znamenje veliko (PGPN 568 – 2) ili O divna Djevice (PPGN 768, SB 188)
Otpjevni psalam: Zdesna ti je Kraljica (PGPN 570)
Prinosna: Lijepa si lijepa (PPGN 767, SB 187) ili Zdravo djevo, djeva slavo (PGPN 586, SB 172) ili Zdravo Majko Djevice (PGPN 609, SB 177)
Pričest: Veliča duša moja (PGPN 160, SB 17) ili O mila Majko nebeska (PGPN 794, SB 194)
Izlazna: Zdravo Djevo (PGPN 762, SB 188)

20. nedjelja kroz godinu – 18. 8. 2024.

Ulazna: Pred božanstvom Tvojim (PPGN 221, SB 30)
Otpjevni psalam: Kušajte i vidite (PGPN 129)
Prinosna: Spasitelju dobri Isukrste (PPGN 859, SB 27)
Pričest: Na Isusov se spomen sam (PGPN 188, SB 240)
Izlazna: Zdravo Djevo, Djeva slavo (PGPN 586, SB 172)

21. nedjelja kroz godinu – 25. 8. 2024.

Ulazna: O silni jaki Bože (PPGN 227, SB 37)
Otpjevni psalam: Kušajte i vidite (PGPN 129)
Prinosna: Sva ljubavi mi Isuse (PPGN 186, SB 28)
Pričest: Sakramentu veličajnom (PGPN 243, SB 44)
Izlazna: O Marijo mila (PGPN 610, SB 178)

FERIJE

Draga djeco, raspust je pred nama! Ispunite vrijeme odmora pametno! Malo radite, malo se igrajte, malo pomažite roditeljima, imajte vremena i za starije (bake i djedove), za braću i sestre, poneku dobru knjigu, spremite ormare. Ali pronađite vremena i za razonodu. Zabavite se i na stranicama *Zvonika*! Evo prijedloga kako možete pratiti i rad i razonodu. Budite mudri u planiranju raspusta, te svoje slobodno vrijeme iskoristite na radost drugih, ali i samih sebe.

DAN	PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
RAD	Spremiti ormar	Skuhati ručak za obitelj	Posjetiti baku i djeda	Oprati i usisati auto	Otići u nabavu	Napraviti kolač – sladoled	Ići na misu
RAZONODA	Čitati knjigu	Voziti bicikl s prijateljima	Ići u kino	Ići na bazen	Riješiti križaljku ili osmosmjerku	Ići u šetnju ili na igralište	Izlet s obitelji

Koji ključ odgovara kraljevstvu nebeskom!
Obojite ga!

5

Tema

**Družba Kćeri Marije
Pomoćnice (FMA)**

24

Katolička Crkva u regiji

**Mirko Štefković
zaređen za zrenjaninskog
biskupa**

32

Intervju

**Razgovor s preč. dr. Tiborom
Szöllősiem**

20

Događanja u Subotičkoj biskupiji

**Gerardovo proslavljeno
u Somboru**

29

Tragovi kulture

**Bunjevačka ruva na
modnoj pisti**

40

Moralni kutak

**Je li suvremeni čovjek
izgubio osjećaj za grijeh?**

/ IMPRESUM

**Katolički list (mjesečnik)
godište XXX., broj 355-356
Lipanj-srpanj (jun-jul) 2024.**

Izdaje:

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Dušan Balažević, zamjenik glavnog
i odgovornog urednika
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Marko Tucakov, novinar
Dragan Muharem, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice

Tisak:

Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72
24 000 Subotica
+381 24 636 600

Izdavanje Zvonika podupiru

Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović“,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije:

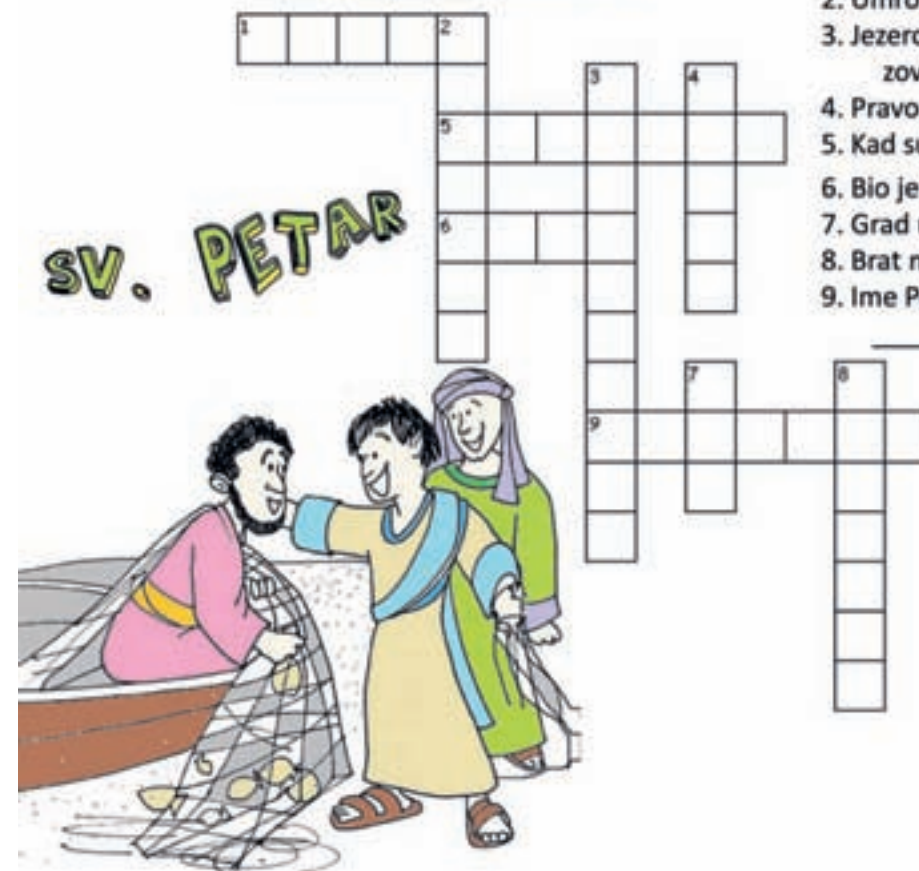
* Zvonik
* Attila Kovács
* Vedran Jegić
* NIU „Hrvatska riječ“
* www.subotica.info
* www.pixabay.com
* UBH „Dužijanca“
* Facebook

SVETI PETAR I PAVAO

/ DJECA

Riješite zadatke i naučite nešto o sv. Petru i Pavlu čiji smo blagdan proslavili 29. lipnja. Ako ne znate odgovore na neka pitanja, poslužite se internetom ili pitajte starije.

RIJEŠI KRIŽALJU

1. Sveti Petar je po zanimanju bio _____.
2. Umro je _____ na križu.
3. Jezero u blizini kojega je živio zove se _____.
4. Pravo mu je ime _____.
5. Kad su Isusu sudili, on ga je _____.
6. Bio je po redu _____ papa.
7. Grad u kojem je ubijen je _____.
8. Brat mu se zvao _____.
9. Ime Petar u prijevodu znači _____.

RIJEŠI OSMOSMJERKU

1. Sveti Pavao se prije obraćenja zvao _____.
2. On u početku nije vjerovao u Isusa, nego je kršćane _____.
3. Promatrao je kako ubijaju prvog dakona. To je bio sv. _____.
4. Doživio je obraćenje na putu u grad _____.
5. Tada se nešto dogodilo s njegovim vidom. On je _____.
6. Kad je postao Isusov učenik, išao je na mnoga _____ putovanja.
7. Napisao je puno pisama, koja se nazivaju _____.

SV. PAVAO

F K S A M A D Ć I D B
Y M P A K N T N Ž Š R
E I O G P M I A K O E
P S S D R B M P P S J
A I L N O M I E M L N
J J A J G H I J H I M
S S N A O O Ć T E J Đ
A K I E N L C S C E Č
V A C N I O Z H U P Š
A R E M O H E F H I S
O P G A I G C H O O Z

Godišnja pretplata na Zvonik

- * Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
- * Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
- 40 eura**: Republika Hrvatska
- 50 eura**: Europa
- 60 eura**: USA, Kanada (prekooceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 205-0000000514856-51 NLB Komercijalna Banka
A.D. Beograd, s naznakom: „za Zvonik“.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 205-0070800067390-03
NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd
SWIFT: KOBRRSGB
IBAN: RS35205007080006739003